

SUREN DAS COLLEGE MAGAZINE

সুৰেন দাস মহাবিদ্যালয় আলোচনী

২০০৬-২০০৭ বর্ষ

সম্পাদক
জেকিব দেওয়ান

কপালী জয়ন্তী (২০০৫ বৰ্ষ) উৎসৱত ভাষণৰত অসমৰ মাননীয় মুখ্যমন্ত্ৰী শ্ৰীযুত তৰুণ গগৈদেৱ।

শিক্ষামূলক ভ্ৰমণৰ অংশ হিচাপে দিল্লীলৈ যোৱা ছাত্ৰ-ছাত্ৰী, অধ্যাপক-অধ্যাপিকাৰ একাংশ
সংসদ ভৱনৰ সন্মুখত।

সুৰেন দাস

মহাবিদ্যালয় আলোচনী

২০০৬-২০০৭ বৰ্ষ

গভীৰ আস্থা, শ্ৰদ্ধা আৰু আন্তৰিকতাৰে
With trust, reverence and sincere love

ব হাতত

স্বাক্ষৰ

তত্ত্বাবধায়ক
বিশ্বজিত কলিতা

সম্পাদক
জেকিব দেৱান

Suren Das College Magazine[2006-2007] :

Published by **Suren Das College Students Union** & edited by **Jekib Dewan**.

সম্পাদনা সমিতি

সম্পাদক : জেকিব দেৱান
তত্ত্বাবধায়ক : বিশ্বজিত কলিতা
সদস্য : ড° গীতা ডেকা
বঞ্জু ঠাকুৰীয়া
নিত্যানন্দ কলিতা
আহমেদ মুকুট চৌধুৰী

পৰিকল্পনা আৰু অংগসজ্জা : বিশ্বজিত কলিতা
জেকিব দেৱান
প্ৰদীপ ছেত্ৰী

প্ৰচ্ছদ : ৰাকেশ গগৈ

প্ৰকাশক : সুৰেন দাস মহাবিদ্যালয় ছাত্ৰ
একতা সভা

প্ৰকাশ কাল : ডিচেম্বৰ ২০০৮

মুদ্ৰণ : লক্ষ্মী অফ্‌ছেট প্ৰেছ, বৰীপাৰা,
গুৱাহাটী-১২
ফোন : ৯৮৬৪০-৬০২৭১

Editorial Board

Editor : Jekib Dewan
Prof.-in-charge : Biswajit Kalita
Members : Dr. Geeta Deka
Ranju Thakuria
Nityananda Kalita
Ahmed Mukut Choudhury

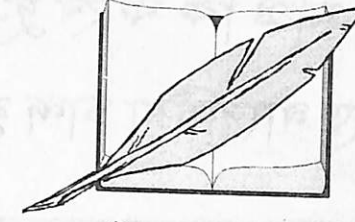
Planning & Design : Biswajit Kalita
Jekib Dewan
Pradip Chetry

Cover : Rakesh Gogoi

Publisher : Suren Das College
Students Union

Publish during : November 2008

Printed at : Lakshmi Offset Press,
Bonpara, Guwahati-12,
Ph : 98640-60271

বিদ্যা প্ৰশস্তি

(১)

বিদ্যা দদাতি বিনয়ং।
বিনয়াৎযাতি পাত্ৰতাম্।।
পাত্ৰতাং ধনমাপ্নোতি।
ধনাং ধৰ্ম্মঃ তথা সুখম্।।

(২)

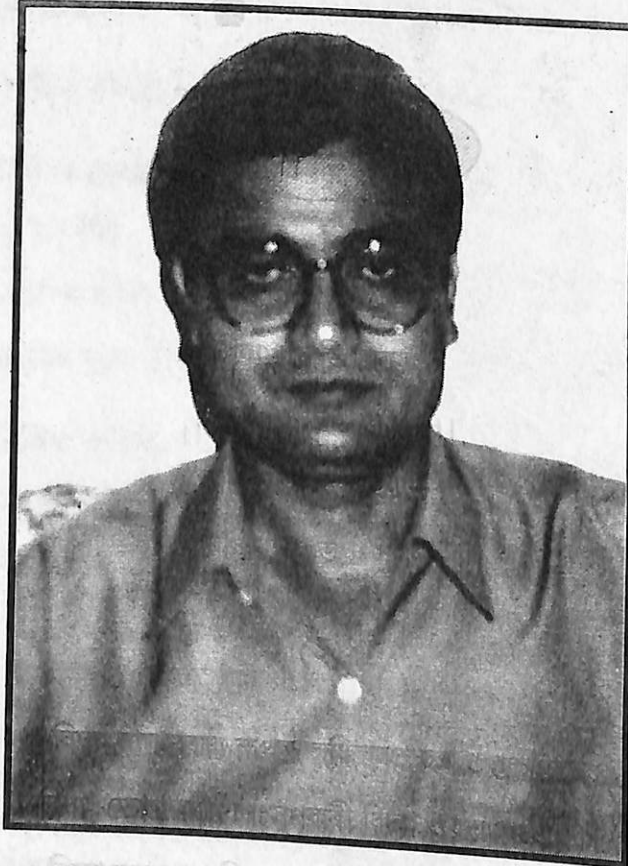
বিদ্যা নাম নবস্য ৰূপম অধিকমপ্ৰচ্ছন্ন গুপ্তং ধনং।
বিদ্যা ভোগকৰী যশঃসুখকৰী বিদ্যা গুৰুনাং গুৰুঃ।।
বিদ্যা বন্ধুজনো বিদেশ গমনে বিদ্যা পৰং দৈবতং।
বিদ্যা ৰাজসু পূজিতা নতু ধনং বিদ্যাবিহীনঃ পশুঃ।।

(৩)

স্বদেশে পূজ্যতে ৰাজা।
বিদ্যান্ সৰ্বত্র পূজ্যতে।।

শ্রদ্ধাঞ্জলি ও উছৰ্গা

“আলো মণ্ডি কি কহব দুঃখ।
পৰাণ নিগড়ে না দেখিয়া চান্দ মুখ।।”

জন্ম : নবেম্বৰ ৯, ১৯৫৮

মৃত্যু : অক্টোবৰ ৭, ২০০৮

অধ্যাপক হিচাপে সুদীৰ্ঘ ১৯ বছৰ কাল সুৰেন দাস মহাবিদ্যালয়ৰ সেৱা আগবঢ়োৱা, শঙ্কৰী সংস্কৃতিৰ
গৱেষক বৈকুণ্ঠগামী প্ৰসন্ন চহৰীয়ালৈ আমি শ্রদ্ধাঞ্জলি নিবেদিত্বে আৰু লগতে তেখেতৰ পুণ্যাত্মাৰ
স্মৃতিত মহাবিদ্যালয় আলোচনীৰ এই সংখ্যাটি উছৰ্গা কৰা হ'ল।

আলোচনীৰ ভিতৰচৰাত

❖ বিদ্যা প্ৰশস্তি	iii
❖ শ্রদ্ধাঞ্জলি ও উছৰ্গা	iv
✎ অধ্যক্ষ ড° ৰমেন তালুকদাৰৰ মেজৰ পৰা	vii
✎ সম্পাদকৰ চিন্তা	viii
✎ পোৱামক্কা দৰগাহ আৰু ধৰ্মীয় সংহতি	শ্ৰীপ্ৰকাশ দাস ১-২
✎ প্ৰবীণা শইকীয়াৰ সাহিত্য প্ৰতিভা	ড° লোপা ডেকা বৰুৱা ৩-৫
✎ সময় আৰু পঞ্চতীৰ্থৰ মিলনভূমি-হাজো	চুমী তালুকদাৰ ৬-৭
✎ পৰিবেশ সচেতনতা আৰু মহিলা	মীনা দেৱী ৮-১০
✎ জানিবলগীয়া কথা	মিছ চাৰ্জিনা বেগম ১০
✎ হোম দে ব্ৰট হাৰ বাৰিয়ৰ ডেড (গল্প)	ভাৰতী মেধি ১১-১৩
✎ উচ্ছৃঙ্খল যুৱ সমাজ আৰু অভিভাৱক	মঃ ৰমজান আলী ১৪
✎ বন্ধুত্ব আৰু যুৱ-উচ্ছৃঙ্খলতা	জেকিব দেৱান ১৫
✎ ম'বাইল, অভিভাৱক আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰী	মঃ কৰিমুদ্দিন আহমেদ ১৬-১৭
✎ নাওখেলৰ গীত	চৈয়দা আছফিয়া চুলতানা ১৭
✎ ভেলেন্টাইন ডেই	মঃ তফিকুল হুছেইন ১৮
✎ প্ৰেম	মঃ জীয়াউল হক ১৯-২০
✎ নকলৰ পৰা সাৱধান	মঃ আবুল হুছেইন ২১-২২
✎ অসমৰ বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ চাৰি পুথি	পংকজ নমঃশূদ্ৰ ২৩-২৮
✎ যোজনা	দেৱান ইফজুৰ ৰহমান ২৮
✎ নাৰী আৰু তেওঁলোকৰ সমস্যা	চৈয়দ ময়িদুল ইছলাম বৰা ২৯

হেতেন... (গল্প)	নুৰ জ্যোৎস্না আৰা বেগম	৩০-৩২
মানৱ জীৱনত দৰ্শনৰ ভূমিকা	সবিতা কলিতা	৩৩-৩৪
সমবেত সংগীত	আহমেদ মুকুট চৌধুৰী	৩৫
Ethnic Movements in North-East :A Global Perspective	Nityananda Kalita	৪১-৪৪
Some Thoughts on Reading (Collection)	Sanghamitra Hatkhowa	৪৪
Marxist Perspective on Human Rights	Ramen Medhi	৪৫-৪৬
Letter to the Editor:	Diganta Malakar	৪৬
A Few Stray Thoughts on Friendship....	Manjusri Baruah	৪৭
Autobiography, its Art and Charles Dickens	Biswajit Kalita	৪৮-৫২
Collected Quotes from Albert Einstein (collection)	Jyotsna Saikia	৫২
Value education: Role of the Teachers	Dr. Binapani Talukdar	৫৩-৫৪
Muharram: the tragic tune of Karabala	Ali Akbar Hussain	৫৫-৫৬
Some Thoughts on Love (collection)	Asfia Sultana	৫৬
Peasant Movement: Role of Rajimel	Amulya Kalita	৫৭-৬০
Chemicals in Agriculture: A Threat to Ecology	Jayanta Kr. Das	৬১-৬২
কবিতা :		

চাহিদুল হক (৭), ধনমুন দাস (১৩), ৰবুল আলী (৩২),
প্ৰণিতা মালাকৰ (৩৮), তনুজা তালুকদাৰ (৩৫),
টিকেদ্রজিত কুমাৰ (৩৬), আনছেৰ আলী (৩৬), মঃ
চাইদুৰ ৰহমান (৩৭), নাজিমুদ্দিন আহমেদ (৩৭),
জিতুমানি দাস (৩৮), বিৰাজ মেধি (৩৮), মৰ্জিনা
ইছলাম (৩৯), নয়ন জ্যোতি বৈশ্য (৩৯), যোছনা আৰা
শইকীয়া (৩৯), প্ৰাঞ্জল মালাকৰ (৪০), দেৱান হাৰনাল
ৰছিদ (৪০)

৬৩-৬৭

সম্পাদক/সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন:

অধ্যক্ষৰ

মেজৰ পৰা

আমাৰ সুৰেন দাস মহাবিদ্যালয়ৰ ২০০৬-০৭ চনৰ মুখপত্ৰখন প্ৰকাশ হ'ব বুলি জানি সুখী হৈছো। মহাবিদ্যালয় এখনক প্ৰতিনিধিত্ব কৰে ইয়াৰ মুখপত্ৰই। আশাকৰো উন্নত মানৰ লেখনিৰে সমৃদ্ধ হ'ব এই সংখ্যাটো। ২০০৬ চনৰ আগষ্ট মাহত এই মহাবিদ্যালয়ত অধ্যক্ষ হিচাপে যোগদান কৰোতে এক দৃঢ় সংকল্প লৈছিলো — যিমান দূৰ পাৰি ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলৰ বৌদ্ধিক তথা মানসিক বিকাশ সাধন কৰিম। এই সাধনাত বৰ্তমানলৈকে কিমান দূৰ সফল হৈছো সেয়া সময়েহে ক'ব।

কৰ্তব্যৰত অৱস্থাত মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ ড° ৰমেন তালুকদাৰ

ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলৰ বাবে সুখবৰ যে এই বছৰৰ পৰা আমাৰ মহাবিদ্যালয়ত বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ পোষকতাত Travel & Tourism Management এবছৰীয়া ছাৰ্টিফিকেট ক'ৰ্ছ আৰু Self Sustaining Course হিচাপে PGDCA খোলাৰ ব্যৱস্থা কৰা হৈছে। আশা

কৰা হৈছে, বৃহত্তৰ হাজো অঞ্চলৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকল উক্ত বিষয়সমূহ অধ্যয়ন কৰি যথেষ্ট উপকৃত হ'ব। তদুপৰি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ উপৰিও এই অঞ্চলৰ ৰাইজৰ সুবিধাৰ্থে শৰীৰ চৰ্চা শিক্ষাৰো (Gymnasium) দিহা কৰা হৈছে।

আমাৰ লক্ষ্য অকল মহাবিদ্যালয়ৰ চৌহদতে সীমাবদ্ধ নহয়, হাজো ৰাইজৰ উন্নতিকল্পে বিভিন্ন দিশত দৃষ্টি ৰাখিবলৈ আমি দৃঢ় সংকল্পবদ্ধ। তাৰ বাবে আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ Extension Education Cell টো অধিক সক্ৰিয় কৰি তোলা হৈছে। অভিভাৱক সকললৈ আমাৰ বিনম্ৰ অনুৰোধ, তেখেতসকলে যেন ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলৰ শৈক্ষিক দিশটোলৈ অধিক মনোযোগ দিয়ে আৰু সময়ে সময়ে আমাক গঠনমূলক দিহা-পৰামৰ্শ দিয়ে। সকলোৰে সহযোগত এই মহাবিদ্যালয়খন অসমৰ ভিতৰত এখন আগশাৰীৰ মহাবিদ্যালয় হিচাপে গঢ় লৈ উঠিব বুলি আশা কৰিছো।

সদৌ শেষত প্ৰকাশ হ'বলৈ সাজু হোৱা আলোচনীখন সৰ্বাঙ্গ সুন্দৰ হোৱাৰ আশাৰে কলম সামৰিলো।

স

স্পা

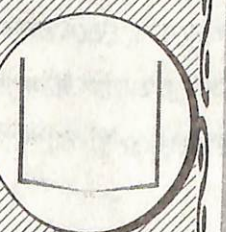
দ

ক

ব

চি

স্তা

শিক্ষা, সাহিত্য আৰু জীৱন

শিক্ষা হৈছে মানুহক জ্ঞানৰ পোহৰ বিলোৱা আৰু প্ৰতিটো খোজ সুকলমে আগবাঢ়ি যোৱাত সহায় কৰা জ্ঞান-শিক্ষা। কিন্তু আজি অসম মূলুকত শিক্ষা থকাৰ পিছতো যুৱক-যুৱতী নিবনুৱা সমস্যাৰ সন্মুখীন হৈছে। এক কঢ়িয়াব নোৱাৰা বোজাত পৰিণত হৈছে অসমৰ লক্ষ লক্ষ যুৱক। কৰ্ম বিমুখতা, লাজ, এলাহ আৰু ষ্টেটাছ মিলাবলৈ গৈ স্নাতক ডিগ্ৰী গ্ৰহণ কৰাৰ পাছতে তেওঁলোকৰ বাবে জীৱন-যৌৱন হৈ পৰিছে অভিশাপ স্বৰূপ। ফলত তেওঁলোকৰ মনলৈ আহিছে সহজ লভ্য ধন উপাৰ্জনৰ (easy money) চিন্তা।

এনে সংকটময় পৰিস্থিতিত প্ৰত্যেকজন ছাত্ৰ-ছাত্ৰী তথা যুৱক-যুৱতীয়ে এলাহ, কৰ্মবিমুখতা ত্যাগ কৰি শ্ৰমৰ মৰ্যাদা উপলব্ধিৰে স্বাৱলম্বী হোৱাৰ ব্ৰতত ব্ৰতী হ'ব লাগে। চেণ্টাই হ'ল সাম্প্ৰতিক সময়ৰ আহুন। সেইদৰে শিক্ষা বিভাগেও বাস্তৱ আৰু কৰ্মমুখী শিক্ষাৰ প্ৰচেষ্টা হাতত ললেহে এই নিৰাশাজনক পৰিস্থিতিৰ অৱসান ঘটিব বুলি আশা কৰিব পাৰি।

বিজ্ঞান অবিহনে আমাৰ জীৱন যাত্ৰা অচল। বৰ্তমান আৰু ভৱিষ্যত দুয়োটাৰেই বিজ্ঞান অবিহনে অর্থহীন হৈ উঠিব। তথাপি তোমি যি কাৰণত ধ্বংস হয় হিৰোশিমা আৰু নাগাচাকি, খহি পৰে "টুইন টাৱাৰ", মৰিশালী হয় ইৰাক-আফগানিস্থান, দেশে দেশে বৈ যায় বক্ত গংগা, সৰি পৰে ধেমাজিৰ ফুল, তেনে অবাঞ্ছিত পৰিবেশ-পৰিস্থিতিত সাহিত্য হ'ব পাৰে একমাত্ৰ সঞ্জিৱনী মহৌষধ। দুষ্কৃতি দমন কৰি সংস্কৃতিৰ পতাকা তুলি ধৰাত সাহিত্য অগ্ৰদূত স্বৰূপ। সেইবাবে আমি পৃথিৱীৰ শান্ত-শুদ্ধ-সজীৱ আৰু সেউজীয়া ৰূপ দৰ্শন কৰিব বিচৰা সকলে একাগ্ৰতাৰে প্ৰবৃত্ত হ'ব লাগিব সাহিত্য সাধনাৰ দৰে এক পৱিত্ৰ কৰ্মব্ৰতত। প্ৰজ্জ্বলিত মনৰ সূক্ষ্মাতিসূক্ষ্ম অনুভূতি আৰু উষ্ণ চিন্তাধাৰাৰ সৃষ্টি কৰ্মৰে সাজু হ'ব লাগিব জগতৰ সমস্ত অশুভ অপশক্তিৰ বিৰুদ্ধে।

সদৌ শেষত আমাৰ অতি মৰমৰ মহাবিদ্যালয় খনিৰ উজ্জ্বল ভৱিষ্যৎ কামনা কৰি সম্পাদকীয় কলমৰ সামৰণি মাৰিলো।

এনে সংকটময় পৰিস্থিতিত প্ৰত্যেকজন ছাত্ৰ-ছাত্ৰী তথা যুৱক-যুৱতীয়ে এলাহ, কৰ্মবিমুখতা ত্যাগ কৰি শ্ৰমৰ মৰ্যাদা উপলব্ধিৰে স্বাৱলম্বী হোৱাৰ ব্ৰতত ব্ৰতী হ'ব লাগে। চেণ্টাই হ'ল সাম্প্ৰতিক সময়ৰ আহুন। সেইদৰে শিক্ষা বিভাগেও বাস্তৱ আৰু কৰ্মমুখী শিক্ষাৰ প্ৰচেষ্টা হাতত ললেহে এই নিৰাশাজনক পৰিস্থিতিৰ অৱসান ঘটিব বুলি আশা কৰিব পাৰি।

পোৰামক্কা দৰগাহ আৰু ধৰ্মীয় সংহতি

শ্ৰীপ্ৰকাশ দাস

সদস্য, সুৰেন দাস মহাবিদ্যালয়

পৰিচালনা সমিতি

পোৰামক্কা দৰগাহ অসমৰ অন্যতম পুৰণি দৰগাহ। এই দৰগাহ সম্পৰ্কে বিভিন্নজনে ভিন্ন মত প্ৰকাশ কৰিলেও গিয়াছুদ্দিন আউলীয়া নামৰ খ্ৰীষ্টীয় ত্ৰয়োদশ-চতুৰ্দশ শতিকাৰ ইছলাম ধৰ্ম প্ৰচাৰক এজনৰ কবৰৰ ওপৰত এই দৰগাহ অৱস্থিত বুলি বেছিভাগ পণ্ডিতে মত প্ৰকাশ কৰিছে। পোৰামক্কাৰ ওপৰত চিন্তাগধুৰ প্ৰৱন্ধ লেখা আমাৰ পক্ষে সম্ভৱ নহয়। তৎসত্ত্বেও এজন সাধাৰণ ব্যক্তিৰ দৃষ্টিৰে আমি পোৰামক্কাৰ যিদৰে প্ৰত্যক্ষ কৰিছো তাৰে সম্যক আলোকপাত কৰিব বিচাৰিছো।

সৰুতে আমি পোৰামক্কাৰ 'মোকাম' বুলিহে কৈছিলো বা জানিছিলো। মা-দেউতা বা জ্যেষ্ঠজনৰ মুখতো 'মোকাম' বুলিহে শুনি আহিছো। বহুদিনলৈ

কিতাপৰ কথা বা কোনো নেতাৰ কথা নহয়। ই যেন পৰম্পৰাভাৱে চলি অহা প্ৰথা। আমি হয়গ্ৰীৰ মাধৱ বা কেদাৰ মন্দিৰক যিভাৱে লওঁ সেই একে দৃষ্টিৰে মোকাম তীৰ্থস্থানকো লওঁ। ই হাজোৰ সকলো হিন্দু-মুছলমানৰ অনুভৱ। পিচতহে আমি কিতাপত পঢ়িব পালো যে মোকাম বা পোৰামক্কা হিন্দুৰ তীৰ্থস্থান নহয়। কাৰণ ভূগোলত 'কি কত কিয় বিখ্যাত'ত পালো— 'পোৰামক্কা' হাজোত। ই মুছলমানৰ পৱিত্ৰ তীৰ্থস্থান। অৰ্থাৎ পোৰামক্কা হিন্দু বা অইন ধৰ্মৰ তীৰ্থস্থান নহয়। কিম্বদিক্ৰম।

মোকামক অতীজৰে পৰা হিন্দুসকলেও পৱিত্ৰ তীৰ্থস্থানৰ সমমৰ্যাদা দি আহিছে। বিশেষকৈ জেঠ মাহৰ পূৰ্ণিমাৰ ৰাতি অগণন হিন্দু যাত্ৰী মোকাম দৰ্শন

কৰিবলৈ যায় আৰু মাজাৰৰ ভোগ, মমবাতি, ধূপ আদি আগবঢ়াই নিজৰ অভিষ্ট সিদ্ধিৰ বাবে দোৱা কৰে। বছৰৰ অন্য সময়ৰ উপৰি এই জেঠী

সৰুতে আমি পোৰামক্কাৰ 'মোকাম' বুলিহে কৈছিলো বা জানিছিলো। মা-দেউতা বা জ্যেষ্ঠজনৰ মুখতো 'মোকাম' বুলিহে শুনি আহিছো। বহুদিনলৈ পোৰামক্কা নামতো কিবা পোছাকী নাম যেন অনুভৱ হৈ আছিল। এই 'মোকাম'ৰ লগত আমাৰ ল'ৰালিৰ পৰা বৰ ওচৰ সম্বন্ধ আছিল।

পোৰামক্কা নামতো কিবা পোছাকী নাম যেন অনুভৱ হৈ আছিল। এই 'মোকাম'ৰ লগত আমাৰ ল'ৰালিৰ পৰা বৰ ওচৰ সম্বন্ধ আছিল। আমি যেতিয়া প্ৰাথমিক শিক্ষা সাং কৰি হাজো কান্দাৰাম উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ত ভৰ্তি হওঁ তেতিয়া শ্ৰেণীৰ হিন্দু মুছলমান সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে বছৰেকীয়া পৰীক্ষাৰ আগে আগে প্ৰায় প্ৰতি বছৰে পৰীক্ষাত ভাল ফল কামনাৰ্থে কেদাৰ মন্দিৰ আৰু মোকামলৈ যাওঁ। প্ৰথমে আমি কেদাৰ মন্দিৰত ভোগ ভাত খাই পাহাৰৰ ওপৰেৰে মোকামলৈ যাওঁ। তাত ধূপ, মমবাতি জ্বলাই দোৱা কৰো, কোনোবাই ইতিমধ্যে আগবঢ়োৱা 'চিন্নী' পৰম তৃপ্তিৰে খাওঁ। সেই 'চিন্নী'ৰ সোৱাদ যেন এতিয়াও মুখত লাগি আছে। তেতিয়া কোন হিন্দু কোন মুছলমান সেই ভাৱ আমাৰ মাজত নাছিল। এইয়া প্ৰায় অৰ্ধ শতাব্দী আগৰ কথা। এই সংহতি কোনো বক্তৃতা বা

পূৰ্ণিমাৰ দিনটো বা ৰাতিটোৰ ক্ষেত্ৰত জনবিশ্বাস এটি প্ৰচলিত হৈ আহিছে। শ্ৰীকৃষ্ণই সুদূৰ দ্বাৰকাৰ পৰা গৰুড়পক্ষীৰ পিঠিত উঠি আহি ভীষ্মক ৰজাৰ জীৱনী ৰক্ষণী দেৱীক হৰণ কৰি উভতি যাওঁতে জেঠ মাহৰ পূৰ্ণিমা তিথিৰ দিনা গৰুড়পক্ষী অচল (অৱস) হৈ এইখন পাহাৰত জিৰণি লৈছিল। গৰুড়পক্ষী অচল হৈ পৰিছিল বাবে এই পাহাৰখনৰ নাম গৰুড়াচল হয় বুলি মানুহৰ বিশ্বাস। সেয়েহে হিন্দুসকলে জেঠমাহৰ পূৰ্ণিমাৰ ৰাতিটো অতি পৱিত্ৰ জ্ঞান কৰি মাজাৰত গৈ প্ৰাৰ্থনা জনায়। সেইদৰে ভূটীয়া বৌদ্ধসকলে বুদ্ধদেৱৰ মহাপৰিনিৰ্বাণৰ লগত কেদাৰ পাহাৰ আৰু এই গৰুড়াচল পাহাৰক জড়িত কৰি ইয়াক পৱিত্ৰ জ্ঞান কৰি আহিছে। তাৰোপৰি ভূটীয়াসকলে মহামুণি হয়গ্ৰীৰ মাধৱ মন্দিৰ দৰ্শন কৰাৰ লগতে পোৰামক্কা দৰ্শন কৰে।

হাজোত বিভিন্ন ধৰ্মৰ সহঅৱস্থান অতীজৰে পৰা বিদ্যমান। খ্ৰীষ্টীয় ষষ্ঠ শতিকা মানৰ আগলৈ বৌদ্ধ ধৰ্মই প্ৰাধান্য লাভ কৰিছিল। তাৰ পিছত হিন্দু ধৰ্মই প্ৰাধান্য পায় আৰু এসময়ত হয়গ্ৰীৱ মাধৱ মন্দিৰ হিন্দু ধৰ্ম চৰ্চাৰ কেন্দ্ৰ হৈ পৰে। সময়ত ইছলাম ধৰ্মৰ লোক অসমতেই তাকৰ আছিল। সেই সময়তেই খ্ৰীষ্টীয় ত্ৰয়োদশ/ চতুৰ্দশ শতিকাত গিয়াছুদ্দিন আউলীয়া নামৰ পীৰজনে সুদূৰ বাগদাদৰ পৰা বংগ হৈ আহি হয়গ্ৰীৱ মাধৱ মন্দিৰৰ ওচৰতে গৰুড়াচল পাহাৰত থিতাপি লৈ ইছলাম ধৰ্মৰ বাণী প্ৰচাৰ কৰিছিল। আচৰিত কথা- প্ৰায় একে সময়তে ৰাম সবস্তুতী, অনন্ত কণ্ডলী, মাধৱদেৱ-দামোদৰদেৱ আদি বৈষ্ণৱ যুগৰ কবি সাহিত্যিক সকলে হাজোৰ মাধৱ মন্দিৰত ধৰ্ম চৰ্চা কৰিছিল। ই একমাত্ৰ সম্ভৱ হৈছিল সেই সময়ৰ হাজোৰ মানুহখিনিৰ ধৰ্মীয় উদাৰতাৰ বাবেহে। আউলীয়া চাহেবৰ লগত হাজোৰ মানুহখিনিৰ মধুৰ সম্পৰ্ক গঢ়ি উঠিছিল। সেয়েহে তেওঁৰ মৃত্যুৰ পিছত প্ৰতিষ্ঠিত মাজাৰটো হিন্দু-মুছলমান সকলোৰে সমানে শ্ৰদ্ধা কৰিছিল বুলি অনুমান কৰা যায়। এই মাজাৰত সকলোৰে মিলি দোৱা/ প্ৰাৰ্থনা কৰি মাহ প্ৰসাদ বা ৰুটি চিনী খোৱা প্ৰথা সেই তেতিয়াৰ পৰাই চলি আহিছে। ইয়াৰ প্ৰমাণ ১৬৫০/৬০ চনতে শ্বাহ মিলন বা আজান পীৰৰ জিকিৰ সমূহত—

হাজোৰ মোকামত
উৰুমি লাগিছে
চিগিল কামায়নৰ জৰি
মাহে পৰসাদে
হিন্দুৱে বিলালে
মুছলমানে বিলালে ৰুটি।

সময়ত গিয়াছুদ্দিন আউলীয়া চাহেবৰ মাজাৰত মছজিদ নিৰ্মাণ হ'ল। দিল্লীৰ সম্ৰাট ছাহজাহানৰ ৰাজত্বকালত বংগৰ শাসনকৰ্তা চুজাউদ্দিন মহম্মদ ছাহৰ শাসনকালত হাজোৰ থানাদাৰ লুটফুল্লা চিৰাজে ১৬৫৭ খ্ৰীষ্টাব্দত ইয়াক পুনৰ নিৰ্মাণ কৰে। ইয়াৰ পিছত অসমৰ আহোম আৰু কোচ হিন্দু ৰজাসকলৰ পৃষ্ঠপোষকতাও এই পোৰামক্কাই পাই আহিছে। বিশেষকৈ পৰৱৰ্তী সময়ত ৰুদ্ৰ সিংহ, লক্ষ্মী সিংহ, ৰাজেশ্বৰ সিংহ, কমলেশ্বৰ সিংহ প্ৰভৃতি ৰজাসকলে পোৰামক্কা তীৰ্থ সুপৰিচালনা আৰু উন্নতিৰ অৰ্থে মাটিবাৰী দান কৰিছিল। গতিকে দেখা যায় অতীজৰে পৰা হিন্দু ৰজা আৰু প্ৰজা সকলোৰে পোৰামক্কাৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধা ভক্তি প্ৰদৰ্শন কৰি আহিছে। পোৰামক্কাই বহুৰজুৰি তীৰ্থযাত্ৰী আহিলেও বিশেষকৈ মাঘ ফাগুন মাহত যাত্ৰীৰ ভিৰ বেছি হয়। ইয়ো হিন্দু মুছলমানৰ সম্প্ৰীতিৰ ফল। মাঘত মাধৱ মন্দিৰ প্ৰাঙ্গণত মাঘমেলা

অনুষ্ঠিত হয়। শ শ হিন্দু ভক্তৰ স্ৰোত বয় হাজোলৈ। একে সময়তে পোৰামক্কাত উৰুচ হয়। অগণন ভক্তৰ স্ৰোত বয় পোৰামক্কাই। উৰুচ আৰু মাঘমেলা একে সময়তে অনুষ্ঠিত হোৱাৰ ফলত একেখিনি ভক্তই মাধৱ মন্দিৰ আৰু পোৰামক্কা দৰ্শন হোৱাৰ সুযোগ পায়। লগতে উভয় সম্প্ৰদায়ৰ মাজত সৌহাৰ্দ্য গঢ়ি উঠি হাজো মহামিলনৰ তীৰ্থ হৈ পৰে। সেয়েহে আজি হাজোৰ ধৰ্মীয় সংহতি নিকপকপীয়া। বিশ্বত হাজোৰ সমাদৰ বাঢ়িছে। ইয়াৰ বাবে আমি হাজোৰ উভয় সম্প্ৰদায়ৰ লোক গৌৰাৱাহিত।

সম্প্ৰীতিৰ এই ধাৰাবাহিকতা আমাৰ মাজত এতিয়াও অটুট আছে। হাজোৰ এই মাঘ মেলাক বৰ্তমান পৰিকল্পিত আৰু সু-শৃঙ্খলিত ৰূপত ১৯৯২ চনৰ মাঘ বিহুৰ দিনা প্ৰথম 'মণিকুট উৎসৱ' হিচাবে পালন কৰা হয়। এই মণিকুট উৎসৱৰ এক বৈশিষ্ট্য হ'ল সাংস্কৃতিক শোভাযাত্ৰা। বাবুৰি মছজিদ ধ্বংসৰ পিছত হাজো আঞ্চলিক ছাত্ৰ সন্থাই 'সমষ্টি শোভাযাত্ৰা' হিচাবে বৰ বিহুৰ দিনা পালন কৰি আহিছে। এই শোভাযাত্ৰাত প্ৰধানতঃ পোৰামক্কাৰ মাননীয় খাদিম চাহেব আৰু পঞ্চ দেৱালয়ৰ মাননীয় দলৈ মহোদয়ে সমষ্টিৰ পতাকা লৈ শোভাযাত্ৰা আৰম্ভ কৰে। লগতে হিন্দু-মুছলমান আৰু অন্যান্য সম্প্ৰদায়ৰ কলা-কৃষ্টি প্ৰদৰ্শন কৰি পোৰামক্কা দৰগাহ স্বৰীফৰ পৰা মাধৱ মন্দিৰলৈ আহি মাধৱ দোমোঠাৰগুৰিৰ 'মণিকুট উৎসৱ'ত শান্তি-সম্প্ৰীতিৰ বাণী কঢ়িয়াই বিলীন হৈ যায়।

সামাজিকভাৱে আমি এতিয়াও উভয় সম্প্ৰদায়ৰ লোকসকল এটা পৰিয়ালৰ ভাই-ককাইৰ দৰে বাস কৰি আছে। উনৈশ শতিকাৰ মাজভাগতে প্ৰতিষ্ঠিত 'হাজো ৰাইজ' নামৰ অৰাজনৈতিক সামাজিক অনুষ্ঠানটোৰে আমি একেলগে সাঙোৰ খাই আছে। 'হাজো ৰাইজ'ৰ একত্ৰীশখন টোলাৰ ভিতৰত অন্যতম ফকিৰটোলা আৰু মুছলিমপট্টি। মাধৱ দোমোঠাৰগুৰিত 'হাজো ৰাইজ'ৰ সভা বহি উভয় সম্প্ৰদায়ৰ সমস্যাবোৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হয়। মাধৱ মন্দিৰৰ সেৱাইতৰ ভিতৰত ফকিৰটোলা আৰু মুছলিমপট্টিৰ লোকসকল অন্তৰ্ভুক্ত। দুৰ্গাপূজা আৰু ঈদৰ আনন্দ উৎসৱত আমি একেলগে অংশ লৈ আহিছো। নামঘৰ আৰু মছজিদ একেলগে আছে। একেসময়তে নামঘৰত পূজা অৰ্চনা, ভগৱত পাঠ, গীতা পাঠ চলিছে আৰু মছজিদত কোৰাণ পাঠ চলিছে, আজান দিছে। এনে সহ অৱস্থানৰ উদাহৰণ সম্ভৱতঃ বিশ্বতে বিৰল। হাজোৰ এই ধৰ্মীয় সংহতিক অধিক সুদৃঢ় আৰু অক্ষুণ্ণ ৰখাৰ দায়িত্ব আমাৰ সকলোৰে।

প্ৰবীণা শইকীয়াৰ সাহিত্য প্ৰতিভা

ড° লোপা ডেকা বৰুৱা
উপাধ্যক্ষ

কুৰি শতিকাৰ অসমীয়া সাহিত্যত মহিলা লেখিকাৰ সংখ্যা আছিল তেনেই নগণ্য। সেই সময়তে সূক্ষ্ম অনুভূতি আৰু ধী-শক্তিৰ অধিকাৰী প্ৰবীণা শইকীয়াই হাতত কলম তুলি লৈছিল। আধুনিক মনোভাৱগীৰে এইগৰাকী প্ৰতিভাশালী লেখিকাই ৰামধেনু যুগতে সৃষ্টিশীল সাহিত্য জগতত খোজ পেলাইছিল, প্ৰথমে এগৰাকী কবি হিচাপে। অৱশ্যে সময়ৰ পৰিক্ৰমাত তেওঁৰ কবি পৰিচয়টো লুকাই থাকিল। তাৰ পৰিৱৰ্তে কথা-শিল্পীৰূপেহে তেওঁ প্ৰতিষ্ঠিত হ'ল। তেওঁৰ সমস্ত সৃষ্টিৰ মাজত (মৌলিক আৰু অনুবাদ) অহৰহ বিচৰণশীল কাব্যিক মন এটাৰ উপস্থিতি সততে চকুত পৰে। সকলো সৃষ্টিশীল লেখক-লেখিকাই মূলতঃ একো একোৰাকী কবি। সুকুমাৰ অনুভূতিসম্পন্ন নহ'লে, অথবা আন কথাত কাব্যিক

এনেদৰে স্নেহ, মমতা, দয়া, ক্ষমা, প্ৰেম, সততা আদি মূল্যবোধৰ আলোকত মানৱতাক শীৰ্ষস্থানত তুলি ধৰি মানৱ জীৱনক সুন্দৰ কৰি তোলাৰ আবেদনে এইগৰাকী সাহিত্য-সেৱীৰ সৃষ্টিৰাজিক সজীৱ কৰি ৰাখিছে। এক কথাত প্ৰবীণা শইকীয়াই প্ৰেম আৰু মানৱতাক দীঘ আৰু বাণীৰে নিৰ্মাণ কৰি উলিয়াইছে। তেওঁৰ সাহিত্য কৰ্মৰ বাবে বৰণীয়া সাজ আৰু ব্যঞ্জনাত্মক ভাষা তথা সাৱলীল কথনভাৱগীৰে তাত উনুকিয়াই থৈছে জীৱনৰ পৰা আহৰিত অমূল্য সম্পদৰাজি। তাৰ মাজতে লুকাই আছে তেওঁৰ সাহিত্যিক জীৱনৰ প্ৰকৃত পৰিচয়।

প্ৰবীণা শইকীয়াৰ ৰচনাৰাজিক মূলতঃ চাৰিটা ভাগত ভগাই আলোচনা কৰিব পাৰি : কবিতা, চুটিগল্প, উপন্যাস আৰু অনুবাদ শিল্প। তেওঁ কবিতাৰেই সাহিত্য জীৱন আৰম্ভ কৰিছিল যদিও সেই বোৰ আজিও আলোচনীৰ পাততে আবদ্ধ হৈ আছে। সেইবাবে তেওঁৰ কবিতাৰ

প্ৰবীণা শইকীয়াৰ গল্পৰ জগতখনত আছে স্বপ্নাত্মক মানুহৰ মানৱীয় প্ৰেমৰ অবিৰত জয়যাত্ৰা। তাৰ উকৃষ্ট উদাহৰণ 'অবিনাশী স্বপ্ন' সংকলনটিত সন্নিবিষ্ট একে নামৰ গল্পটি। আনহাতে 'চিত্ৰতুৰগ' সংকলনটিৰ নাম ভূমিকাত থকা গল্পটিত পোৱা যায় যান্ত্ৰিক জীৱনৰ যন্ত্ৰণাৰ পৰিৱৰ্তে স্মৃতিলব্ধ অভিজ্ঞতা কিদৰে অধিক প্ৰেৰণাদায়ক হ'ব পাৰে, তেনে চেতনাৰ স্বাক্ষৰ।

প্ৰতিভা নাথাকিলে কোনো সাহিত্যই সঁচা অৰ্থত উৎকৃষ্ট শিল্পৰ মৰ্যাদা লাভ কৰিব নোৱাৰে। তদুপৰি সকলো সাহিত্যয়েই সময়ৰ ওচৰত দায়বদ্ধ। জীৱনবিমুখ অভিজ্ঞতাৰ কোনো স্থায়িত্ব নাই, কিন্তু সময়ৰ বিচাৰত তাৰ বিশেষ মূল্যও নাথাকে। এগৰাকী সাহিত্য-শিল্পী হিচাপে প্ৰবীণা শইকীয়াও ইয়াৰ ব্যতিক্ৰম নহয়। এইগৰাকী লেখিকাই মাত্ৰ তিনিফুৰি বছৰীয়া জীৱন পৰিক্ৰমাত যি সৃষ্টি-সম্ভাৰ ৰাখি থৈ গ'ল, সেয়া অসমীয়া সাহিত্য জগতত অনুপম সম্পদৰূপে পৰিগণিত হৈ থাকিব। তেওঁৰ সমস্ত সাহিত্য কৰ্মৰ ভিতৰত কবিতাত পৰিচয় হৈ আছে এক মহত্বম যাত্ৰাৰ সিংহদ্বাৰ, অনুবাদ শিল্পৰ বুকুত উমলি ফুৰিছে শিশুৰ কাল্পনিক জগতৰ ছয়ায়মা ছবি আৰু গহীন ৰচনাৰ মাজত আছে বিশ্ব সাহিত্যৰ বৈভৱ তথা বৌদ্ধিক চিন্তাৰ পৰিচয়।

মূল্যায়ন সম্ভৱ হৈ উঠা নাই। আনহাতে ৰামধেনু যুগতে কেইটিমান সাৰ্থক গল্পৰ সৃষ্টিৰে অসমীয়া সাহিত্য জগতত নিগাজী আসন দখল কৰিবলৈ সমৰ্থ হোৱা এই লেখিকাগৰাকীৰ দুখন উল্লেখযোগ্য চুটিগল্প সংকলন হৈছে - 'চিত্ৰতুৰগ' (১৯৭৯) আৰু 'অবিনাশী স্বপ্ন' (১৯৯০)। ইয়াৰ উপৰি তেওঁ 'উত্তৰায়ন' আৰু 'সিংহ দুৱাৰ' নামৰ দুখন সুখপাঠ্য উপন্যাসো লিখি থৈ গৈছে।

প্ৰবীণা শইকীয়াৰ গল্পৰ জগতখনত আছে স্বপ্নাত্মক মানুহৰ মানৱীয় প্ৰেমৰ অবিৰত জয়যাত্ৰা। তাৰ উকৃষ্ট উদাহৰণ 'অবিনাশী স্বপ্ন' সংকলনটিত সন্নিবিষ্ট একে নামৰ গল্পটি। আনহাতে 'চিত্ৰতুৰগ' সংকলনটিৰ নাম ভূমিকাত থকা গল্পটিত পোৱা যায় যান্ত্ৰিক জীৱনৰ যন্ত্ৰণাৰ পৰিৱৰ্তে স্মৃতিলব্ধ অভিজ্ঞতা কিদৰে অধিক

প্ৰেৰণাদায়ক হ'ব পাৰে, তেনে চেতনাৰ স্বাক্ষৰ। গল্পটিৰ মাজেৰে লেখিকাই নায়িকা অৰুণিমাৰ আধুনিক শীত-তাপ নিয়ন্ত্ৰিত সহজ জীৱনৰ স্বাচ্ছন্দ্য শৈশৱৰ অভিজ্ঞতাই কিদৰে থানবান কৰি পেলাইছে তাৰ এক মৰ্মস্পৰ্শী ছবি অঙ্কন কৰিছে। সমগ্ৰ গল্পটিৰ অন্তৰালত লুকাই আছে এক কাব্যিক চেতনা। ই লেখিকাৰ সংবেদনশীল মনৰ পৰিচায়ক। উল্লেখিত সংকলন দুটিৰ উপৰি প্ৰবীণা শইকীয়াৰ ৰচনা সম্ভাৰত (১ম খণ্ড) সন্নিৱিষ্ট অন্যান্য গল্পবোৰতো লেখিকাগৰাকীৰ দক্ষ হাতৰ পৰশ অনুভৱ কৰিব পাৰি।

মানুহৰ ব্যক্তিত্ব গঠনত তথা চিন্তাৰ সৌধ নিৰ্মাণত শৈশৱ কালৰ এক বিশেষ ভূমিকা থাকে। ই কোলাৰ কেচুৱা, বোকোচাৰ টোপোলাৰ দৰে এৰাব নোৱাৰা সম্পদ। প্ৰবীণা শইকীয়াও স্বাভাৱিকতে ইয়াৰ ব্যতিক্ৰম নহয়। শৈশৱৰ বৰ্ণনাত অভিজ্ঞতাই ব্যক্তিত্ব মজবুত কৰাৰ উপৰি তেওঁৰ সৃষ্টিৰাজিকো মহীয়ান কৰি তুলিছে। তেওঁৰ প্ৰায় আটাইখিনি ৰচনাৰ মাজত গতিময় হৈ আছে নিৰ্দেষ, নিষ্পাপ তথা ঐশ্বৰ্যময় ল'ৰালিৰ জগত একোখন। তেওঁৰ 'অমৃত সন্তান' শীৰ্ষক গল্পৰ নিম্নোক্ত কথাখিনিয়ে তাকে প্ৰমাণ হিচাপে দাঙি ধৰিব : "মোৰ চকুৰ আগত ভাঁহি উঠে মোৰ সেই পুৰাতন নীলা আকাশ য'ত বুকুত মো বিচনী লৈ মই এটা বনৰীয়া হাঁহ হৈ উৰি ফুৰোঁ।..... গাঁৱৰ আহিৰ অতুইন পথাৰৰ কাষে কাষে মই চেকুৰি ফুৰো এটি শিশু হৈ।.... মোৰ গাঁৱৰ জহকালিৰ মই এটা স্থিৰ দুপৰীয়া। মোৰ গাঁৱৰ কাঠনিয়ৈ বাঁহনিয়ৈ বিৰাজ কৰা মই এটা 'সেউজ নিবিড়তা'।..... মই বিশ্বাস, মই প্ৰেম, মই পৰম্পৰা।.... মোৰ শৈশৱে মোৰ হাতত ধৰি আহিৰ ধাননি পথাৰৰ কাষে কাষে খোজ কাঢ়ি কাণে কাণে কৈ আছে - সখী মই অমৃত যৌৱন, তোক মই মৃত্যুৰ পৰা ৰক্ষা কৰিম।..... তুহঁ জুইৰ ধোঁৱাৰ গোন্ধ নাকত লাগি থকা মোৰ আইৰ আঁচলত উৰি মই মোৰ গাঁৱলৈ গুচি যাবলৈ বাধ্য হওঁ।" ইয়াৰ মাজত লেখিকাৰ শৈশৱৰ মধুৰ স্মৃতিৰ লগে লগে গ্ৰাম্য জীৱনৰ নষ্টালজিক অনুভূতিও কাব্যিক ভাষাৰে বিবৃত হৈছে। গাওঁ তেওঁৰ বাবে অসমৰ সংস্কৃতিৰ এক আপুৰুগীয়া পৰম্পৰা। সমাজ আৰু জীৱনৰ উত্তৰণৰ পথত সেই পৰম্পৰাক তেওঁ আধুনিক মনোভঙ্গীৰে গ্ৰহণ কৰিছে। তেওঁৰ সৃষ্টিত সংস্কৃতি আৰু শুভ চিন্তাৰ মাজেদি মূল্যবোধক জীয়াই ৰখাটোৱেই মানুহৰ দায়িত্ব আৰু কৰ্তব্য।

সংখ্যাত তাকৰ হ'লেও, উপন্যাস ৰচনাতো আলোচ্য লেখিকাগৰাকীয়ে নিজৰ প্ৰতিভাৰ স্বাক্ষৰ ৰাখি থৈ যাব পাৰিছে। জীৱন আৰু জগতৰ প্ৰতি সূক্ষ্ম দৃষ্টিভঙ্গী, সুস্থ জীৱনবোধ আৰু ব্যঞ্জনাময় ভাষা প্ৰবীণা শইকীয়াৰ উপন্যাসৰ ঘাই বৈশিষ্ট্য। প্ৰথম উপন্যাস উত্তৰায়ণ-ৰ কাহিনীভাগ আপেক্ষিকভাৱে কিছু দুৰ্বল হ'লেও লেখিকাৰ মনোৰম বৰ্ণনাভঙ্গীয়ে ইয়াক সুখপাঠ্য কৰি তুলিছে। ভগৱৎ গীতাৰ একাদশ অধ্যায়ত বৰ্ণিত ভগবান শ্ৰীকৃষ্ণৰ বিশ্বৰূপ দৰ্শনৰ সমস্ত অনুভূতিৰ উপলব্ধি নায়িকা মালবিকাৰ মুখেৰে অতি সংবেদনশীল ভাষাৰে লেখিকাই এনেদৰে প্ৰকাশ

কৰিছে : "চাকিৰ শিখা যেন অন্ত আৰু অনন্তৰ সংযোগ সেতু। এই শিখা যেন অনন্ত কালৰ লেলিহান জিভ।"

গল্পশিল্পৰ দৰে তেওঁৰ উপন্যাস সাহিত্যও গ্ৰাম্য জীৱনৰ বন্দনাৰে পৰিপূৰ্ণ। তেওঁৰ অন্যতম সফল উপন্যাস *সিংহ দুৱাৰ*-ত কৃত্ৰিম চহৰীয়া জীৱনৰ পৰিৱৰ্তে গ্ৰাম্য জীৱনৰ সবলতা আৰু সততাৰে পৰিপূৰ্ণ জীৱন চৰ্যাৰ বন্দনা আছে। *উত্তৰায়ণ*-ৰ দৰে ইয়াতো লেখিকাৰ বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ প্ৰতি গভীৰ আসক্তি মন কৰিবলগীয়া। উপন্যাসখনৰ শেষৰফালে নায়ক বিভূতি চৰিত্ৰৰ মাধ্যমেৰে সেই আসক্তি আওপকীয়াকৈ হ'লেও প্ৰকাশ পাইছে। নিম্নোক্ত কথাখিনিয়ে তাকে প্ৰমাণ হিচাপে দাঙি ধৰে : "বিভূতিৰ চকুৰ আগত অদূৰত মুকলি হৈ উঠিল এখন সিংহ দুৱাৰ আৰু সেই দুৱাৰ অতিক্ৰম কৰি আন্ধাৰ ফালি গৈ থাকিল জোৰৰ পোহৰেৰে আলোকিত এটা পথ।" এই অনুভূতিৰ মাজত মহাপুৰুষ মাধৱদেৱৰ নামঘোষাৰ ৰহস্যময় তথা ৰসময়ী আনন্দ সাগৰৰ ফালে প্ৰৱহমান আধ্যাত্মিক চিন্তাৰ প্ৰতিফলন লক্ষ্য কৰা যায়।

উপন্যাসখনৰ নায়ক বিভূতিৰ অনুভৱৰ মাজত জীৱন্ত হৈ উঠিছে লেখিকাৰ গ্ৰাম্য জীৱনৰ প্ৰতি থকা ভালপোৱাৰ সুখানুভূতি : "বাৰিষাৰ দুকুল ওপচা দিখোখন, তাৰ জাঁজিবোৰ, উটি অহা খৰিবোৰ, দিখোৰ ঘোলা পানীৰে ভৰোৱা চিকচিকিয়া পিতলৰ কলহবোৰ... বিভূতিৰ কাণত বাজি উঠিল দিখোত কাপোৰ ধুবলৈ যোৱা এজাক গাঁৱৰ ছোৱালীৰ কথা বতৰাৰ শিৱসাগৰীয়া সুৰটো। বিভূতিৰ নাকত সোমাল গাঁৱৰ আলিবাটত ওপঙি ফুৰা তৰুৱা কদম আৰু গুলচ ফুলৰ গোন্ধটো।"

প্ৰেমৰ প্ৰতি এক উচ্চ মনোভাব প্ৰবীণা শইকীয়াৰ কথা সাহিত্যৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য। তেওঁৰ গল্প আৰু উপন্যাস উভয়তে একো একোটা বিশেষ মুহূৰ্তত প্ৰেমিক-প্ৰেমিকাই অবিনাশী প্ৰেমৰ উপলব্ধিৰে হৃদয় আলোকিত কৰা দেখা যায়। এই প্ৰেম স্থান আৰু কালৰ পৰিসীমাৰে সীমিত নহয়। প্ৰচলিত সামাজিক ৰীতি-নীতিৰ বন্ধনেৰে ইয়াক বান্ধি ৰাখিব নোৱাৰি। কিম্বা পৰম্পৰাৰ উৰ্বৰ ভূমিত ইয়াৰ বিনাশো নাই। ই স্বয়ং সম্পূৰ্ণ, স্থিৰ আৰু শাস্ত্বত। প্ৰেম সম্পৰ্কে এনে ব্যতিক্ৰমী দৃষ্টিভঙ্গীয়ে লেখিকাৰ উচ্চ মূল্যবোধসম্পন্ন মানসিক জগতৰ পৰিচয় দাঙি ধৰিছে।

নিৰ্যাতিত নাৰীৰ প্ৰতি সচেতন সহানুভূতি প্ৰবীণা শইকীয়াৰ গল্প আৰু উপন্যাসৰ আন এক প্ৰধান বৈশিষ্ট্য। অন্যান্য অত্যাচাৰেৰে জৰ্জৰিত নাৰী-মনৰ স্বৰূপ স্পষ্টভাৱে দাঙি ধৰি নাৰী-জীৱনৰ যন্ত্ৰণাকাতৰ অন্তৰ্জগত উদঙাই দেখুৱাব পৰাতই লুকাই আছে তেওঁৰ সৃষ্টিৰ সাৰ্থকতা। প্ৰায় প্ৰতিটো নাৰী চৰিত্ৰৰ সতে একাত্মতাবোধ তেওঁৰ সৃষ্টিৰ এক মন কৰিবলগীয়া বিশেষত্ব। এই নাৰী চৰিত্ৰসমূহ শোষণ, দমন, উৎপীড়ন, অন্যায়, অৱহেলাৰ বিৰুদ্ধে সততে প্ৰতিবাদমুখৰ; কিন্তু, আধুনিক মুক্ত নাৰীৰ দৰে এওঁলোকে তেনে অন্যায়ৰ প্ৰতিবাদ

কৰিবলৈ ঘৰৰ বাহিৰত ভৰি থ'ব নোৱাৰে। সেয়ে হ'লেও, সকলো মানবীয় দোষ-দুৰ্বলতাৰ প্ৰতি থকা লেখিকাগৰাকীৰ আকাশলংঘী উদাৰতাৰ বাবেই প্ৰেম আৰু ক্ষমা এই দুয়োটা মহৎ গুণেৰে নাৰী চৰিত্ৰসমূহ মহীয়ান হৈ উঠিছে। চৰিত্ৰসমূহৰ এনে গুণ লেখিকাৰ বৈষ্ণৱ ভাবাদৰ্শৰ প্ৰতি থকা অকৃত্ৰিম শ্ৰদ্ধাৰ পৰিণতি হ'ব পাৰে। নকলেও চলে, লেখিকাৰ জীৱন-চৰ্যাত তেনে আদৰ্শ তথা ধৰ্মীয় পৰিৱেশ সততে বিৰাজমান আছিল।

অসমীয়া শিশু সাহিত্যৰ সিংহভাগেই বিদেশী সাহিত্যৰ অনুবাদ। এইবোৰৰ জনপ্ৰিয়তাও কম নহয়। প্ৰবীণা শইকীয়াই এই দিশতো ভালেখিনি বৰঙণি আগবঢ়াই গৈছে। তেওঁ আছিল এগৰাকী সফল অনুবাদিকা। ইংৰাজী ভাষাৰ কেইবাখনো ধ্ৰুপদী শিশু সাহিত্যৰ অসমীয়ালৈ কৰা ভাবানুবাদ লেখিকাগৰাকীৰ অন্য এক কৃতিত্ব। শিশুৰ জগতখনৰ প্ৰতি থকা গভীৰ আকৰ্ষণৰ বাবেই তেওঁ লুই কেবলৰ বিশ্বজুৰি জনপ্ৰিয় বিখ্যাত 'ট্ৰিলজি' - *Alice in Wonderland, Through the looking Glass and What Alice Found There* আৰু *The Hunting of the Snark* যথাক্ৰমে *অজান দেশত এলিচ* (১৯৬৩), *দাপোন দেশত এলিচ* (১৯৮৪) আৰু *মাৰ্ক চিকাৰ* (১৯৯৬) নামেৰে অসমীয়ালৈ অনুবাদ কৰিছে। ইয়াৰে শেষৰখন পুথি মাৰ্ক চিকাৰ ছন্দত ৰচিত। নিৰ্ভাঁজ অসমীয়া ঘৰুৱা শব্দৰ যথোপযুক্ত ব্যৱহাৰ, কবিত্বময় ভাষা, আৰু সাবলীল ছন্দই মাৰ্ক চিকাৰৰ আঠোটা উৎকৰ্ষাৰ প্ৰতিটোকে তেওঁ সজীৱ ৰূপ প্ৰদান কৰিবলৈ সমৰ্থ হৈছে।

লুই কেবলৰ উল্লেখিত পুথিকেইখনৰ উপৰি আন দুখন বিখ্যাত শিশু উপন্যাস আন চোৱেলৰ *The Black Beauty* আৰু আৰ. এল. ষ্টিভেনছনৰ *The Treasure Island* -ৰ যথাক্ৰমে *ক'লামণি* (১৯৯৬) আৰু *ৰত্নদ্বীপ* (১৯৬৯) নামেৰে লেখিকাই সৰল অসমীয়া ভাঙনি কৰি থৈ গৈছে। এইবোৰৰ বাহিৰেও বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষক এজনৰ দুঃসাহসিক কাৰ্য (মূল : ই. আৰ. চি. দাৱিদাৰ), *এক কড়িৰ সপোন* (১৯৭৬, মূল : মহাশ্বেতা দেৱী) আৰু *চিক্কবীৰ ৰাজেন্দ্ৰ* (১৯৭৯, মূল : এইচ. ফাৰেল)-ৰ দৰে গ্ৰন্থৰ অনুবাদ অসমীয়া সাহিত্য জগতলৈ লেখিকাগৰাকীৰ অনবদ্য বৰঙণি বুলি নিঃসন্দেহে স্বীকাৰ কৰিব পাৰি। এই আটাইকেউখনে অনুবাদমূলক পুথিত লেখিকাৰ অনুবাদ কৰ্মৰ দক্ষতা অনুভৱ কৰা যায়।

শিশুৰ প্ৰতি থকা গভীৰ আত্মীয়তাৰ লগে লগে অনুবাদ সাহিত্যৰ আৱশ্যকতাৰ দিশতো প্ৰবীণা শইকীয়াই বিশেষ গুৰুত্ব দিছিল। উপযুক্ত অধ্যয়ন আৰু অনুশীলন প্ৰতিগৰাকী সাহিত্য কৰ্মীৰ সফলতাৰ সঁচাৰ কাঠি। ভাষাৰ যথার্থ জ্ঞান অনুবাদ কৰ্মত জড়িত প্ৰতিজন লেখক-লেখিকাৰ অত্যাৱশ্যকীয় গুণ হিচাপে বিবেচিত। প্ৰবীণা শইকীয়া আছিল এই দিশত বিশেষভাৱে সচেতন। সেই বাবে ওপৰত উল্লিখিত অহা

গ্ৰন্থকেইখনৰ উপৰি জন ৰাষ্কিনৰ *Unto the Last* নামৰ গ্ৰন্থখন তেওঁ সফলভাৱে অসমীয়ালৈ ভাঙনি (১৯৯০) কৰিব পাৰিছিল। ৰাষ্কিন আৰু আলোচ্য লেখিকাগৰাকীৰ চিন্তাৰ মিল লক্ষ্য কৰিবলগীয়া। ৰাষ্কিনৰ যি জীৱনবোধ আৰু আদৰ্শ প্ৰবীণা শইকীয়াৰ সৃষ্টিকৰ্মত যেন তাৰেই প্ৰতিধ্বনি শুনা যায়। জন ৰাষ্কিনে তেওঁৰ গ্ৰন্থখনত মানুহৰ হৃদয়বৃত্তিৰ পৰিৱৰ্তনৰ কথাকে বাৰে বাৰে দোহাৰিছে। প্ৰবীণা শইকীয়ায়ো তেনেদৰে মানুহৰ আভ্যন্তৰীণ সংস্কৃতিৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিছে। মন কৰিবলগীয়া যে অসমীয়া সংস্কৃতিৰ অন্যতম পুৰোধা ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাৰ চিন্তাতো তেনে অন্তৰ সংস্কৃতিৰ সুপ্ৰকাশ লক্ষ্য কৰা যায়। ৰাষ্কিনে মূলতঃ অতীতৰ তত্ত্বক নতুন দৃষ্টিভঙ্গীৰে প্ৰত্যক্ষ কৰিছে আৰু তাৰ মাজেদি মূল্যবোধৰ এক নতুন সংজ্ঞা পাঠককৰ আগত দাঙি ধৰিছে। কোৱা বাছল্য যে ৰাষ্কিনৰ এই গ্ৰন্থখন অসমীয়া ভাষালৈ অনুবাদ কৰি লেখিকাই এক মহৎ কাৰ্য সাধন কৰিছে। এইগৰাকী প্ৰতিভাসম্পন্ন লেখিকাই অসমীয়া সাহিত্য জগতত মৃত্যুৰ সময়লৈকে যথোপযুক্ত স্বীকৃতি নোপোৱাটো অতিশয় পৰিতাপৰ কথা। সম্প্ৰতি লেখিকাগৰাকীৰ পৰিয়ালবৰ্গৰ আৰ্থিক অনুদানেৰে অসম লেখিকা সংস্থাৰ প্ৰতি বছৰে আয়োজন কৰা অনুষ্ঠানত একোগৰাকী অসমীয়া মহিলা লেখিকাক 'প্ৰবীণা শইকীয়া বঁটা' প্ৰদান কৰি তেওঁৰ সৃষ্টিকৰ্মক যথোযোগ্য সন্মান জনাবলৈ প্ৰচেষ্টা লোৱাটো অতিশয় আনন্দৰ কথা। উল্লেখযোগ্য যে প্ৰবীণা শইকীয়াই অসম লেখিকা সংস্থাৰ সভানেত্ৰীৰ পদো অলঙ্কৃত কৰি থৈ গৈছে।

শুভ-অশুভৰ দ্বন্দ্বৰ মাজত শুভশক্তিৰ বিজয়ৰ সপক্ষে প্ৰবীণা শইকীয়াই তেওঁৰ কলমৰ জৰিয়তে এক শক্তিশালী ৰণ-নিৰাদ ঘোষণা কৰিছিল। তেওঁৰ এটি কবিতাৰ মাজত তাৰ আভাস স্পষ্টভাৱে জিলিকি আছে :

তোমালোকৰ হাতী ঘোঁৰাবোৰ
ক'লা বগা নিচানবোৰ, নাওবোৰ
ৰজা মন্ত্ৰীবোৰ, ভাগৰুৱা সেনাবোৰ
বোকাৰ ঘুলিটোৰ মাজলৈ
দলদোপকৈ সোমাই যাব
তেজৰ চেকুৰা বান্ধি
পলসুৱা হৈ থাকে মানে
বুকুবোৰ। (ৰণ)

আমাৰ চৌপাশে মূৰ দাঙি উঠা ভয়াবহ পৰিৱেশৰ বিপৰীতে প্ৰেম, মানৱতা আৰু সততাৰ সপক্ষে কলম তুলি ল'ব পৰাকৈ নতুন প্ৰজন্মক প্ৰবীণা শইকীয়াৰ সৃষ্টিৰাজিয়ে বাট দেখুৱাব বুলি নিশ্চয় আশা কৰিব পাৰি।

সমন্বয় আৰু পঞ্চতীৰ্থৰ মিলনভূমি-হাজো

চুমী তালুকদাৰ
স্নাতক, ২য় বৰ্ষ

পঞ্চতীৰ্থৰ মিলনভূমি হাজো। অতি প্ৰাচীন কালৰে পৰা হাজো এখন ধৰ্মপ্ৰসিদ্ধ ঠাই। হাজো কেৱল এখন তীৰ্থ স্থানেই নহয়, ই সমন্বয় আৰু লোক সংস্কৃতিৰো ভঁৰাল- এই ক্ষেত্ৰত ই এক সুকীয়া মৰ্যাদা লাভ কৰি আহিছে।

হাজো পাঁচখন তীৰ্থৰ মিলনভূমি হোৱা হেতুকে ইয়াক পঞ্চতীৰ্থ বুলি কোৱা হয়। এই পঞ্চতীৰ্থ হ'ল মনিকুট পাহাৰৰ হয়গ্ৰীৱ মাধৱ মন্দিৰ, গণেশ মন্দিৰ, গো-কৰ্ণ পাহাৰত অৱস্থিত কামেশ্বৰ মন্দিৰ, কেদাৰ পাহাৰ বা মদনাচল পাহাৰত অৱস্থিত কেদাৰ মন্দিৰ আৰু কেদাৰ মন্দিৰৰ পূৱত কমলেশ্বৰ মন্দিৰ।

মনিকুট পাহাৰত অৱস্থিত হয়গ্ৰীৱ মাধৱ মন্দিৰ হিন্দুসকলৰ বাবে এক অন্যতম পবিত্ৰ ধাম।

হাজো পঞ্চতীৰ্থৰ মিলনভূমি হোৱাৰ ওপৰি ইয়াৰ সমন্বয় আৰু লোক সংস্কৃতিৰ ক্ষেত্ৰখনো বিশেষ মনকৰিবলগীয়া। হাজোত বাবে-বহণীয়া সাংস্কৃতিক বৈচিত্ৰ্য বিৰাজমান। হাজোত হিন্দু আৰু মুছলমান দুয়োটা সম্প্ৰদায়ে একেলগে জীৱন নিৰ্বাহ কৰে বাবে ইয়াক সমন্বয়ৰ পীঠস্থান বুলিও কোৱা হয়।

লোকপ্ৰবাদ মতে এই মন্দিৰটোৰ নিৰ্মাণকাল যষ্ঠ শতিকাত। মন্দিৰৰ ভিতৰত হয়গ্ৰীৱ মাধৱ মূল বিগ্ৰহটোৰ লগতে দুয়োকাষে দুটাকৈ আৰু চাৰিটা বিগ্ৰহ দেখিবলৈ পোৱা যায়। সেই কেইটা হ'ল - হয়গ্ৰীৱ মাধৱ, চলন্ত মাধৱ, বাসুদেৱ আৰু গৰুড়পক্ষী। মাধৱ মন্দিৰৰ নামনিত "বিষ্ণুপুষ্কৰ" নামেৰে এটা পুখুৰী আছে। এই পুখুৰীটোত থকা নানা ধৰণৰ মাছ-কাছৰ মনোৰম দৃশ্য উপভোগৰ বাবে, লগতে মাধৱ মন্দিৰ দৰ্শনৰ বাবে দেশ-বিদেশৰ দৰ্শনাৰ্থী হাজোলৈ অহাটো পৰিলক্ষিত হয়। মাছ-কাছক উদ্দেশ্যি বিস্কুট, মুড়ি আদি দিয়াই-দিয়া মাত্ৰেই সিহঁতৰ বাবে খোৱাটো দৰ্শনাৰ্থী সকলে আনন্দেৰে উপভোগ কৰে। মন্দিৰৰ নামনিৰ পৰা মাধৱ মন্দিৰলৈ উঠিবলৈ শিলৰ খটখটি বগাই যাব লাগে। ইয়াৰ প্ৰতিটো খটখটি পাৰ

হোৱাৰ লগে লগে লক্ষ লক্ষ পাপ মোচন হয় বুলি লোক বিশ্বাস আছে। হয়গ্ৰীৱ মাধৱ মন্দিৰৰ মূল বিগ্ৰহৰ বাহিৰৰ বেৰত অঙ্কিত চিত্ৰবোৰ অতি মনোমোহা। এই বোৰৰ ভিতৰত ৰজা-মহাৰজা, ঋষি-মুনি, নানা দেৱ-দেৱীৰ লগতে সীতাদেৱীৰ বনবাসৰ চিত্ৰ অতি মনোৰম।

মাধৱ মন্দিৰৰ পৰা প্ৰায় ৭০০ মিটাৰ পূবে গণেশ মন্দিৰ অৱস্থিত। এই গণেশ মন্দিৰ হাজোৰ পঞ্চতীৰ্থৰ ভিতৰত এখন। গণেশ মন্দিৰৰ ভিতৰত গণেশ দেৱতাৰ শিলামূৰ্তি আছে। গণেশ মন্দিৰৰ শিলাটো এটি হাতীৰ দৰে। এই মন্দিৰত নিৰামিষ ভোগৰ লগতে মাঘ-ফাগুন মাহত যথেষ্ট সংখ্যক তীৰ্থ যাত্ৰীৰ সমাগম হোৱা দেখা যায়। ১৭৪৪ খৃষ্টাব্দত আহোম ৰজা প্ৰমত্ত সিংহই এই মন্দিৰ সজাইছিল। ইয়াত সেন্দূৰ, তেল, বেলপাতৰ মালা আৰু মঙ্গলবাৰে ৰঙা পাৰিজাত ফুল অৰ্পন কৰিলে সকলো কামতে সিদ্ধি লাভ হয় বুলি প্ৰবাদ আছে।

গোকৰ্ণ পাহাৰৰ ওপৰত কামেশ্বৰ মন্দিৰ অৱস্থিত। কামেশ্বৰ মন্দিৰ গণেশ মন্দিৰৰ পৰা প্ৰায় ১০০ মিটাৰ আঁতৰত অৱস্থিত। কামেশ্বৰ মন্দিৰত শিৱলিঙ্গ আছে। মন্দিৰত সদায় পূজা-অৰ্চনা আৰু ভোগ অৰ্পন কৰা হয়। এই মন্দিৰত বেলপাতৰ মালা দিয়া হয়। শিৱৰাত্ৰিৰ দিনা এই মন্দিৰত অধিক লোক সমবেত হোৱা দেখা যায়। কামেশ্বৰ মন্দিৰৰ পৰা নাতিদূৰত এটি শিলৰ যাঁড় গৰু আছে। এই যাঁড় গৰুটো শিৱৰ বাহন আছিল বুলি লোক বিশ্বাস আছে। ইয়াৰ ওচৰত এটি প্ৰকাণ্ড শিলৰ চৰিয়া আছে। কিছুমানে এই চৰিয়াটোত মহাদেৱ শিৱই ভাং খুন্দিছিল বুলি কয় যদিও অন্য কিছুমানে এই চৰিয়াটো ভীমৰ পইতা ভাত খোৱা চৰিয়া বুলিহে ক'ব খোজে।

মদনাচল পাহাৰত কেদাৰ মন্দিৰ অৱস্থিত। কামেশ্বৰ মন্দিৰৰ পৰা প্ৰায় ১ কিলোমিটাৰ আঁতৰত

কেদাৰ মন্দিৰ অৱস্থিত। নানা ঠাইৰ দৰ্শনাৰ্থীয়ে কেদাৰ মন্দিৰ দৰ্শন কৰিবলৈ আহি পূণ্য অৰ্জন কৰে। কেদাৰ মন্দিৰৰ মূৰ্তিত সদাশিৱৰ কোলাত পাৰ্বতী দেৱী বহি থকা দেখিবলৈ পোৱা যায়। শিৱ আৰু পাৰ্বতী একেলগে বহি থকা কাৰণে ৰূপৰ টো এটাৰে বিগ্ৰহটো ঢাকি থোৱা হয়। এই মন্দিৰৰ পূজা অৰ্চনাত প্ৰধানকৈ বেলপাত আৰু টোপমালা ব্যৱহাৰ কৰা হয় যদিও ধতুৰা, তুলসীৰ পাত, কৰবী, মল্লিকা, কৰ্ণিকা আদি নানা ধৰণৰ ফুলেৰে পূজা-অৰ্চনা কৰিলে সকলো আশা পূৰ্ণ হয় বুলি মত আছে। শিৱৰাত্ৰিৰ দিনাখন কেদাৰ মন্দিৰত হাজাৰ হাজাৰ দৰ্শনাৰ্থীৰ সমাগম হয়। সেইদিনা দৰ্শনাৰ্থীয়ে চাকি, ধূপ, বেলপাত, ভাং আদিৰ লগতে গোসাঁইৰ গাত গাখীৰ ঢালি পূজা অৰ্চনা কৰে। হয়গ্ৰীৱ মাধৱ মন্দিৰৰ পুখুৰীটোৰ দৰে কেদাৰ মন্দিৰতো এটা পুখুৰী আছে। এই পুখুৰীটোক মদন পুষ্কৰ বোলে।

কেদাৰ মন্দিৰৰ পূৱত কমলেশ্বৰ মন্দিৰ অৱস্থিত। এই মন্দিৰটো মদন পুষ্কৰ পুখুৰীৰ পাৰত অৱস্থিত। এই মন্দিৰত শিৱলিঙ্গ আছে। কালিকা পুৰাণত এই ঠাই খনক পুষ্পনগৰ বুলি কোৱা হৈছে। কাৰণ এই ঠাই নানা ধৰণৰ ফুল যেনে কনক, ধতুৰা, কৰবী, বকফুল, জবাকুসুম ইত্যাদিৰে জাতিষ্কাৰ হৈ আছিল। এই মন্দিৰত সেৱা কৰিহে কেদাৰ মন্দিৰলৈ যোৱাটো নিয়ম।

হাজো পঞ্চতীৰ্থৰ মিলনভূমি হোৱাৰ ওপৰি ইয়াৰ সমন্বয় আৰু লোক সংস্কৃতিৰ ক্ষেত্ৰখনো বিশেষ মনকৰিবলগীয়া। হাজোত বাবে-বহণীয়া সাংস্কৃতিক বৈচিত্ৰ্য বিৰাজমান। হাজোত হিন্দু আৰু মুছলমান দুয়োটা সম্প্ৰদায়ে একেলগে জীৱন নিৰ্বাহ কৰে বাবে ইয়াক সমন্বয়ৰ পীঠস্থান বুলিও কোৱা হয়। হাজোত হিন্দু মুছলমান দুয়োটা সম্প্ৰদায়ৰ লোকেই মন্দিৰ আৰু মছজিদ প্ৰশাসনৰ লগতে সংস্কৃতিৰ সতেও সমানে জড়িত। হিন্দুসকলে যেনেকৈ মুছলমান সকলৰ ধৰ্মীয় অনুষ্ঠানৰ সৈতে জড়িত, ঠিক তেনেকৈ মুছলমান ভাই সকলো হিন্দু সকলৰ ধৰ্মীয় অনুষ্ঠানবোৰৰ লগত ঘনিষ্ঠভাৱে জড়িত হৈ থাকে। হাজোত হিন্দুসকলৰ বাবে যেনেকৈ হয়গ্ৰীৱ মাধৱ মন্দিৰ, কেদাৰ মন্দিৰ পবিত্ৰ স্থান, ঠিক তেনেকৈ মুছলমান সকলৰ বাবেও গৰুড়াচল পাহাৰৰ পোৱামক্কা দৰ্গাহ পবিত্ৰ ঠাই। হাজোত হিন্দু আৰু মুছলমান সম্প্ৰদায়ৰ লোক সকলে বিভিন্ন অনুষ্ঠান প্ৰতিষ্ঠানত একেলগে বহি হাজোৰ উন্নতিৰ হকে আলোচনা কৰা দেখা যায়। প্ৰতিবছৰে মাঘ মাহৰ এক তাৰিখে হাজোৰ পোৱামক্কাৰ পৰা মাধৱ দোমোঠাৰ গুৰিলৈ এক সমন্বয় শোভাযাত্ৰা উলিওৱা হয়। এই শোভা যাত্ৰাত হিন্দু-মুছলমান আদি সকলো ধৰ্মৰ লোকে আন্তৰিকতাৰে যোগদান কৰে। এই শোভাযাত্ৰা আহি মাধৱ দোমোঠাৰ গুৰিত ৰয় আৰু তাতে সমন্বয় বিষয়ক এক সভা অনুষ্ঠিত হয়। ইয়াক 'সমন্বয় সভা' বুলি কোৱা হয়। গতিকে দেখা যায় যে হাজো পঞ্চতীৰ্থৰ মিলনভূমিৰ লগতে সমন্বয়ৰো মিলন ক্ষেত্ৰ।

(সহায় লৈ)

তোমাৰ প্ৰশ্ন

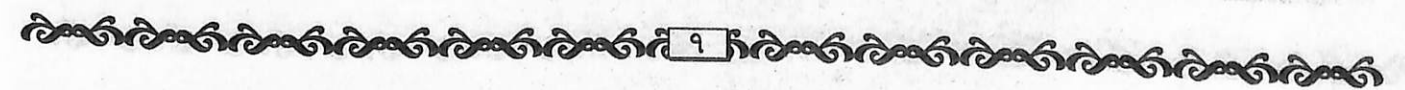
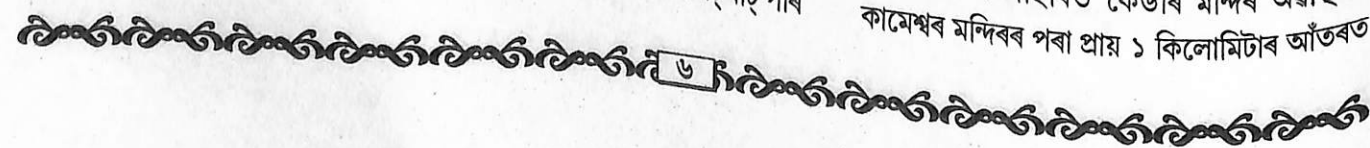
চাহিদুল হক
স্নাতক, ৩য় বৰ্ষ

তুমি যদি মোৰ নহয়
আবদাৰ কৰা কিয়
মনত মোৰ হাঁহি নাই
তুমি প্ৰশ্ন কৰা কিয়?

দাড়ি চুলিৰে ভৰা
পগলা মুখ দেখি
চেভিং কৰিবলৈ
অনুৰোধ কৰা কিয়,
সেয়া নহয় জানো ভালপোৱা?

নভবাকৈও কেতিয়াবা
কিয় মোৰ গুণ গোৱা!
আকৌ মৰিগলেও মোৰ নোহোৱা
বুলিও তোমাৰ লগৰীয়াক কোৱা।
প্ৰশ্ন কৰা কিয়
তোমাক কিমান ভাল পাওঁ বুলি
হৃদয় দাপোনত নিজকে চোৱা
মই কিমান ভাল পাওঁ।

তোমাক ভাল নাপাবলৈ কোৱা
আমনি নকৰিবলৈ মোক কোৱা
কিন্তু তোমাৰ হৃদয়ৰ মানুহজনীয়ে
মোৰ প্ৰেমত বন্দী, তুমি জানানে?

পৰিবেশ সচেতনতা আৰু মহিলা

মীনা দেবী
অধ্যাপিকা, অর্থনীতি বিভাগ

পৰিবেশ শব্দটো বিভিন্ন অৰ্থত ব্যৱহাৰ কৰা হয়। কিছুমান বিশেষ পৰিস্থিতি বা অৱস্থা বুজাবলৈ এই শব্দটো ব্যৱহৃত হয়। চমুকৈ ক'বলৈ হ'লে, এই শব্দটোৰ দ্বাৰা একোটা বিশেষ পৰিস্থিতি বা অৱস্থাৰ অনুকূলতা সূচোৱা হয়। যেনে- ৰাজনৈতিক পৰিবেশ, সামাজিক পৰিবেশ, শৈক্ষিক পৰিবেশ ইত্যাদি। এই বিলাকৰ দ্বাৰা আমি ক্ৰমে ৰাজনীতি, সমাজ আৰু শিক্ষাৰ বাবে অনুকূল অৱস্থাৰ কথা বুজি পাওঁ। সেইদৰে মানৱজাতি ও অন্য জাতি সুস্থভাৱে জীয়াই থকাৰ বাবে প্ৰকৃতিৰ যি অনুকূল অৱস্থাৰ প্ৰয়োজন হয় বা প্ৰকৃতিৰ যি পৰিবেশৰ মাজত মানুহ জীয়াই থাকে তাকেই আমি প্ৰাকৃতিক পৰিবেশ বুলি কওঁ। শৈক্ষিক, সামাজিক আদি পৰিবেশসমূহ মানুহে সৃষ্টি কৰা অৱস্থাবিশেষ। পিছে মানুহে ইচ্ছা বা প্ৰয়োজন অনুসৰি প্ৰাকৃতিক

ধ্বংস কৰি মানুহে নিজেই নিজৰ চৰম অকল্যাণ মাতি আনিছে। ফলস্বৰূপে সমগ্ৰ বিশ্ব পৰিবেশ বিনষ্ট হোৱাৰ বাবে উদ্ভৱ হোৱা বিভিন্ন সমস্যাকে জৰ্জৰিত হ'বলৈ ওলাইছে আৰু ভৱিষ্যতে প্ৰজন্মৰ বাবে ভাবুকিৰ সৃষ্টি হৈছে। বিজ্ঞান-প্ৰযুক্তিৰ নন আবিষ্কাৰে মানুহক এহাতে মহাকাশত বিচৰণৰ বাবে সক্ষম কৰি তুলিছে আৰু আনহাতে এই বিনন্দীয়া ধৰণীক প্ৰতি ক্ষণতে ধ্বংসৰ গৰাহলৈ আগবঢ়াই নিছে। শব্দ-প্ৰদূষণ, বায়ু-প্ৰদূষণ, জল-প্ৰদূষণ, অতিবৃষ্টি-অনাবৃষ্টি আদি সমস্যাই মানুহক ভাবাক্ৰান্ত কৰিছে। হিমবাহসমূহ গলিবলৈ আৰম্ভ কৰিছে আৰু ইয়াৰ ফলত বানপানী তথা জলবায়ু পৰিবৰ্তন আদিৰ সমস্যাই মানুহক বিমোহিত পেলাইছে। পৃথিৱীৰ উত্তাপ বৃদ্ধি পাই আহিছে আৰু বায়ুমণ্ডলৰ অ'জেন স্তৰত হ্ৰিৰ সৃষ্টি হৈ সূৰ্য্যৰ অতি বেঙুনীয়া ৰশ্মিয়ে পৃথিৱীখন

গ্ৰাস কৰিবলৈ ওলাইছে। ইয়াৰ ফলত বিভিন্ন ভয়াৱহ ৰোগে মানুহক আক্ৰান্ত কৰিবলৈ ওলাইছে। প্ৰাকৃতিক পৰিবেশৰ অৱনতিয়ে এনে ৰূপ ল'বলৈ ধৰিছে যে অচিৰেই

পৃথিৱীখন মানুহৰ বাবে চৰম অশান্তি তথা নিৰাপত্তাহীনতাৰ স্থান হিচাপেহে পৰিগণিত হোৱাৰ উপক্ৰম হ'বলৈ লৈছে।

সকলোৱে জনা কথা, এই জটিল সমস্যাৰ কোনো ৰাজনৈতিক তথা ভৌগোলিক সীমা নাই। সমাজৰ সকলো শ্ৰেণীৰ লোকেই ইয়াৰ ভয়াবহ পৰিণামসমূহৰ দ্বাৰা পীড়িত। পিছে সমাজৰ আৰ্থিকভাৱে দুৰ্বল লোকসকলে ইয়াৰ দ্বাৰা অধিক কষ্ট পাবলগীয়া হয়। কিয়নো সামাজিকভাৱে হ'লেও প্ৰদূষণ ৰোধৰ বাবে উদ্ভাৱিত তথা ব্যৱহৃত উপায়সমূহ যথেষ্ট ব্যয়বহুল আৰু আৰ্থিকভাৱে অনগ্ৰসৰ লোকৰ বাবে সেয়া সুলভ নহয়। পিছে পৰিবেশ সংৰক্ষণ তথা প্ৰদূষণ প্ৰতিৰোধৰ বাবে হাতত লোৱা উপায়সমূহে সমাজৰ মাথো বিশেষ শ্ৰেণীৰ লোকক উপকৃত কৰি লোৱাৰ লক্ষ্য কৰি ল'লে নহ'ব, সকলো ক্ষেত্ৰতে সেয়া সম্ভৱো নহয়। সেইদৰে পৰিবেশ

সংৰক্ষণৰ দায়িত্বও কোনো এক শ্ৰেণীৰ লোকৰ নহয়। ইয়াৰ বাবে আটাইতকৈ প্ৰয়োজনীয় কথাটোৱেই হৈছে সামূহিক প্ৰচেষ্টা।

সম্প্ৰতি সমগ্ৰ বিশ্বই পৰিবেশ সংৰক্ষণ তথা প্ৰদূষণ ৰোধৰ বাবে সমূহীয়া কাৰ্য্যপন্থা ল'বলৈ আগবাঢ়ি অহা পৰিলক্ষিত হৈছে। আন্তৰ্জাতিক পৰ্য্যায়ত বিভিন্ন কৰ্মশালা, আলোচনা চক্ৰ তথা সন্মিলন আদি আয়োজন কৰি প্ৰয়োজনীয় কাৰ্য্যক্ৰম হাতত ল'বলৈ বিভিন্ন অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠান আদি আগবাঢ়ি আহিছে। ১৯৭২ চনত ষ্টকহ'ম নগৰীত অনুষ্ঠিত হোৱা আন্তৰ্জাতিক সন্মিলনৰ দ্বাৰা প্ৰতি বৰ্ষৰ ৫ জুনৰ দিনটো "বিশ্ব পৰিবেশ দিৱস" হিচাপে উদ্‌যাপন কৰি জনসাধাৰণৰ মনত সচেতনতা সৃষ্টি কৰিবলৈ চেষ্টা কৰা হৈছে। পৰিবেশ অধ্যয়নক শৈক্ষিক বিষয় হিচাপে সকলো শ্ৰেণীৰ শিক্ষানুষ্ঠানৰ সকলো স্তৰতে বিষয় হিচাপে অন্তৰ্ভুক্ত কৰিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়া হৈছে। দেশৰ নাগৰিকৰ ভৱিষ্যত নিৰাপত্তা তথা দীৰ্ঘস্থায়ী উন্নয়নৰ স্বার্থত পৰিবেশ সুৰক্ষাৰ প্ৰয়োজনীয়তা বিষয়ে শিশুকালৰে পৰা প্ৰতি গৰাকী ব্যক্তিক সচেতন কৰি তুলিবলৈ উচ্চতম ন্যায়ালয়ৰ নিৰ্দেশনাৰ প্ৰয়োজন হৈছে। যিকি নহওক, এই বিষয়টোৱে কিন্তু সনাতন হিন্দু ধৰ্মৰ বিভিন্ন শাস্ত্ৰত সমুচিত স্থান পাইছিল। এয়া ভাৰতীয়সকলৰ বাবে নিতান্ত গোঁৱৰ বিষয়। অথৰ্ব বেদত মন্ত্ৰদ্বষ্টা ঋষিয়ে ঘোষণা কৰিছে- "ধৰিত্ৰী মোৰ আই, মই ধৰিত্ৰীৰ সন্তান"। আন এটা প্ৰসঙ্গত পোৱা যায়- "হে ধৰিত্ৰী, মই যেন এনে জ্ঞানৰ অধিকাৰী হওঁ যাৰ দ্বাৰা পৰিচালিত হৈ তোমাৰ কোনো ধৰণৰ অনিষ্ট সাধন কৰাৰ পৰা বিৰত থাকোঁ। তোমাক খান্দিলেও যাতে সেই বিস্তৃত স্থান অচিৰেই পূৰ হৈ সেউজীয়া আচ্ছাদনেৰে আবৃত হয়।" বেদ-স্মৃতি প্ৰভৃতি হিন্দু ধৰ্মীয় শাস্ত্ৰবোৰৰ বাদেও আইন ধৰ্মৰ প্ৰামাণ্য গ্ৰন্থতো পৰিবেশ সংৰক্ষণ বিষয়ক কথাৰ প্ৰত্যক্ষ তথা পৰোক্ষ প্ৰসঙ্গ পোৱা যায়। পৰিবেশ সচেতনতা যেন নতুন কথা নহয় এইবোৰ প্ৰসঙ্গই তাৰেই ইঙ্গিত দিয়ে।

পিছে জীৱজগতৰ ওপৰত পৰিবেশৰ প্ৰভাৱ বা পৰিবেশৰ ওপৰত জীৱজগতৰ প্ৰভাৱ আদি বিষয় সামৰি প্ৰণালীবদ্ধ অধ্যয়নৰ সূচনা বিগত শতিকাৰ শেষ ভাগৰ পৰাহে আৰম্ভ হৈছিল। আৰ্নেষ্ট হেকেল নামৰ এগৰাকী বিজ্ঞানীয়ে পোনপ্ৰথমে প্ৰণালীবদ্ধ ভাৱে পৰিবেশ সম্বন্ধীয় বিষয়ৰ অধ্যয়নত ব্ৰতী হৈছিল। পূৰ্বেই উল্লেখ কৰা হৈছে যে পৰিবেশ অধ্যয়নৰ পৰিসৰ অতি ব্যাপক। জৈৱিক পদাৰ্থৰ ক্ৰিয়া-প্ৰতিক্ৰিয়াৰ ফলত জীৱই জীৱন ধাৰণৰ সমল পায়। অজৈৱিক বস্তুৰ ক্ৰিয়া-প্ৰতিক্ৰিয়াবোৰ আনহাতে জীৱই নিয়ন্ত্ৰণ কৰে। গতিকে পৰিবেশ অধ্যয়নে বিভিন্ন দিশ সামৰি লয়। মানৱজাতি পৰিবেশৰ দ্বাৰা আৰু পৰিবেশ মানুহৰ দ্বাৰা পৰিচালিত হয়। এটাৰ বিসঙ্গতিয়ে আনটোৰ বিৰূপ ক্ৰিয়া সাধন কৰে। মাটি, পানী, বায়ু, সৌৰশক্তি আদি প্ৰাকৃতিক উপাদানসমূহৰ অনুকূলতাৰ ওপৰত মানৱজাতিৰ উৎকৰ্ষ নিৰ্ভৰশীল।

সজাগভাৱেই সুস্থ বা অনুকূল প্ৰাকৃতিক পৰিবেশ বৰ্ত্তাই ৰাখিব পাৰে। সেয়েহে শিক্ষানুষ্ঠানত পৰিবেশ অধ্যয়নক এটা অৱশ্যে-পাঠ্য বিষয় হিচাপে অন্তৰ্ভুক্ত কৰাটো এক সময়োচিত কাৰ্য্য হিচাপে পৰিগণিত হৈছে।

ভাৰতবৰ্ষৰ দৰে ক্ৰমোন্নয়নশীল ৰাষ্ট্ৰৰ সকলো নাগৰিকে সমভাৱে

আনুষ্ঠানিক শিক্ষা লাভ কৰিবলৈ সমৰ্থ হোৱা নাই। ২০০১ চনৰ লোকপিয়ল অনুসৰি ভাৰতবৰ্ষৰ মাথো ৬৫% লোকহে শিক্ষিত। এই শিক্ষিত নাগৰিকসকলে পৰিবেশ সংৰক্ষণ বিষয়ৰ আনুষ্ঠানিক শিক্ষা পাব পাৰে বুলি ধৰি ল'লেও অৱশিষ্ট ৩৫% লোককো পৰিবেশ সুৰক্ষাৰ বাবে সচেতন কৰি তোলাটোও সমানে গুৰুত্বপূৰ্ণ। এই ক্ষেত্ৰত স্বেচ্ছাসেৱী অনুষ্ঠানসমূহে গুৰু দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰিব পাৰে। এনে অনুষ্ঠানসমূহক চৰকাৰে বিত্তীয় সাহায্য প্ৰদান কৰি বা প্ৰশিক্ষণ আদিৰ ব্যৱস্থা কৰি অধিক সক্ৰিয় তথা কাৰ্য্যক্ষম কৰি তোলা উচিত। প্ৰচাৰ মাধ্যম সমূহেও জন-সচেতনতা বৃদ্ধি কৰাত বিশেষ অৰিহণা যোগাব পাৰে। বিভিন্ন মনোৰঞ্জক কাৰ্য্যসূচীৰ আয়োজন কৰি, বক্তৃতা আদিৰ আয়োজন কৰি অশিক্ষিত মানুহৰ মাজত পৰিবেশ সচেতনতা জগাই তুলিব পাৰি।

পৰিবেশ সংৰক্ষণত মহিলাসকলে যথেষ্ট অৰিহণা যোগাব পাৰে। ঘৰখনেই হ'ল সকলো ধৰণৰ শিক্ষাৰ প্ৰাথমিক অনুষ্ঠান। পৰিবেশ সুৰক্ষাৰ বাবে সচেতন হোৱা মহিলাসকলে শৈশৱতেই ল'ৰা-ছোৱালীক পৰিবেশ সংৰক্ষণৰ গুৰুত্বৰ বিষয়ে বুজাই দিব পাৰে। ভাৰতবৰ্ষৰ মুঠ জনসংখ্যাৰ প্ৰায় আধাভাগ মহিলা, আৰু মহিলাসকলৰ মাজত নিৰক্ষৰতাৰ হাৰ বেছি। গতিকে মহিলাসকলৰ মাজত পৰিবেশ সচেতনতা সৃষ্টিৰ বাবে বিশেষ কাৰ্য্যপন্থা হাতত লোৱা বাঞ্ছনীয়। উল্লেখযোগ্য যে ভাৰতবৰ্ষত পৰিবেশ বিষয়ক আন্দোলনৰ সূত্ৰপাত ঘটাইছিল মহিলাসকলেই। প্ৰায় তিনিশ বছৰ পূৰ্বে ৰাজস্থানৰ বিষণ্ঠী সম্প্ৰদায়ৰ কেবাশ মহিলাই তেওঁলোকৰ পবিত্ৰ খিজিৰি গছ কটা বন্ধ কৰিবলৈ গৈ প্ৰাণ ত্যাগ কৰিবলগীয়া হৈছিল। যোৱা শতিকাৰ সত্তৰ দশকৰ বিখ্যাত চিপকো আন্দোলনৰ আৰম্ভণিও মহিলাসকলৰ উদ্যোগতেই হৈছিল। হিমালয়ৰ পাদদেশৰ গাঢ়োৱাল অঞ্চলৰ অশিক্ষিত আদিবাসী মহিলাসকলে ব্যৱসায়িক উদ্দেশ্যত গছ কটা বন্ধ কৰিবলৈ অৰণ্যৰ বিশাল গছবোৰ সাৱটি ধৰিছিল। হিন্দীভাষাত চিপকোৰ অৰ্থ হ'ল "লাগি ধৰা" বা "সাৱটি ধৰা"। মহিলাসকলে গছবোৰক জোৰেৰে সাৱটি ধৰি উচ্চস্বৰে ধ্বনি দিছিল :

গছবোৰ সাৱটি ধৰা

গছ কটা ৰোধ কৰা

(ইহঁত) আমাৰ পাহাৰৰ সম্পদ

ইহঁতক লুপ্তিত হ'বলৈ নিদিবা।

পিছলৈ গান্ধীবাদী সমাজকৰ্মী সুন্দৰ লাল বহুগুণাই এই আন্দোলনৰ নেতৃত্ব বহন কৰে আৰু "Ecology is permanent economy" ধৰ্মনিৰে জনসাধাৰণক উদ্বুদ্ধ কৰি গছ কটা ৰোধ কৰিবলৈ আইন প্ৰণয়ন কৰাৰ বাবে চৰকাৰক বাধ্য কৰে। গান্ধীজীৰ আদৰ্শেৰে অনুপ্ৰাণিত মীৰাবেন, সৰলাবেন প্ৰভৃতি কেবাগৰাকী মহিলা চিপকো আন্দোলনৰ সৈতে জড়িত হৈ পৰিছিল। উল্লেখযোগ্য যে কণ্ঠটকৰ এপিকো (Appiko) আন্দোলন আৰু বিহাৰৰ কোলকাৰো (Koelkaro) আন্দোলনো পৰিবেশ সংৰক্ষণক লৈ গঢ় লৈ উঠিছিল আৰু ইয়াতো

সকলোৱে জনা কথা, এই জটিল সমস্যাৰ কোনো ৰাজনৈতিক তথা ভৌগোলিক সীমা নাই। সমাজৰ সকলো শ্ৰেণীৰ লোকেই ইয়াৰ ভয়াবহ পৰিণামসমূহৰ দ্বাৰা পীড়িত। পিছে সমাজৰ আৰ্থিকভাৱে দুৰ্বল লোকসকলে ইয়াৰ দ্বাৰা অধিক কষ্ট পাবলগীয়া হয়। কিয়নো সামাজিকভাৱে হ'লেও প্ৰদূষণ ৰোধৰ বাবে উদ্ভাৱিত তথা ব্যৱহৃত উপায়সমূহ যথেষ্ট ব্যয়বহুল আৰু আৰ্থিকভাৱে অনগ্ৰসৰ লোকৰ বাবে সেয়া সুলভ নহয়।

পৰিবেশ সৃষ্টি কৰিব নোৱাৰে বা ইয়াৰ পৰিবৰ্তন (ধ্বংস নহয়) সাধন কৰাও অসম্ভৱ কাৰ্য্য বুলি ক'ব পাৰি। মানুহৰ জীৱনধাৰণৰ স্বাচ্ছন্দ্যৰ বাবে প্ৰাকৃতিক পৰিবেশ হ'ল অন্যতম মৌলিক কাৰক। সেয়েহে ই এটা অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয় আৰু ইয়াৰ পৰিসৰো অতি ব্যাপক।

পূৰ্বেই উল্লেখ কৰা হৈছে যে প্ৰাকৃতিক পৰিবেশৰ ওপৰতেই মানুহৰ জীৱন-পৰিক্ৰমা নিৰ্ভৰশীল। মানুহে এই পৰিবেশ সৃষ্টি কৰিব নোৱাৰে। সেয়েহে প্ৰাকৃতিক পৰিবেশ বিনষ্ট কৰাৰ অধিকাৰো মানুহৰ নাই। বৰং প্ৰাকৃতিক পৰিবেশৰ অনুকূলতা ৰক্ষা কৰাহে মানুহৰ অন্যতম কৰ্তব্য। পিছে, বাস্তৱত ইয়াৰ বিপৰীত অৱস্থা এটাহে লক্ষ্য কৰা যায়। নিজৰ সুখ-স্বাচ্ছন্দ্য বৃদ্ধিৰ বাবে, ভোগ-বিলাসৰ সীমাহীন তৃষ্ণা পূৰণৰ বাবে মানুহে বহু ক্ষেত্ৰত প্ৰাকৃতিক পৰিবেশ নষ্ট কৰিবলৈ ওলাইছে। অনুকূল পৰিবেশৰ বাবে সহায়ক বিভিন্ন প্ৰাকৃতিক সম্পদ

মহিলাসকলে গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা লৈছিল। পৰিবেশ সংৰক্ষণৰ অভিযানত অতি ঘনিষ্ঠভাৱে জড়িত হৈ থকা আন এগৰাকী প্ৰখ্যাত মহিলা হ'ল মেধা পাটকাৰ। নৰ্মদা নদীৰ বাধা নিৰ্মাণৰ ফলত গৃহহীন হোৱা জনজাতীয় লোকসকলৰ স্বাৰ্থত গঢ় লৈ উঠা নৰ্মদা বচাও আন্দোলনৰ গুৰি ধৰা ব্যক্তি গৰাকী দৰাচলতে মেধা পাটকাৰ। উল্লেখযোগ্য যে বুকাৰ বটা বিজয়িনী প্ৰখ্যাত লেখিকা অৰুন্ধতী বয়ো ইয়াৰ সৈতে জড়িত হৈ আছে।

বিশ্ব পৰিবেশ আন্দোলনৰ নেতৃত্ব সন্দৰ্ভত উল্লেখযোগ্য এগৰাকী মহিলা হ'ল বেচেল কাৰ্ছল। ১৯৬০ চনৰ পৰাই তেখেতে মানুহৰ ওপৰত বিভিন্ন কীটনাশক ৰাসায়নিক দ্ৰব্যৰ অনিষ্টকাৰী প্ৰভাৱৰ বিষয়ে এলানি প্ৰবন্ধ প্ৰকাশ কৰিছিল আৰু পিছলৈ *silent spring* নামৰ এখন

পুথি প্ৰকাশ কৰি সমগ্ৰ বিশ্বত তোলপাৰ লগাইছিল। বিভিন্ন উদ্যোগ-প্ৰতিষ্ঠানৰ পৰা তেওঁ ভাবুকিৰ সন্মুখীন হ'বলগীয়াও হৈছিল। পিছলৈ ৰাসায়নিক কীটনাশক দ্ৰব্য উৎপাদন সন্দৰ্ভত কেতবোৰ প্ৰয়োজনীয় বাধা-নিষেধ আৰোপ কৰিবলৈ চৰকাৰ বাধ্য হৈছিল।

পৰিবেশ সচেতনতাৰ অভাৱত সমগ্ৰ বিশ্ব বিপদৰ মুখত। সুখৰ কথা যে বিশ্বৰ সমগ্ৰ দেশতেই পৰিবেশ আন্দোলন গঢ় লৈ উঠিছে বুলি ক'ব পাৰি। ভাৰতবৰ্ষৰ দৰে আন আন দেশতো মহিলাসকল পৰিবেশ সংৰক্ষণ আন্দোলনত জড়িত হৈছে আৰু ইয়াৰদ্বাৰা উঠি অহা প্ৰজন্মসমূহ যে উৎসাহিত তথা উপকৃত হ'ব সেই বিষয়ে সন্দেহৰ থল নাই।

জানিবলগীয়া কথা

- ১) প্ৰথম মানচিত্ৰ পৃথিৱীৰ কোন দেশৰ মানুহে অংকণ কৰিছিল?
উঃ গ্ৰীচ দেশৰ মানুহে খৃষ্ট পূৰ্ব ষষ্ঠ শতিকাৰ পৰাই মানচিত্ৰ অংকণ কৰিছিল।
- ২) মহাবীৰ আলেকজেণ্ডাৰৰ বিখ্যাত শিক্ষক গৰাকীৰ নাম কি?
উঃ এৰিষ্টটল।
- ৩) বৰ্তমান ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ সচিব প্ৰধান গৰাকীৰ নাম কি?
উঃ ৱেনকি মুণ্ড।
- ৪) প্ৰথম আন্তঃ ৰাষ্ট্ৰীয় পৰিবেশ সন্মিলন কত অনুষ্ঠিত হৈছিল?
উঃ চুইডেনৰ ষ্টকহ'মত।
- ৫) পৃথিৱীৰ কি কি মহানগৰী বেছি ছলস্বৰাবুলীয়া?
উঃ নিউইয়ৰ্ক আৰু ৰোম। শব্দৰ মাত্ৰা ৯০.৮৮ ডেছিবেল।
- ৬) বিশ্ববিখ্যাত এনে এজন সম্ৰাটৰ নাম কোৱা যি গৰাকী অবিবাহিত আছিল?
উঃ মহাবীৰ আলেকজেণ্ডাৰ।
- ৭) পৰিবেশ প্ৰদূষণ মুক্ত কৰাৰ কাৰণে কাম কৰা এটা আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় সংস্থাৰ নাম কি? এই সংস্থাটোৰ কাৰ্যালয় ক'ত?
উঃ সংস্থাটোৰ নাম হ'ল গ্ৰিণগিছ ইণ্টাৰনেচনেল। ১৯৭১ চনত এই স্বেচ্ছাসেৱী সংগঠনটো গঠিত হয়।

সংগ্ৰাহক
মিছ চাৰ্জিনা বেগম
স্নাতক, ২য় বৰ্ষ

হোম দে ব্ৰট হাৰ ৱাৰিয়ৰ ডেড

ভাৰতী মেধি
প্ৰবক্তা, ভূগোল বিভাগ

গোটেই দিনটোৰ ব্যস্ততাৰ অন্তত এই বিছনাখনতে বত্থাই বিছাৰি পায় স্বৰ্গীয় সুখ, যি সুখৰ মাজত তাই পাণ্ডুলিয়াই জীৱনৰ তিতা-মিঠাবোৰ। তাই ভাবিনাপায় মানুহবোৰ যে কিয় ইমান প্ৰফেছনেল হৈ পৰিল। ছোৱালীহলেতো বিয়াৰ প্ৰস্তাৱ আহিবই, তাকে লৈ ইমান গোঁৱৰ কৰাৰ প্ৰয়োজনেই বা কি? “শুনিছা বত্থা, মোৰ জী জনী যলৈকে যায় তাতেই বিয়াৰ প্ৰস্তাৱ পায়। সিদিনা বৰমাকে ডাক্তৰ এজনৰ প্ৰস্তাৱ আনিছিল। আমিহে না কৰিলো।” — অলপ আগতে পলি খুড়ীয়ে কৈ যোৱা কথাবোৰ তাইৰ কাণত এতিয়াও বাজি আছে। বত্থাইও অৱশ্যে প্ৰত্যুত্তৰ নিদিয়াকৈ থকা নাছিল—“খুড়ীদেউ, ছোৱালীহলেতো প্ৰস্তাৱ আহিবই, এইটো অতি সাধাৰণ কথা।” খুড়ী

হ'ল? “বিজাল্ট কি হ'ল ক'চোন?” ব্যগ্ৰতাৰে তাই তাৰ মুখলৈ চালে। “ভাল হৈছে”— ৰিপমৰ এটা উৎকণ্ঠাহীন উত্তৰ। “ভাল হৈছে মানে? কোন বিভাগত পাছ কৰিলিনো?” কিয় জানো, বত্থাৰ উৎকণ্ঠাৰ প্ৰতি ৰিপমে যেন ভালদৰে সঁহাৰি দিব পৰা নাই। “কিবা হ'ল? মেট্ৰিকতটো সি ষ্টাৰমাৰ্কেই পাইছিল!” — বত্থাই অবিলে। এইবাৰ নাপালে নেকি বুলি ভাবি বত্থাই তাক “কি হ'ল, চাওঁ” বুলি আকোঁৱালি ল'ব খোজোতেই সি তাইৰ ভৰি দুখনত সাৰটি ধৰিলে। তাই তাক উঠাৰ খুজিছিলহে ঠিক তেনেতে ক'ৰপৰা জানো দুজন মানুহ আহি সিহঁতৰ ফটো ল'ব ধৰিলে। বত্থা আচৰিত। গাওঁৰ মানুহবোৰো দেখো এয়া সিহঁতৰ পদূলি পাইছেহি, আৰু এয়া কি, বৈভৱও হাতত এবেগমান বস্তুলৈ

কোনোবা আততায়ীৰ বোমা বিস্ফোৰণে কঁপাই গৈছিল গোটেই বজাবখন আৰু ঠান বান কৰি গৈছিল প্ৰমিলাৰ জীৱন। নগেনৰ বক্তাক্ত মৃতদেহটো তাই যেতিয়া একেথৰে চাই বৈছিল-কাৰো সাহস হোৱা নাছিল তহিক সান্তনা দিবলৈ। “Home they brought her worrior dead” নামৰ কবিতাটোৰ দৰে তাতো আছিল বহুতো অনুভৱী বয়োবৃদ্ধ। কিন্তু নাছিল কোলাত দিব পৰাকৈ এটা কেচুৱা। কাৰণ তাইৰ কণমানি আছিল তাইৰ গৰ্ভত। ওচৰৰে হস্পিতালখনলৈ তহিক লৈ যোৱা হৈছিল।

খেৰখেদাকৈ আহিব ধৰিছে! কি হৈছে, কি কৰিব-নকৰিব তাই একো ধৰিব পৰা নাই। “আপোনাৰ ল'ৰাৰ বিজাল্টত আপুনি কিমান সুখী?” — ফটো উঠোৱা মানুহজনৰ কথাত তাই

অৱশ্যে নিজৰ কথাতোই মচণুল আছিল। এফালৰ পৰা বগাই গৈছিল প্ৰস্তাৱ বোৰৰ প্ৰফেছন বোৰ। বত্থাই বুজিব পৰা নাছিল খুড়ীয়েকে ছোৱালীজনীক ‘ল'ৰা’ এজনৰ লগত বিয়া দিব খুজিছিল নে “প্ৰফেছন” এটাৰ লগত। মৰম, দয়া পৃথিৱীখনৰ পৰা সটাকৈ হেৰাই যোৱা নাইটো? তাইৰ ধাৰণাত পৃথিৱীখন কেতিয়াবা একোটো হৰণ অংক যেন হৈ পৰে। ধনী-দুখীয়া, ভাল-বেয়া, ডাক্তৰ-ইঞ্জিনিয়াৰ আৰু যে ক'ত কি বিভেদ! কিয় আমিহে পাহৰি গৈছো যে আমাৰ মানুহ বুলি এটা নিজস্ব সত্তা আছে।

“মাহী, অ' মাহী....”
ৰিপমৰ মাতত তাই ততাতৈয়াকৈ বাৰান্দালৈ ওলাই আহিল। তাৰ আজি বিজাল্ট ওলোৱাৰ কথা। কিবা

উচপ খাই উঠিল। “মই, মই” বুলি কৈ তাই বৈভৱৰ পিনে চালে।

“অ' ই চাগে তোমাক কোৱাই নাই, ই অসমৰ ভিতৰতে ২ য় স্থান অধিকাৰ কৰিছে।”

‘ৰিপম হয়নে’ বুলি আবেগেৰে চিঞৰ এটা মাৰি তাই তাক আকোঁৱালি ল'লে।

“তই ইমান পৰে কিয় কোৱা নাই সোণ? আৰু আপুনিওতো ফোণ এটা কৰিব পাৰে!” — বত্থাই ক'লে।

“ফোণ? ৰাতিপুৱাৰে পৰা নেট্ৰেক নাই, যেতিয়া নেট্ৰেক পাইছো তেতিয়া আৰু ফোন কৰাৰ সময় নাই, চাৰিওপিনে অভিনন্দনৰ জোৱাৰ। এক ছেকেণ্ড সময় আহৰি পোৱা নাই, সেয়েহে ইয়াক আগতে পঠালো, বোলো খবৰটো নিজ মুখে সি মাহীয়েকক দিয়ক।” —

বৈভৱে একে উৰাহে কথাখিনি ক'লে।

“মাহী” ?— বিপম আপোনালোকৰ ল'ৰা নহয় নেকি ?
ফটো সাংবাদিকজনৰ প্ৰশ্নত বত্ৰাই কিবা কোৱাৰ আগতেই বিপমে মাত দিলে— “মই এওঁলোকৰ নিজৰ সন্তান নহয়, কিন্তু জন্মদাতা মাতৃতকৈ পালন কৰা মাতৃৰ স্নেহ কোনোওগৈ কম হ'ব নোৱাৰে। এওঁলোক মোৰ সঁচা মা-দেউতা।” সি আৰু একো ক'ব নোৱাৰিলে। বত্ৰাৰ বুকুৰ মাজত সি উঁচুপি উঁচুপি সোমায় পৰিল।

শুভাকাংক্ষীৰ শুভ কামনাবোৰ বটলি বটলি ব্যস্ত হৈ পৰা দিনটোৰ অন্তত বত্ৰা ভাগৰি পৰিল। কোনোমতে ভাত কেইগৰাহমান খায়ে তাই বহুনাও গুই পৰিল। “বিছাই চাগে ছবি আঁকি আছে”—তাই ভাবিলে। ৰাতি শোৱাৰ আগতে ছবি আঁকাতো বিছাৰ হবি। বাগৰ সলায় বত্ৰাই বৈভৱক ক'লে—

“হেৰি, আমি নহলে কাইলৈ প্ৰমিলাৰ ওচৰলৈ যাওঁ বলক”।
“এৰা, তুমি ঠিক কথাকে কৈছা, ময়ো ভাবিছো। ৰাতিপুৱাই যাম নহলে। এতিয়া শোৱা। দিনটো বৰ কষ্ট হৈছে”—বৈভৱে কলে।

বত্ৰাৰ অৱশ্যে টোপনি নাছিল। বহু সময়লৈকে তাই কথাবোৰ ভাবি থাকিল। ইমান ডাঙৰ সু-খবৰ! তাই বাক প্ৰমিলাক কথাবোৰ বুজাব পাৰিবনে! সেই যে তাইৰ মৰমৰ বান্ধৱী প্ৰমিলা, তাইৰ শৈশৱ আৰু কৈশোৰৰ লগৰী! কথাবোৰ ভাবি ভাবি তাই কেতিয়া টোপনিত পৰিল গমকে নাপালে।

“হেৰা উঠা”— বৈভৱৰ আঁকলুৱা হাতৰ স্পৰ্শত তাই সাৰ পাই উঠিল। বৈভৱে ইতিমধ্যে গা-পা ধুই যাবলৈ সাজো। তাইৰ দেৰিকৈ টোপনি অহা কথাটো বৈভৱে হয়টো গম পাইছিল আৰু সেয়েহে...। ততাতৈয়াকৈ তাই কামত লাগিল। বাটত খাবলৈ দুই এপদ বস্ত্ৰও বনাই ললে। নামঘৰত সেৱা এটা জনায় আটায়ে অনখনত বহি ললে। আজি বৈভৱে ড্ৰাইভ কৰিছে। সঁচা অৰ্থত পৰিয়াল লৈ যাব লগা হ'লে পৰাপক্ষত সি নিজেই ড্ৰাইভ কৰে। এইটো তাৰ চখ। তাৰ হেঁপাহ সি ড্ৰাইভ কৰিব আৰু বত্ৰা তাৰ ওচৰত বহিব। আজিও বত্ৰা তাৰ ওচৰত বহিছে, কিন্তু নীৰৱে। সি তাইৰ মনৰ কথা বুজে। তাই যে খুব স্পৰ্শকাতৰ সি ভালদৰে বুজে।

“বত্ৰা, পানীৰ বটলটো দিয়া চোন”— তাইৰ নীৰৱতা ভাঙিবলৈ বৈভৱে ক'লে।

“মইও পানী খাম”— বিছাই ক'লে।
কোনোবাই পানীখোৱা দেখিলে বিছাৰো পিয়াহ লাগে। বত্ৰাই পানীৰ বটল দুটা আগবঢ়ায় দিলে।

“তুমি চাগে প্ৰমিলাৰ চিন্তিত মগ্ন। কি ক'বা, কেনেকৈ ইমান ডাঙৰ সু-খবৰটো দিবা তাকে ভাবি আছ নহয়নে”— পানী এটোক খায় বৈভৱে কলে। বৈভৱে যে তাইৰ শিৰা-উপশিৰা পৰ্যন্ত জানে বত্ৰাই বুজি পায়। আৰু জানে প্ৰমিলাই। এৰা প্ৰমিলা, যাৰ আগত তাই দাঁতত ভাত এটা লাগিলেও ক'ব পাহৰা নাছিল। খুব মৰম লগা ছোৱালী আছিল প্ৰমিলা। পঢ়া শুনা

কেঁচা আছিল বাবে মেট্ৰিকতো কিবাকৈ পাছ কৰিয়েই পঢ়াশালিলৈ পিঠি দিছিল তাই।

এতিয়াও বত্ৰাৰ ভালদৰে মনত আছে প্ৰমিলাই কৈছিল— “পঢ়িলোহেঁতেন আৰু তেঁও যদি গাওঁৰে কলেজত পঢ়িলিহেঁতেন! মই পৰীক্ষাত কাৰ বহী চাই লিখিম ক'চোন। মেট্ৰিকত তোৰ আগৰ বেঞ্চৰ ছিটতো পালো বুলিহে। সকলোকে টকাৰ অভাৱত নপঢ়া বুলি ক'ম। মানটোও বক্ষা পৰিব।

তাইৰ কথাৰ প্ৰত্যুত্তৰ বত্ৰাই বিচৰি পোৱা নাছিল। হোষ্টেলত থকা সময়ত মাহেকৈ-পষেকৈ চিঠি পঠাবলৈ বত্ৰাই কেতিয়াও পাহৰা নাছিল। প্ৰমিলাৰ বিয়াত কম স্মৃতি কৰিছিল নে বত্ৰাই! কইনা চাব অহাৰে পৰা আঠমঙলালৈকে তত নাছিল তাইৰ গাত! বৈভৱেও যে কিমান জোকাইছিল তহিঁক!

প্ৰমিলাৰ বিয়াৰ পিছত সিহঁত দুয়োৰে আহ-যাহ কিছু পৰিমানে কমি গৈছিল। এইফালে বত্ৰাৰ বিয়াও ঠিক হৈছিল। কিন্তু কমা নাছিল সিহঁতৰ মৰম চেনেহ বোৰ। প্ৰমিলা হৈ পৰিছিল ঘৰখনৰ মৰমৰ বোৱাৰী। এটা পেটে-ভাতে খাই থকা পৰিয়াল। দেউৰেক, শাহুৰেক আৰু গিৰীয়েক নগেনকে ধৰি তাইৰ পৰিয়ালটো আছিল চাৰি জনীয়া। নগেন আছিল ঘৰৰ ডাঙৰ ল'ৰা। আৰ্থিক দৈন্যই তাক উচ্চতৰ মাধ্যমিকৰ দেওনা পাৰ কৰাৰ সুযোগ দিয়া নাছিল। সি হাতত তুলি লৈছিল নাঙল। সহজ সৰল প্ৰমিলাৰ মৰমে তাৰ জীৱনলৈ আনি দিছিল অপাৰ আনন্দৰ জোৱাৰ। তাইৰ প্ৰতিটো প্ৰয়োজনীয় বস্তু সি সাধ্যানুসাৰে পূৰণ কৰি গৈছিল। সিহঁতৰ এই সুখৰ সময়তে আহি পৰিছিল সেই দিনটো, যিটো দিনে ওলট-পালট কৰি দিছিল সকলোবোৰ।

সেই দিনা আছিল প্ৰমিলাক পঞ্চমৃত মুখত দিয়াৰ দিন। বজাৰৰ পৰা অলপ মিঠা দৈ আনিবলৈ পুৱাৰ ভাগতে নগেন ওলাই গৈছিল আৰু তেতিয়াই সংঘটিত হৈছিল সেই দুৰ্ঘটনাটো। কোনোবা আততায়ীৰ বোমা বিস্ফোৰণে কঁপাই গৈছিল গোটেই বজাৰখন আৰু ঠান-বান কৰি গৈছিল প্ৰমিলাৰ জীৱন। নগেনৰ বক্তান্ত মৃতদেহটো তাই যেতিয়া একেথৰে চাই বৈছিল-কাৰো সাহস হোৱা নাছিল তাইক সান্তনা দিবলৈ। “Home they brought her warrior dead” নামৰ কবিতাটোৰ দৰে তাতো আছিল বহুতো অনুভৱী বয়োবুদ্ধ। কিন্তু নাছিল কোলাত দিব পৰাকৈ এটা কেচুৱা। কাৰণ তাইৰ কণমানি আছিল তাইৰ গৰ্ভত। ওচৰৰে হস্পিতালখনলৈ তাইক লৈ যোৱা হৈছিল। পেটে-ভাতে খাই থকা পৰিয়াল দুটাৰ ইমান খৰচ কৰিব পৰা সামৰ্থ্য নাছিল। সেয়েহে মানসিক ভাৱসময় হেৰুৱা প্ৰমিলাৰ সমস্ত দায়িত্ব বহন কৰিছিল বত্ৰাই। এই ক্ষেত্ৰত বৈভৱে তাইক সম্পূৰ্ণৰূপে সহায় কৰিছিল। কিন্তু প্ৰমিলা যি আৰোগ্য নহল নহলেই। পৰিস্থিতিলৈ লক্ষ্য ৰাখি তাইক ট্ৰান্সফাৰ কৰা হৈছিল ষ্টেট মেটেল হস্পিতাললৈ আৰু তাতেই জন্ম হৈছিল কণমানি বিপমৰ। যি বিপমে আজি উচ্চতৰ মাধ্যমিক ক'লা শাখাত ২য় স্থান অধিকাৰ কৰিছে। কিমান যে আনন্দৰ কথা! প্ৰমিলাই বাক

বুজিব পাৰিবনে বত্ৰাৰ মন ভৰি থকা এই আবেগবোৰৰ কথা!

হস্পিতালৰ ৰোগীবোৰৰ খোৱাৰ সময় হোৱা বাবে সিহঁত কিছু সময়ৰ বাবে ৰেইটিং ৰুমতে ব'ব লগা হ'ল। অলপ পিছতে ওৱাৰ্ডবয় এজনে আহি সিহঁতক ডিজিটিং ৰুমলৈ লৈ গ'ল। নাৰ্ছ এগৰাকীয়ে প্ৰমিলাক লৈ আহিল, কোনো পৰিৱৰ্তন হোৱা নাই তাইৰ চেহেৰাৰ। এতিয়াও ন-কইনাজনী যেন হৈ আছে। নিতৌ গা-পা ধুই চুলিকোঁচা আচুৰি দীঘলীয়া সেওঁতাটোত সেন্দূৰ লোৱাটো প্ৰমিলাৰ এতিয়া প্ৰাতঃকৰ্মত পৰিণত হৈছে, যাৰ ব্যতিক্ৰম নহয় কেতিয়াও। তাৰ পিছত দিনৰ দিনটো তাই থিৰীকৈ পঢ়ুলি মুখলৈ চাই থাকে। নগেনৰ অপেক্ষাত। পঞ্চমৃত খুওৱাৰ দিনাৰ যি বৈশ, সেই একেই বৈশ আজিও। কিন্তু ওঁঠত হাঁহি নাই, নাই চকুত চকুলো।

বিপমে মাকক সেৱা এটা জনালে। “প্ৰমিলা, চা তোৰ বিপমে আজি তোৰ যশ গোটেই অসমতে বিয়পাই দিছে”— বুলি কৈ বত্ৰা কান্দোনত ভাঙি পৰিল। এটা প্ৰস্তৰ মূৰ্তিৰ দৰে প্ৰমিলা চাই ব'ল বাহিৰলৈ..... !!!

What Chandogya Upanishad says...

That is the ideal world where there is
No physician as every one is healthy
No illiteracy as all are learned
No alcoholics as contentment need no wine
No prostitutes as all are virtuous
No court of law as there is justice everywhere
No national barrier, no ruler, no legislator
As love and respect for each other rule the world
When will this be an ideal world?

শ্বায়েৰী

ধনমুন দাস

স্নাতক, ২য়বৰ্ষ

(১)

ছাৰি জিন্দেগী বিতাদু
তেৰে ইন্তেজাৰ মে
ফিৰ ভী তেৰে লিয়ে কমহে
তেৰে চিৰা মেৰে জিন্দেগী মে
ওঁৰ দুচৰা কয়ি নেহীহে

(গোটেই জীৱন তোমাৰ অপেক্ষাত কটাম
তথাপিও মোৰ বাবে কম
কাৰণ তোমাৰ বাহিৰে
মোৰ জীৱনত দ্বিতীয়জন কোনো নাই)

(২)

অগৰ তুম মুৰো প্যাৰ কৰতী হে
তো' মেৰে মৰনেকে বাদ
মেৰে কবৰ মে আনা
কয়ী কুছ দে যা নেহী দে
তুম মুৰো এক গোলাপ কী ফুল দে জানা

(যদি মোক ভাল পোৱা মোৰ মৃত্যুৰ পিছত
মোৰ কবৰলৈ আহিবা
কোনোবাই দিয়ক বা নিদিয়ক
তুমি মোক এপাহ গোলাপ দি যাবা।)

উচ্ছৃঙ্খল যুৱ সমাজ আৰু অভিজ্ঞতা

মঃ ৰমজান আলী
স্নাতক, প্ৰথম বৰ্ষ

যুৱ শক্তি এখন দেশৰ, এখন সমাজৰ ৰাজহাড় স্বৰূপ। এই যুৱ চামৰ ওপৰতেই নিৰ্ভৰ কৰে এখন দেশৰ ভৱিষ্যত। এখন দেশৰ অগ্ৰগতিৰ পথত যুৱ সমাজৰ ভূমিকা অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ। ঠিক তেনেদৰে অভিজ্ঞতা আৰু সমাজৰ গুৰুত্বও কম নহয়। বাগিছাৰ মালীজনে যি দৰে গছৰ পুলিবোৰক সাৰ-পানী দি চোৱা চিতা কৰি গছবোৰক পূৰ্ণাঙ্গ অৱস্থালৈ নিয়ে, ঠিক তেনেদৰে অভিজ্ঞতাৰ সকলোও নিজ নিজ সন্তানক সঠিক মার্গ দৰ্শন কৰাব লাগে। অভিজ্ঞতাৰ সকলক বাগিছাৰ মালীৰ লগত তুলনা কৰিব পাৰি।

প্ৰত্যেক সমাজতে যুৱচামৰ দায়িত্ব অপৰিসীম। এখন শৃংখলাবদ্ধ সুস্থ সমাজ প্ৰতিষ্ঠাৰ লক্ষ্যৰে যুৱশক্তিয়ে সমাজৰ পথ ভ্ৰষ্ট সকলো লোকক শুদ্ধ

অৱস্থাও থৰক বৰক হয়। সমগ্ৰ পৃথিৱীৰ লগতে অসমতো ধৰ্ম্ম, লুণ্ঠন, ড্ৰাগচ, সন্তাসবাদ আদি প্ৰধানকৈ যুৱচামৰ দ্বাৰা সংঘটিত হৈছে। কিন্তু, এই কাৰ্যৰ বাবে দায়ী অকল যুৱচামেই নে? তেওঁলোকৰ এই অধঃপতনৰ মূল কাৰণ কেৱল তেওঁলোকেই নহয়। ইয়াৰ বাবে দায়ী দায়িত্বহীন অভিজ্ঞতাৰ আৰু আমাৰ থৰক বৰক সমাজ ব্যৱস্থাও।

উচ্ছৃঙ্খল যুৱচামক সঠিক দিশত আনিবলৈ হলে অভিজ্ঞতাৰ আৰু আমাৰ সমাজ আদৰ্শৰ ক্ষেত্ৰত কটকটীয়া হ'ব লাগিব। বৰ্তমান যুৱকসকল বিপথে পৰিচালিত হোৱাৰ বহুতো কাৰণ আছে। আমাৰ সমাজৰ গণ্য-মান্য, উচ্চ পদাধিকাৰী ব্যক্তিৰ পুত্ৰই দেউতাকৰ

উচ্চপদৰ সুবিধা লৈ নানা অপৰাধমূলক কাৰ্য্যত লিপ্ত হৈছে। তেনে ক্ষেত্ৰত অভিজ্ঞতাৰ সমাজে এনে কি গুৰুত্বপূৰ্ণ আৰু বিশেষ পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰিছে? গতিকে অভিজ্ঞতাৰক

সকলৰ নিকৃষ্ট ভূমিকাও যুৱকসকলৰ অধঃপতনৰ মূল কাৰণ। এজন প্ৰাপ্ত বয়স্ক ল'ৰাই যদি ৰাতিপুৱা ঘৰৰ পৰা ওলাই গৈ ৰাতি ১২ বজাত সুৰামত্ত হৈ ওভতি আহে আৰু মাক - বাপেকেও মৰমৰ একমাত্ৰ ল'ৰাৰ কাৰণে মেজৰ ওপৰত ভাত-পানী যোগাৰ কৰি থৈ দিয়ে, লৰাজনে ঘৰৰ পৰা ওলাই কলৈ যায়, কি কৰে খৰৰ নাৰাখে- তেনে ল'ৰা অবাটে যোৱাটো প্ৰায় নিশ্চিত। ল'ৰা ছোৱালী জন্ম দিয়াটোৱেই অভিজ্ঞতাৰ শেষ দায়িত্ব নহয়। তেওঁলোকক সঠিক পথৰ সন্ধান দিয়াটোহে অভিজ্ঞতাৰ মূল দায়িত্ব ও কৰ্তব্য।

বন্ধুত্ব আৰু যুৱ-উচ্ছৃঙ্খলতা

জেকিব দেৱান
স্নাতক, ২য় বৰ্ষ

বন্ধুত্ব :-

'Friendship is the most beautiful flower in the garden of human life' — বন্ধুত্ব এক সুমধুৰ সম্পৰ্ক। এটি মিঠা শব্দ 'বন্ধুত্ব'। যিকোনো বয়সৰ লোকৰ লগত মানুহৰ বন্ধুত্ব গঢ়ি উঠিব পাৰে। চলন-ফুৰণ, কথাকোৱা ধৰণ আদিৰ ওপৰত আকৃষ্ট হৈ, তেওঁৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধা ভাৱ জাগি বন্ধুত্ব গঢ়লৈ উঠে। বন্ধুত্বৰ ক্ষেত্ৰত বয়স, লিংগ আৰু উচ্চ-নীচৰ সীমাবদ্ধতা নাথাকে। এজন ব্যক্তিৰ বন্ধুজন তেওঁৰ সমবয়সৰ, তেওঁতকৈ সৰু বা ডাঙৰ বা বিপৰীত লিংগৰো হ'ব পাৰে। তাৰ কোনো সীমাবদ্ধতা নাথাকে। বন্ধুত্ব শব্দটো যদি এখন চাৰি চকীয়া বাহন বুলি ধৰা যায় ইয়াৰ চকা চাৰিটা হ'ল- আত্মবিশ্বাস, নিৰ্ভৰশীলতা, মৰম আৰু বুজাবুজি। যেনেদৰে চকা চাৰিটাৰ অবিহনে বাহনখন চলিব নোৱাৰে, তেনেদৰে এই চাৰিটা উপাদান

বন্ধুত্ব দীৰ্ঘদিন টিকি থাকিবলৈ হ'লে সকলো কথা বন্ধু-বান্ধৱীৰ আগত মুকলিকৈ প্ৰকাশ কৰিব লাগে। সাধাৰণতে ল'ৰা-ছোৱালীৰ বন্ধুত্বৰ মাজত সঘনাই ভুল বুজাবুজিৰ উদ্ভৱ হয়। নিজৰ দীৰ্ঘকালীন প্ৰিয় বান্ধৱী এজনীৰ প্ৰতি ল'ৰা এজনে হঠাতে আকৰ্ষণ অনুভৱ কৰিব পাৰে, যাক এক কথাত প্ৰেম বুলিও কোৱা হয়। ছোৱালীজনীয়ে ল'ৰাজনৰ প্ৰতি বন্ধু হিচাপে আগবঢ়োৱা হাতখনক অন্য দৃষ্টিৰে লোৱাৰ পিছৰে পৰা আৰম্ভ হয় ভুল বুজাবুজি।

অবিহনে বন্ধুত্ব নামৰ বাহনখন চলয়ান হ'ব নোৱাৰে। বন্ধুত্ব দীৰ্ঘদিন টিকি থাকিবলৈ হ'লে সকলো কথা বন্ধু-বান্ধৱীৰ আগত মুকলিকৈ প্ৰকাশ কৰিব লাগে। সাধাৰণতে ল'ৰা-ছোৱালীৰ বন্ধুত্বৰ মাজত সঘনাই ভুল বুজাবুজিৰ উদ্ভৱ হয়। নিজৰ দীৰ্ঘকালীন প্ৰিয় বান্ধৱী এজনীৰ প্ৰতি ল'ৰা এজনে হঠাতে আকৰ্ষণ অনুভৱ কৰিব পাৰে, যাক এক কথাত প্ৰেম বুলিও কোৱা হয়। ছোৱালীজনীয়ে ল'ৰাজনৰ প্ৰতি বন্ধু হিচাপে আগবঢ়োৱা হাতখনক অন্য দৃষ্টিৰে লোৱাৰ পিছৰে পৰা আৰম্ভ হয় ভুল বুজাবুজি।

তেওঁলোকৰ দীৰ্ঘদিনীয়া বন্ধুত্বৰ এনাজৰীডাল অতিকৈ দুৰ্বল হৈ পৰে আৰু শেষত চিঙি যোৱাৰ উপক্ৰম হয়। সেয়েহে কোনো কোনোৱে কয় ল'ৰা-ছোৱালীৰ মাজত বন্ধুত্ব কাহানিও সম্ভৱ নহয়, কিয়নো ল'ৰা বা ছোৱালীৰ মাজত ভাল বন্ধুত্ব গঢ় লৈ উঠাৰ আগতে প্ৰেম নামৰ বিশাল ধুমুহা জাকৰ আগমন ঘটে।

কথাষাৰ একেবাৰে দলিয়াই পেলাব নোৱাৰি। অৱশ্যে নিজক সৰ্বাত্মক ভাৱে বুজি পোৱা বন্ধু এজনক নিজৰ জীৱন সংগী হিচাপে পোৱাতো কোনো ভুল কথা নহয়। সেই বুলি কেৱল প্ৰেমৰ বাবে বা বিয়া পতাৰ উদ্দেশ্যে কাৰোবাৰ সৈতে বন্ধুত্বৰ অভিনয় কৰাটো সমীচীন নহয়।

যুৱ-উচ্ছৃঙ্খলতা :-

এখন দেশৰ ভৱিষ্যত প্ৰধানকৈ নিৰ্ভৰ কৰে যুৱশক্তিৰ ওপৰত। এই শক্তিয়ে শুদ্ধ পথেৰে আগুৱাই নিজৰ লগতে দেশৰ মঙ্গল সাধন কৰিব পাৰে। কিন্তু অপ্ৰয়োজনীয় চিন্তাৰ ফলত যুৱক-যুৱতীসকলে জীৱনলৈ কঢ়িয়াই আনে অনেক বিপৰ্যয়। হেৰুৱাই পেলাই মানৱ সত্তা নামৰ অমূল্য সম্পদ।

মানুহ সাধাৰণতে অনুকৰণ প্ৰিয়। কিন্তু এই অনুকৰণ অৰ্থহীন হ'ব নালাগে। বাটীও ৰাহেলৰ মতে, "অনুকৰণ কেতিয়াও বেয়া হ'ব নোৱাৰে, কিন্তু ই অন্ধ অনুকৰণ হ'ব নোৱাৰিব।" কিন্তু বৰ্তমান সময়ত অন্ধ অনুকৰণৰ ফলত যুৱশক্তি বিপথে পৰিচালিত হোৱা দেখা যায়। যুৱশক্তি

যেতিয়া বিপথে পৰিচালিত হয় তেতিয়া সমাজত নানা সমস্যাই দেখা দিয়ে।

যুৱ-উচ্ছৃঙ্খলতা সম্প্ৰতি অতিকৈ প্ৰচলিত এক শব্দ। বানপানী আৰু নিবনুৱা সমস্যাৰ দৰে ইও এক সমস্যা হিচাপে ঠন ধৰি উঠিছে। বৰ্তমান উশৃংখল-যুৱ মানসিকতাৰ ফলত যি চাম যুৱক-যুৱতী ধৰ্ম্মসৰ মুখলৈ আগবাঢ়িছে সেইচাম যুৱক-যুৱতীক সু-পথলৈ অনাৰ দায়িত্ব শিক্ষক, অভিজ্ঞতাৰ, বন্ধু-বান্ধৱী আৰু সমাজৰ। কিয়নো উচ্ছৃঙ্খল যুৱক-যুৱতীসকলৰ গৰিষ্ঠসংখ্যক স্কুল-কলেজৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী।

উচ্ছৃঙ্খলতা নাশ কৰি, একবিংশ শতিকাৰ সমাজখনক শৃংখলাবদ্ধ কৰি ভৱিষ্যত প্ৰজন্মক আদৰ্শৰে অনুপ্ৰাণিত কৰি এখন সু-সমাজ গঢ়াৰ দায়িত্বলৈ যুৱক-যুৱতী সকলক আগুৱাই লৈ আহাৰ দায়িত্ব আমাৰ সকলোৰে।

ম'বাইল, অভিভাবক আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰী

মঃ কবিমুদ্দিন আহমেদ
স্নাতক, ৩য় বৰ্ষ

আধুনিক প্ৰযুক্তিবিদ্যাই মানৱজাতিক অগ্ৰগতিৰ পথত বহুখিনি আগুৱাই লৈ গৈছে। কিন্তু প্ৰযুক্তিবিদ্যাই মানৱ জাতিলৈ বিপদো নমাই আনিছে। অৱশ্যে এনেবোৰ বিপদ মানুহৰ নিজস্ব সৃষ্টি। প্ৰযুক্তি বিদ্যাই ধ্বংসৰ পথ দেখুৱাই নিদিয়ে। বিজ্ঞানৰ সঠিক প্ৰয়োগ কৰাটোহে আচল কথা।

ম'বাইল সেৱাৰ প্ৰচলনে প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ অগ্ৰগতিৰ কথা সোৱণাই দিয়ে যদিও ই সমস্যাবোৰো সৃষ্টি কৰিছে। আজিৰ দিনত ম'বাইল এটাৰ প্ৰয়োজনীয়তা নাই কৰিব নোৱাৰি। কিন্তু কিয় কেতিয়া আৰু কেনেকৈ ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে সেই সম্পৰ্কেও জ্ঞাত হোৱাটো প্ৰয়োজন। "ম'বাইল মেনিয়াই" শেহতীয়াকৈ যুৱ প্ৰজন্মক বাককৈয়ে প্ৰভাৱান্বিত কৰিছে। স্কুল-কলেজৰ

থকা মুহূৰ্ত্তত ফোন বিচিভ কৰি দুৰ্ঘটনা হোৱা প্ৰায়ে দেখিবলৈ পোৱা যায়। শেহতীয়া ভাবে বহুজাতিক কোম্পানী সমূহে ম'বাইল ছেটত বিভিন্ন ধৰণৰ সুবিধা যেনে- কেমেৰা, ব্লুটুথ, পিকচাৰ মেছেজ আদি সুবিধা প্ৰদান কৰিছে। ছাত্ৰ-ছাত্ৰী তথা যুৱক- যুৱতীৰ এনে ম'বাইলৰ প্ৰতি আসক্তি বঢ়াৰ লগে লগে ম'বাইলৰ চাহিদা বৃদ্ধি পাইছে।

এটা বেচৰকাৰী সমীক্ষা মতে নৱম শ্ৰেণীৰ পৰা দ্বাদশ শ্ৰেণীলৈ পঢ়া শতকৰা ৭৩ ভাগ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে ম'বাইলত অযথা সময় নষ্ট কৰে। কেতিয়াবা শ্ৰেণীকোঠাত শিক্ষকে কি শিকাইছে তালৈ এওঁলোকে মনোযোগ নিদিয়ে। তাৰ পৰিবৰ্তে, এছ এম এছ দিয়া বা পঢ়াত ব্যস্ত হৈ থাকে। কোনোবাই

এটা বেচৰকাৰী সমীক্ষা মতে নৱম শ্ৰেণীৰ পৰা দ্বাদশ শ্ৰেণীলৈ পঢ়া শতকৰা ৭৩ ভাগ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে ম'বাইলত অযথা সময় নষ্ট কৰে। কেতিয়াবা শ্ৰেণীকোঠাত শিক্ষকে কি শিকাইছে তালৈ এওঁলোকে মনোযোগ নিদিয়ে। তাৰ পৰিবৰ্তে, এছ এম এছ দিয়া বা পঢ়াত ব্যস্ত হৈ থাকে। কোনোবাই ম'বাইল কেমেৰাৰে ধুনীয়া যুৱক- যুৱতীৰ ফটো তুলি আনক দেখুৱাই গৌৰৱবোধ কৰে। কিন্তু সেই ক্ষন্তেকীয়া গৌৰৱে যে কিমান ক্ষতি কৰে তাৰ সীমা নাই।

ম'বাইল কেমেৰাৰে ধুনীয়া যুৱক- যুৱতীৰ ফটো তুলি আনক দেখুৱাই গৌৰৱবোধ কৰে। কিন্তু সেই ক্ষন্তেকীয়া গৌৰৱে যে কিমান ক্ষতি কৰে তাৰ সীমা নাই। অৱশ্যে শেহতীয়াভাৱে কিছুমান

ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে হাতত ম'বাইল ছেট এটা নাথাকিলে হীনমন্যতাত ভোগে। চহকী সকলৰ কথা কিছু সুকীয়া। কিছুমানে আকৌ ঘৰত ম'বাইল ছেট খুজি অভিভাৱকৰ ওপৰত অপ্ৰয়োজনীয় হেঁচা দিয়ে আৰু ঘৰখনত অশান্তিকৰ পৰিবেশৰ সৃষ্টি কৰে। ম'বাইলৰ অপপ্ৰয়োগে সমাজত অপৰাধ বৃদ্ধি কৰিছে, ছাত্ৰসকলৰ সময় অপচয় কৰিছে আৰু পথ দুৰ্ঘটনাৰ দৰে শোকাবহ ঘটনা ঘটাত অৰিহনা যোগাইছে। বিশেষকৈ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে ম'বাইলত অৱাবতে সময় আৰু অৰ্থ নষ্ট কৰে। কেতিয়াবা "মিছকল" দি পৰিবেশ বিনষ্ট কৰে।

ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে ম'বাইলত অজানিতে অজস্ৰ সময় নষ্ট আৰু অৰ্থ অপব্যয় কৰে। 'বাইক' চলাই

শিক্ষানুষ্ঠানে চৌহদৰ ভিতৰত ম'বাইল নিষিদ্ধ কৰিছে। কিন্তু এনে কৰিলে সমস্যা সমাধান হ'ব জানো? শিক্ষক সকলো সতৰ্ক হ'ব হ'ল। অৱশ্যে নিজ সন্তান এনে বেয়া দিশলৈ ধাৰমান হোৱাৰ ক্ষেত্ৰত কিছুমান অভিভাৱকৰ সহযোগিতা নথকা বুলি ক'ব নোৱাৰি। অৱশ্যে অপব্যৱহাৰ নহলে ম'বাইলৰ প্ৰয়োজনীয়তা নিশ্চয় আছে। পাঠ্য পুথিৰ কিবা বুজি নাপালে শিক্ষক বা বন্ধু-বান্ধৱীৰ পৰা ম'বাইলেৰে সোধ-পোছ কৰি নিজকে পঢ়াৰ ক্ষেত্ৰত আগবঢ়াই নিব পাৰি। সেয়েহে ছাত্ৰ জীৱনত শিক্ষাৰ প্ৰয়োজনতহে ম'বাইল ব্যৱহাৰ কৰা উচিত। অযথা মিছকল বা ঘণ্টা ঘণ্টা ধৰি ফোন কৰি বা সময় অসময় নুবুজাকৈ মেছেজ দিলে ধনৰ অপচয় ঘটে আৰু স্বাস্থ্যৰো ক্ষতি হয়। ম'বাইলৰ

"মেছেজ মেনিয়াত" ডুব যোৱা যুৱ প্ৰজন্মই ক্ৰমান্বয়ে অধিক বিপথে পৰিচালিত হোৱা যেন বোধ হয়। কিছুমানে স্বার্থতে হওক বা আৱেগৰ বশৱৰ্তী হৈয়েই হওক পঢ়াৰ সময়ত এছ এম এছ লিখাত মগ্ন হৈ পৰে। এনে এক মেছেজৰ উদাহৰণ হ'ল তলৰ এছ এম এছ টো-

ড্ৰিংকাৰ্চ হেভ এ স্মাট হাৰ্ট
ড্ৰিংকাৰ্চ হেভ এন এলকহলিক হাৰ্ট
আই ৰিকুয়েষ্ট ইউ ডণ্ট ইট চুগাৰ
ৰিকজ ইউ অলৱেডী হেভ এ চুইট হাৰ্ট।

এনে ধৰণৰ মেছেজে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ পঢ়া শুনাৰ বাককৈয়ে বাধাৰ সৃষ্টি কৰে। বৰ্তমান সময়ত কিছুমান ম'বাইল ছেটত উন্নত মানৰ 'ভিডিঅ' গ্ৰাফিক্চ সংযোজন ঘটোৱা হৈছে যাৰ দ্বাৰা যুৱ প্ৰজন্মই সহজতে নিৰলে সন্তীয়া ছবি-উপভোগ কৰি ৰং পায়। এনে ধৰণৰ অশ্লীল ফটো আদান প্ৰদানেৰে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকল আনন্দত আত্মহাৰা হোৱাটো পৰিলক্ষিত হয়। পৰিতাপৰ বিষয় যে কিছুমান অভিভাৱকে নিজৰ সন্তানে ম'বাইল কি কাৰণত, কি কামত ব্যৱহাৰ কৰে তালৈ নজৰ নাৰাখে।

"মানুহ হৈছে প্ৰকৃতিৰ তেনেই দুৰ্বল বস্তু নল খাগৰি মাত্ৰ। কিন্তু তেওঁ চিন্তা কৰিব জনা নল খাগৰি। মানুহক পিহি পিঠা কৰিবলৈ সমগ্ৰ বিশ্বৰ চৰাচৰে হাতত অস্ত্ৰ তুলি লোৱাৰ কোনো প্ৰয়োজন নাই। অকণমান তাপ বা এটোপাল পানীয়েই মানুহক মাৰিবলৈ যথেষ্ট। কিন্তু বিশ্ব জগতে মানুহক বিনাশ কৰিলেও সমগ্ৰ বিশ্বতকৈ মানুহ অধিক মহৎ, কাৰণ মানুহে জানে যে তেওঁ মৰিছে। কিন্তু বিশ্ব প্ৰকৃতিয়ে মৃত্যুৰ বিষয়ে একো নাজানে।"

— পাঙ্কল

নাওঁখেলৰ গীত

চৈয়দা আছফিয়া চুলতানা
স্নাতক, ২য় বৰ্ষ
(সংগ্ৰাহক)

এ' সোণাৰ পুতলা বাঢ়া
কাৰ ঘৰে বৈলৰে
আহিব আহিব বুলি
কাৰ ঘৰে বৈলৰে.....

শ্যাম কানু দূৰকৈ নাযাবা
সোণাৰ বাঁহী গঢ়াই দিম
ঘৰতে থাকিব.....

অ' মাৰে আছে চায় এ
ভাত হৈল কৰ্কৰীয়া
আঞ্জা হৈল বাহী
পাণ্ডা গাখীৰত জানমোৰ
পৰি বৈল মাখিৰে।।

আয়ো মোৰ হাপেনা পিঠা এ
অ' কেনে দেখো এঠা এ
কেনে দেখো এঠা
ৰাতি হলি উৰবা লাগে মন্ত এখন কাঠা

অ' ভিহ্নি নুবুলবি মোক
এইবাৰ যদি বাচি থাকো
বিয়া কৰাম তোক
অ' ভিহ্নি নুবুলবি মোক।

ভেলেণ্টাইন ডেই

মঃ তফিকুল হুছেইন
স্নাতক, প্ৰথম বৰ্ষ

প্ৰেম এক মিঠা অনুভূতি। প্ৰেমত ভালপোৱা জনৰ প্ৰতি হৃদয় ভৰি থাকে। প্ৰেমত পৰা সকলৰ বাবে প্ৰতিটো দিনেই প্ৰেমৰ দিন। কিন্তু বৰ্তমানৰ যান্ত্ৰিক যুগত প্ৰেমৰ বাবেও সময়ৰ অভাৱ। সেয়ে, নৱ প্ৰজন্মৰ মাজত ১৪ ফেব্ৰুৱাৰী দিনটো অতি জনপ্ৰিয়। অৰ্থাৎ আজিৰ ডেকা-গাভৰুৱে প্ৰিয়জনৰ সৈতে কিছু সময় নিবিড়ভাৱে কটাবলৈ, কাৰোবালৈ সাঁচি ৰখা প্ৰেম নিবেদন কৰিবলৈ আৰু ভালপোৱাজনৰ পৰা প্ৰেমৰ প্ৰস্তাৱ পাবলৈ এই দিনটোলৈ অধীৰ আগ্ৰহেৰে অপেক্ষা কৰে। ১৭০০ খ্ৰীষ্টাব্দত ভেলেণ্টাইন ডেইৰ দিনা অবিবাহিত ইংৰাজ যুৱতীসকলে কাগজৰ নাওঁ সাজি তাত সমবয়সীয়া যুৱকৰ নাম লিখা কাগজ এখন নদীত উটুৱাই দিছিল। যুৱতীৰ পচন্দৰ যুৱকজনে সেই কাগজখন পালে প্ৰেমিকাক আহি বিচাৰি উলিয়াইছিল। এনে ধৰণৰ ঘটনা আৰু অনেক আছে। ভেলেণ্টাইন ডেইৰ দিনা ৰাতি যুৱতীসকলে নিজৰ গাৰৰ চাৰিকোণত পিনেৰে চাৰিটা তেজপাত গাঠি গুইছিল।

ডেনমাৰ্কত ভেলেণ্টাইন ডেইৰ দিনা যুৱকসকলে প্ৰেমসীৰ নামত এক বিশেষ ধৰণৰ কাৰ্ড পঠিয়াই, যাক জকিং লেটাৰ বুলি কোৱা হয়। কাৰ্ডখনত কবিতাও লিখি পঠিয়াই। কিন্তু প্ৰেৰকে নিজৰ নাম উল্লেখ নকৰি তাৰ ঠাইত নামৰ আখৰ অনুপাতে বিন্দু অংকিত কৰি দিয়ে। যদি যুৱতী গৰাকীয়ে নামটো ধৰিব পাৰে তেন্তে যুৱকে তহিক গীৰ্জালৈ লৈ যায় আৰু প্ৰেমিকাকপে গ্ৰহণ কৰি যীশুৰ সন্মুখত শপত লয়।

তেওঁলোকৰ ধাৰণা, এনে কৰিলে মনৰ প্ৰিয় পুৰুষজনে সপোনত দৰ্শন দিয়ে।

ডেনমাৰ্কত ভেলেণ্টাইন ডেইৰ দিনা যুৱকসকলে প্ৰেমসীৰ নামত এক বিশেষ ধৰণৰ কাৰ্ড পঠিয়াই, যাক জকিং লেটাৰ বুলি কোৱা হয়। কাৰ্ডখনত কবিতাও লিখি পঠিয়ায়। কিন্তু প্ৰেৰকে নিজৰ নাম উল্লেখ নকৰি তাৰ ঠাইত নামৰ আখৰ অনুপাতে বিন্দু অংকিত কৰি দিয়ে। যদি যুৱতী গৰাকীয়ে নামটো ধৰিব পাৰে তেন্তে যুৱকে তহিক গীৰ্জালৈ লৈ যায় আৰু প্ৰেমিকাকপে গ্ৰহণ কৰি যীশুৰ সন্মুখত শপত লয়। ডেনিচ সকলে ভেলেণ্টাইন ডেইৰ দিনা ইজনে সিজনক বগা গোলাপ ফুল উপহাৰ দিয়ে। শিশুসকলে ভেলেণ্টাইন গীত গায়, ইজনে সিজনক ফল-মূল উপহাৰ দিয়ে।

ইটালীৰ যুৱতীসকলে সেইদিনা খিৰিকীৰ কাষত বহি থাকি মনৰ মানুহজনৰ বাবে প্ৰতীক্ষা কৰি থাকে। যিজন যুৱকক প্ৰথম দেখা পায় সেইজনৰ লগতেই বিয়া পাতে।

আমেৰিকাত ইজনে-সিজনলৈ ভেলেণ্টাইন কাৰ্ড পঠিয়াই, স্কুল সমূহত সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠানৰ আয়োজন কৰে। ভাৰততো কিছু লোকে পিতৃ-মাতৃ, ভাই-ভনী, বন্ধু-বান্ধৱী আৰু আত্মীয় স্বজনলৈ ভেলেণ্টাইন কাৰ্ড পঠিয়াই। প্ৰেমিকে প্ৰেমিকাক ৰঙা গোলাপ, কলম, চকলেট, ফটোফ্ৰেম আদি উপহাৰ দিয়ে।

কিছুলোকে এই দিনটোক 'মৌজ-মস্তি'ৰ দিন বুলিয়েই গণ্য কৰে। ইয়াৰ বাস্তৱিক অৰ্থ বুজি নাপাই তেওঁলোকে হোটেল, বাৰ, নাইট ক্লাবত মদ খাই, হাই-ছলছুল কৰি গাৰ্লফ্ৰেণ্ডৰ অনিচ্ছা সত্ত্বেও বলপূৰ্বক শাৰীৰিক সম্পৰ্ক স্থাপন কৰে। এনেলোকে ভেলেণ্টাইন ছেইক কলুষিত কৰিছে। আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰত এইদিনটোত প্ৰেমাস্পদসকলে উপহাৰ দিয়া, খোৱা-লোৱাত প্ৰায় ৭ কোটি ডলাৰ খৰচ কৰে। প্ৰথমটো ভেলেণ্টাইন বাৰ্তা ১৪১৫ চনত লণ্ডন টাৱাৰত বন্দী হৈ থকা ডিউক অব্ আৰলেঙ্গে ফ্ৰান্সত থকা তেওঁৰ পত্নীলৈ পঠিয়াইছিল। এই পত্ৰখনি

ইংলেণ্ডৰ সংগ্ৰহালয়ত ৰখা হৈছে। প্ৰেম বিষয়ক আটাই তকৈ পুৰণি কবিতাটো লিখা হৈছিল খ্ৰীষ্টপূৰ্ব ৩৫০০ চনত। কোনোবা দূৰন্ত প্ৰেমিকে মাটিৰ কলহৰ দৰে এটা পাত্ৰত কবিতাটো

লিখিছিল তেওঁৰ প্ৰেমিকাৰ নামত। ৰোমিঅ'-জুলিয়েটৰ প্ৰেম কাহিনী সৰ্বজন বিদিত। ইটালীৰ ভেৰোনা চহৰলৈ য'ত তেওঁলোকৰ বাসস্থান বুলি উল্লেখ কৰা হৈছিল) জুলিয়েটৰ নামত প্ৰতি বছৰে ভেলেণ্টাইন ডেইৰ দিনা বহু লাখ চিঠি আহে পৃথিৱীৰ বিভিন্ন ঠাইৰ পৰা। ভেলেণ্টাইন ডেই উপলক্ষে আপুনি আপোনাৰ প্ৰিয়জনক নিম্ন উল্লেখিত উপহাৰ দিব পাৰে—

- * প্ৰেমৰ প্ৰতীক এক ডজন ৰঙা গোলাপ।
- * ভাল চকলেটৰ পেকেট এটা।
- * আঙঠি এটা।
- * হৃদয় আকাৰৰ প্লাষ্টিক প্লেটত ভেলেণ্টাইন কেক, প্লেটখনত সুন্দৰকৈ 'আই লাভ ইউ' লিখি উপহাৰ দিব পাৰে।
- * সুন্দৰ ফ্ৰেম এটাত দুয়োৰে ফটো সংলগ্ন কৰি উপহাৰ দিব পাৰে।

প্ৰেম

মঃ জিয়াউল হক
উচ্চতৰ মাধ্যমিক, ২য় বৰ্ষ

"Love is an unspoken language between two hearts"-- প্ৰেম এক বলিয়া ফাগুৰ নাম, এক আশা, অনুভূতিৰ নাম। যাক অনুভৱ কৰিব পাৰি কিন্তু দেখা পোৱা নাযায়। ই এক কল্পনা যাক ভাবিব পাৰি কিন্তু আকৌৱালি ল'ব নোৱাৰি। প্ৰেম এক বিশাল সাগৰৰ টোৰ দৰে যাক আকৌৱালি ল'ব নোৱাৰি যত ডুব গৈ কক বকাই থাকিব পাৰি কিন্তু পাৰ পাৰ নোৱাৰি। ই এক বিশাল আকাশৰ দৰে যাৰ কোনো পৰিধি নাই, কোনো ছন্দ নাই, কোনো মাত্ৰা নাই। আচলতে প্ৰেম হৈছে এক শব্দহীন গান। ই হৃদয় সমুদ্ৰত উথলি উঠা সুপ্ত অনুভূতি যাক মুকলিকৈ প্ৰকাশ কৰিব নোৱাৰি। ই এক অদ্ভুত যজ্ঞ। প্ৰেম হৈছে জীৱনবোধৰ এক বৰণীয় অনুভূতি।

আহিছে আৰু যিমান দিনলৈ চলি থাকিব যিমান দিনলৈ পৃথিৱী থাকিব। পৃথিৱীৰ অতীত ৰজা, মহাৰজা, দাৰ্শনিক, কবি-সাহিত্যিক, সৈনিকৰ পৰা আৰম্ভ কৰি সকলোৰে এবাৰ হলেও প্ৰেম নামৰ এক জটিল সাগৰত ককবকাই থকা মনোৰচক অতীত যে পাৰ কৰিছিল ইতিহাসৰ পাত লুটিয়ালে গম পোৱা যায়। পাৰ পালেই প্ৰেমৰ সফল সামৰণি আৰু পাৰ নাপালে প্ৰেমৰ অসফল সামৰণি। হয়তো বহুতে পাৰ পোৱাৰ সপোন দেখা নাপায়। তথাপি স্বাসকল সাগৰত বন্দী হৈ বন্দীত্বৰ জীৱন কটায়।

প্ৰেম আচলতে ডাৰবৰ মাজত লুকাভাকু খেলা জোনটোৰ দৰে। প্ৰেমত সদায় পাইয়ো নোপোৱাৰ বেদনা থাকি যায়। প্ৰেমিক-প্ৰেমিকা

যেতিয়া মিলিত হয় তেতিয়া সময়বোৰ খুব সোনকালে পাৰ হৈ যায়, ঘণ্টাবোৰ স্বতঃ স্ফুৰ্ত ভাৱে চুটি হৈ যায়, দিনবোৰ চুটি হৈ পৰে। মেঘ দেখি বলিয়া হোৱা চাতক চৰাইৰ দৰে ডেকা-

প্ৰোমেই জীৱন, প্ৰোমেই আশা। যিমান দিনলৈ পৃথিৱী আছে যিমান দিনলৈ পৃথিৱীত প্ৰেম আছে। ইয়ে মানুহৰ জীয়াই থকাৰ প্ৰেৰণা। মানুহৰ জীৱনলৈ কেতিয়া কেনেকৈ কোন মুহূৰ্তত প্ৰেমৰ আগমন হয় কোনেও নাজানে। কোনো গৰেবণাই ইয়াৰ আগমনৰ প্ৰকৃত সময় দিব পৰা নাই, অতি জটিল কিছুমান তথ্য আৱিষ্কাৰ হৈ আছে কিন্তু প্ৰেমৰ আগমনৰ প্ৰকৃত সংজ্ঞা এতিয়াও কোনো বিজ্ঞানীয়ে দিব পৰা নাই।

সেয়েহে প্ৰেমৰ সংজ্ঞা আগবঢ়াবলৈ গৈ হেলেন কেলাৰে এনেদৰে কৈছে— "পৃথিৱীৰ আটাইতকৈ সুন্দৰ আৰু মনোৰম বস্তু বিধেই হৈছে প্ৰেম।

প্ৰোমেই জীৱন, প্ৰোমেই আশা। যিমান দিনলৈ পৃথিৱী আছে যিমান দিনলৈ পৃথিৱীত প্ৰেম আছে। ইয়ে মানুহৰ জীয়াই থকাৰ প্ৰেৰণা। মানুহৰ জীৱনলৈ কেতিয়া কেনেকৈ কোন মুহূৰ্তত প্ৰেমৰ আগমন হয় কোনেও নাজানে। কোনো গৰেবণাই ইয়াৰ আগমনৰ প্ৰকৃত সময় দিব পৰা নাই, অতি জটিল কিছুমান তথ্য আৱিষ্কাৰ হৈ আছে কিন্তু প্ৰেমৰ আগমনৰ প্ৰকৃত সংজ্ঞা এতিয়াও কোনো বিজ্ঞানীয়ে দিব পৰা নাই। ই কোনো সুৰ নোহোৱা এক জটিল সুৰ। নাই কোনো সংজ্ঞা, নাই কোনো ভাষা, তথাপি অনাদি যুগৰ পৰা আৰম্ভ কৰি প্ৰবাহমান গতি আজিলৈ চলি

গাভৰুৰ মনবোৰ কাৰোবাৰ হৃদয়ৰ নিভৃত কোণত আছুতীয়াকৈ থকা অৰ্কগমন মৰমৰ কাৰণে উন্মনা হৈ যায়। তেতিয়া হয়তো কাৰোবাৰ প্ৰতি অতি সংগোপনে হৃদয়ত জাগি উঠে প্ৰেম ভাৱ। লাহে লাহে জন্ম হয় অনুভূতিৰ, সহানুভূতিৰ আৰু অভিমানৰ। এই অভিমানৰ সমষ্টিয়েই এটা সময়ত জন্ম দিয়ে প্ৰেম নামৰ আলফুলীয়া কলিটিৰ আৰু পাইৰাই পেলায় সংঘাতৰ ধুমুহাৰ কথা, যজ্ঞগাত ছটফটাই থকা দুৰাৰোগ্য বেমাৰৰ কথা, মনৰ দুখৰ কথা, সংসাৰৰ কথা। মাথোঁ বিচাৰে আপোনজনৰ মৰমৰ কথা; আবেগৰ কথা, ৰঙীন কল্পনাৰ কথা, ৰঙা-নীলা আশাৰ টোবোৰৰ কথা। যিয়ে আনি দিয়ে মনৰ দুৰ্বাৰ বাসনাৰ কথা। কেতিয়াবা মৰমৰ অনুভূতিয়ে আবেগৰ পলবোৰে প্ৰেমিক যুগলৰ চকুলৈ আনি দিয়ে অশ্ৰু-টোপাল।

সিয়ো এক অভিনৱ প্ৰকাশ। কেতিয়াবা প্ৰেমিক প্ৰেমিকাই ভাষা হেৰুৱাই পেলায়, কবলৈ কথা নোহোৱা হৈ যায়, মাত্ৰ ইজনে সিজনে চকুৰ পিনে চাই থাকে। সিহঁতে চকুৰ মাজত মনৰ ভাষা বুজি পায়, নোচোৱাকৈ বুজি পায় বহু কথা। ডেকা-গাভৰুৰ চকু-মুখত ফুটি উঠে প্ৰেমৰ অফুৰন্ত উল্লাস। দেহৰ ভাগৰ গুচাই, মনৰ অৱসাদ গুচাই সময়বোৰ পাৰ হৈ যায় নীৰৱে। প্ৰেমিক - প্ৰেমিকাই যেন সমস্ত পৃথিৱীখনকে বিচাৰি পায়, য'ত প্ৰয়োজন নহয় পিতৃ-মাতৃৰ, কোনো অভিভাৱকৰ, কোনো ককায়েক - ভায়েকৰ। সম্পূৰ্ণভাৱে অচিনাকি, কোনো দিনে লগ নোপোৱা ব্যক্তিৰ লগতো গঢ় লৈ উঠে প্ৰেমৰ নামৰ অনুভূতিৰ। প্ৰথম চাৰনিত ডেকা-গাভৰুৰ মনত বা বুঢ়া-বুঢ়ীৰ মাজতো প্ৰেম ভাৱ জাগিব পাৰে। এজন ইংৰাজ লেখকৰ মতে প্ৰেমৰ জন্ম হ'বলৈ মাত্ৰ আধা ছেকেণ্ড সময়ৰ প্ৰয়োজন হয়। জাপানী কবি হাকোনোৱেৰ মতে-

এই প্ৰেমত যে পৰিচয় নাই

দুখত বিদীৰ্ণ হিয়া

মাথো ভাগি যায়

অন্ধকাৰ অৱগত এপাহ ফুল

নিৰলে কয় জানো ফুলিছিল হয়।”

এই প্ৰেম স্বাশ্ৰিত, চিৰ যুগমীয়া। অনাদি কালৰ পৰাই মানুহৰ জীৱনত প্ৰেম গুৰুত্বপূৰ্ণ স্থান অধিকাৰ কৰি আহিছে। প্ৰতিজন পুৰুষ বা নাৰীৰ জীৱনত কিবা প্ৰকাৰে হলেও প্ৰেমৰ আগমণ ঘটিছে আৰু ইয়াৰ পৰা তিতা-কেঁহা দুয়োটা অভিজ্ঞতা লাভ কৰিছে। সেই অভিজ্ঞতাৰে অতীতৰ মিঠা স্মৃতিৰে কত গীতিকাৰে যে গীত ৰচিছে, কবিয়ে কবিতা ৰচিছে, উপন্যাসিকে উপন্যাস ৰচিছে, গায়কে গান গাইছে ... বহুতে আকৌ হতাশাত ভাগি পৰি জীৱন বস্তিও নুমুৱাইছে। এই প্ৰেমে কাৰোবাৰ জীৱনলৈ দুখ আনিছে। প্ৰেমৰ অসংখ্য গীত, কবিতা

আৰু কাহিনীয়ে বহন কৰি আহিছে বহুতৰ জীৱনৰ বাসনা।

প্ৰেমত পৰা বা প্ৰেম-ভালপোৱাত ভৰি দিয়া যুৱক-যুৱতীচামক সহজেই ধৰা পেলাব পাৰি। প্ৰেমৰ আগমনৰ লগে লগে নিবস জীৱনত সজীৱতাই ঠাই লয়, নিৰাশাই ভাগি পেলোৱা জীৱনলৈ প্ৰেমে আনি দিয়ে আশাৰ বন্যা, দুখৰ মাজতো সুখৰ অকণমান বস্তি জ্বলাই দিয়ে এই প্ৰেমে। বিপথে পৰিচালিত হোৱা যুৱক-যুৱতীসকললৈ সঁচা প্ৰেমে আনি দিয়ে সৎ পথৰ সন্ধান। প্ৰেমৰ আগমনে ডেকা-গাভৰুৰ চলন-ফুৰন- পিন্ধন, সাজ-পোছাকলৈ পৰিবৰ্তন আনে। উচ্ছৃঙ্খল জীৱন ত্যাগি শৃংখলাবদ্ধ জীৱনৰ সন্ধান কৰে। নিজকে ধুনীয়াকৈ সজাই পৰাই, ধুনীয়া সাজ-পোছাক পিন্ধি প্ৰেমিক-প্ৰেমিকা মিলিত হয়, চঞ্চল জীৱনলৈ আনি দিয়ে গাভীৰ্যৰ ভাৱ। বহুবাৰ অকলশৰে ভাবি থাকিলে মন যায় হৈ যোৱা ঘটনাবোৰ আৰু হব লগা ঘটনাবোৰৰ বিষয়ে, কেতিয়ানো গভীৰ নিশা পাৰ হৈ যায় গমেই নাপায়। আকাশৰ জোনটোলৈ ছাই ভাবি থাকি খুব ভাল লাগে, ভাল লাগে ভাবি কেনেকৈ কথা পাতিলে, কেনেকৈ হাঁহিলে, কেনেকৈ মৰম নিবেদন কৰিলে তেওঁ ভাল পাব....। প্ৰেমৰ আৰম্ভণি খুবই ভাল লগা; খুবই আমোদজনক। সেই মিঠা অনুভূতিৰ কথা ভাষাৰে প্ৰকাশ কৰিব নোৱাৰি, সদায় অপূৰ্ণ হয় ৰয়।

যি সময়ত জাত-পাত-ধৰ্মৰ বিচাৰে কলুষিতাৰ সৃষ্টি কৰিছে, চাৰিওপিনে মৰাশৰ গোকুলত শগুন উৰিছে, জীৱনৰ মূল্যবোধ হেৰাই গৈছে, কুকুৰ মেকুৰীৰ জীৱনতকৈ যেতিয়া মানুহৰ মূল্য কমি গৈছে, যেতিয়া তেজতকৈ তেলৰ মূল্য বেছি হৈছে সেই সময়ত একমাত্ৰ প্ৰেমেহে আনি দিব পাৰিব বিশ্বত শান্তি।

(বিভিন্ন আলোচনীৰ সহায় লৈ)

“মোৰ আঙুলিকেইটাই পিয়ানোত সঙ্গীত সৃষ্টি কৰিছে। সেই একেবোৰ শব্দই সঙ্গীত সৃষ্টি কৰিছে মোৰ হৃদয়ত। সঙ্গীত তেনেহলে কেৱল শব্দ নহয়; সি হ'ল অনুভূতি। এইয়ে এই কোঠাটোত বহি মই তোমালৈ অপেক্ষা কৰিছোঁ, তোমাৰ কমনা কৰিছোঁ, তোমাৰ নীলা পাৰি দিয়া পোছাকবোৰৰ কথা ভাবিছোঁ সিও এক প্ৰকাৰৰ সঙ্গীতেই।”

— ওৱালেছ ষ্টিভেন্স

নকলৰ পৰা সাৱধান

মঃ আবুল হুছেইন
অংশকালীন প্ৰবক্তা, ইতিহাস বিভাগ

প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ শিক্ষাকালত হাতৰ আখৰ শিকাওঁতে আমাক লিখিবলৈ দিয়া হৈছিল — “সদায় সত্য কথা কৰা”, “মিছা কথা কোৱা মহাপাপ”, “যত্ন কৰিলে বত্ন পায়”, “অহিংসা পৰম ধৰ্ম”। পুৰণিকালত এই প্ৰবাদ বাক্যবোৰক বা মহৎ লোকৰ বাণীবোৰক বৰ মূল্য দিয়া হৈছিল আৰু সেই অনুপাতে ফল লাভ হৈছিল। কিন্তু আজিৰ আধুনিক যুগত, বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ উন্নতি সাধন হোৱাত এই প্ৰবাদ বাক্যবোৰৰ যেন মূল্য নোহোৱা হ'ল। পৰিবৰ্তন আৰু বিকাশ মানৱ সমাজৰ এক এৰাব নোৱাৰা নীতি। কাৰণ পৰিবৰ্তন হলেহে বিকাশ আৰু প্ৰগতি হ'ব। কিন্তু পৰিবৰ্তনৰ যোগেদি বা প্ৰগতিৰ বাবে জানো সত্য, অহিংসা, ধৰ্ম আদিৰ দৰে আদৰ্শ বোৰৰ বিলোপ সাধন কৰাটো সম্ভৱ।

আজিৰ প্ৰায়বোৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে কিতাপ পঢ়া, অধ্যয়ন কৰা নিজৰ কৰ্তব্য বুলি নাভাবে। ছাত্ৰই অধ্যয়ন নকৰিলে দেশ এখনৰ সু-নাগৰিক কোন হ'ব? অধ্যয়ন নকৰাকৈ বিদ্যা-জ্ঞান জানো অৰ্জন কৰিব পাৰি? আজিৰ ছাত্ৰই ভ্ৰান্ত ধাৰণা অনুকৰণ কৰি নকল কৰাত ব্যস্ত - বিশেষকৈ সাংঘাতিকভাৱে অনুন্নত আৰু পিছপৰা অঞ্চলৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে। আজিৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী আধুনিকতাৰ অনুকৰণত মগ্ন, একো একোজন নকলৰ ধ্যানযোগী। নকলৰ ধ্যানযোগী হৈ পণ্ডিত হ'বলৈ ইচ্ছা কৰে। ই জানো সম্ভৱ? তেওঁলোকৰ স্বপ্ন অনর্থক। তেওঁলোকৰ আশা নিষ্ফল।

বহুতে ক'ব খোজে আধুনিকতা ইয়াৰ বাবে দায়ী। আমি মানুহ পৰিবেশৰ দাস। আধুনিকতা একো বেয়া

ধাৰণা নহয়। সেয়ে আধুনিক হোৱাটো নিশ্চয় অপৰাধ নহয়। বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তিবিদ্যাই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক কেতিয়াও শিকোৱা নাই, “তোমালোকে পঢ়া

আজিৰ প্ৰায়বোৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে কিতাপ পঢ়া, অধ্যয়ন কৰা নিজৰ কৰ্তব্য বুলি নাভাবে। ছাত্ৰই অধ্যয়ন নকৰিলে দেশ এখনৰ সু-নাগৰিক কোন হ'ব? অধ্যয়ন নকৰাকৈ বিদ্যা-জ্ঞান জানো অৰ্জন কৰিব পাৰি? আজিৰ ছাত্ৰই ভ্ৰান্ত ধাৰণা অনুকৰণ কৰি নকল কৰাত ব্যস্ত - বিশেষকৈ সাংঘাতিকভাৱে অনুন্নত আৰু পিছপৰা অঞ্চলৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে।

ই কেতিয়াও সম্ভৱ নহয় আৰু হ'ব নোৱাৰে।

ছাত্ৰ কালত আমি পঢ়িছিলো - “ছাত্ৰ নং অধ্যয়নং তপঃ”। এই বাক্যশাৰী মান্য কৰি সেই কালৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে মনপুতি পাঠ অধ্যয়ন কৰিছিল। তেওঁলোকে মনেৰে, বিবেকেৰে অনুভৱ কৰিছিল— ছাত্ৰ -ছাত্ৰীৰ প্ৰধানতম কৰ্তব্য কিতাপ পঢ়া, অধ্যয়ন কৰা। আমেৰিকাৰ ভূতপূৰ্ব ৰাষ্ট্ৰপতি আব্ৰাহাম লিংকন ৰাষ্ট্ৰপতি হোৱাৰ মনেৰে অধ্যয়ন কৰিছিল আৰু তাক বাস্তৱত ৰূপ দিছিল। ভাৰতবৰ্ষৰ প্ৰাক্তন ৰাষ্ট্ৰপতি তথা বৈজ্ঞানিক এ.পি.জে. আব্দুল কালাম একাগণতীয়া অধ্যয়ণৰ জৰিয়তে ভাৰতবৰ্ষৰ ৰাষ্ট্ৰপতি ও সফল বিজ্ঞানী হ'বলৈ সক্ষম হৈছিল। এওঁলোক দুয়োজন ব্যক্তি অতি দৰিদ্ৰ পৰিয়ালৰ পৰা আহিছিল। কিন্তু আজিৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলে সেই সংস্কৃত প্ৰবাদ বাক্যক উপলুঙা কৰি মনপুতি পঢ়াৰ মানসিকতা হেৰুৱাই পেলাইছে।

কোঠাত কিতাপ নপঢ়ি পৰীক্ষা কক্ষত নকল কৰি পণ্ডিত হোৱা। নকল কৰি জানো পণ্ডিত হ'ব পাৰি?

মানুহে অতীত আৰু বৰ্তমানক অনুকৰণ কৰে। ই মানুহৰ প্ৰবৃত্তি। কিন্তু আজিৰ অজস্ৰ ছাত্ৰই সহজাত প্ৰবৃত্তিক ত্যাগ কৰিলে কেনেকৈ? তাহানিৰ যুগত গুৰু কুলত বিদ্যা অৰ্জন কৰা ছাত্ৰই নকল কৰা, গুৰুক ফাঁকি দিয়া মহাপাপ বুলি ভাবিছিল। আজিৰ ছাত্ৰই নাভাবে কিয়? মনত এক ভাৱৰ উদ্ৰেক হয় — নকল কৰা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ ভবিষ্যৎ কি?

ভাৰতবৰ্ষৰ দ্বিতীয় গৰাকী ৰাষ্ট্ৰপতি ডঃ সৰ্বপল্লী ৰাধাকৃষ্ণণে অক্সফ'ৰ্ড বিশ্ববিদ্যালয়ৰ দৰে প্ৰাচীন আৰু নামকৰা শিক্ষানুষ্ঠানত অধ্যাপনা কৰি কৃতিত্ব লাভ কৰিছিল, কাৰণ শ্ৰেণী কোঠাত পাঠদানৰ বাবে তেখেতে দৈনিক ১৮ ঘটিকৈ অধ্যয়ন কৰিছিল। ছাত্ৰ কালতো তেখেতে গভীৰ অধ্যয়ন কৰিছিল। অসমৰ

আনন্দৰাম বৰুৱা আৰু ডঃ বাণীকান্ত কাকতি দেৱেও অধ্যয়নৰ বলত সমগ্ৰ পৃথিৱীতে কৃতিত্ব লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল।

সাম্প্ৰতিক কালত অতি ক্ষুদ্ৰ সংখ্যক শিক্ষকেহে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক শিকোৱাৰ বাবে অধ্যয়ন কৰে। মেধাৱী ছাত্ৰ গঢ়ি তোলাৰ বাবে বৰ্তমান যুগৰ শিক্ষক সকলে কি ভূমিকা গ্ৰহণ কৰি আছে সেইটো বিচাৰ্য্য বিষয়। বিশেষকৈ গ্ৰামাঞ্চলৰ শিক্ষকসকলৰ ভূমিকা বৰ নিষ্ফল বুলি মনে কয়। কাৰণ গাওঁ অঞ্চলৰ ছাত্ৰৰ পৰীক্ষাৰ ফলাফলে ইয়াৰ সুন্দৰতম সাক্ষ্য দিয়ে। আঙুলিৰ মূৰত গণিব পৰা শিক্ষকেহে গভীৰ অধ্যয়নৰ জৰিয়তে পাণ্ডিত্যৰ পুৰস্কাৰ লাভ কৰিছে। ডঃ বাণীকান্ত কাকতি, ডঃ সৰ্বপল্লী ৰাধাকৃষ্ণণ সেই কৃতিত্বৰ উজ্জ্বল উদাহৰণ। কিন্তু আমাৰ সমাজত সিংহভাগ শিক্ষকে অধ্যয়ন পৰিহাৰ কৰি আদৰ্শ শিক্ষক হ'ব খোজে। ই আকাশত চাং পতা কথা। আজিৰ সমাজৰ বেছিভাগ শিক্ষকে নিজৰ দায়িত্ব পৰিহাৰ কৰি নেতা-পালিনেতাৰ লগত ৰাজনীতি কৰাতহে যেন ব্যস্ত। স্কুললৈ যোৱাৰ সময় নাই।

আজিৰ যুগৰ পৰীক্ষা কেন্দ্ৰবোৰ যেন ৰং বিৰঙৰ মেলাহে—বিশেষকৈ গ্ৰামাঞ্চলৰ পৰীক্ষা কেন্দ্ৰসমূহ। আজিৰ পৰা কিছু বছৰৰ আগলৈকে পৰীক্ষাৰ পোন্ধৰদিন মান আগৰে পৰাই পৰিক্ষাৰ্থীসকলে চিন্তাত ভাত-পানী খাব পৰা নাছিল। পৰীক্ষা কেন্দ্ৰলৈ আহোতে পৰিক্ষাৰ্থীৰ হৃদপিণ্ড কপি উঠিছিল। শৰীৰত সহ্য কৰিব নোৱাৰা এক শিহঁৰণ জাগিছিল।

“শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰে দিয়া সংস্কৃতিৰ নাম হৈছে কৃষ্ণ। কৃষ্ণ শব্দৰ বৈয়াকৰণিক অৰ্থ হৈছে সংস্কৃতি। আজি আমি ভাৰতীয়ই, ইউৰোপীয়ই, মঙ্গোলীয়ই, গণতান্ত্ৰিক, জনতান্ত্ৰিক যাক সংস্কৃতি বুলি কওঁ—পুৰণি ভাৰতত থকা হিন্দু সংস্কৃতি গঢ়া আৰু আদৰ্শ মতে মানৱ জীৱনত আগবাঢ়িছিল। ভাৰতত সত্য, ত্ৰেতা যুগ পাৰ হৈ দ্বাপৰত আহি ভাৰতীয় সংস্কৃতিয়ে যি ৰূপ ধৰিলে সেই ৰূপটোৱেই হৈছে কৃষ্ণ। সেই ভাৰতীয়ৰ মহান ঐতিহ্যকেই—সেই ঐতিহ্যৰ কৃষ্ণ ৰূপী সংস্কৃতিকেই শ্ৰীমন্ত কৃষ্ণ আদৰ্শকেই সকলো ক্ষেত্ৰতে প্ৰকাশ দি গ'ল। আৰু তেওঁ নিজৰ জীৱনত সেই

— জ্যোতিপ্ৰসাদ

সেই ভয়, সেই কম্পন, সেই শিহঁৰণ আজিৰ ছাত্ৰৰ মনৰ পৰা আঁতৰি গৈছে। আজিৰ ছাত্ৰ বীৰ সেনাৰ দৰে পৰীক্ষা গৃহলৈ অগ্ৰসৰ হয়। সেই কদৰ্যময় পৰীক্ষাকেন্দ্ৰবোৰত নকলৰ বেহা। কৰ্তব্যবত বুদ্ধিজীৱী সকলৰ বহুতে ভাটো চৰাইক শিকোৱাৰ দৰে শ্ৰুতলিপি দিয়াত মগ্ন। পৰীক্ষক সকলো নিশ্চুপ হয়, শিলগুটিৰ আঘাতত ছাত্ৰৰ মনোযোগ ভাঙে। কেতিয়াবা নিৰীক্ষক সকলো শিলগুটিৰ আঘাতৰ সগুখিন হ'ব লগীয়া হয়। সাংবাদিকৰ কলমো থমকি ৰয়। লিখিলে প্ৰতিবাদৰ টো উঠে। বিভৎস উপায়েৰে পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হোৱা ছাত্ৰৰ ভৱিষ্যৎ কি? তেওঁলোক উচ্চ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিবলৈ গৈ আধা বাটতে থমকি ৰয়। খবৰ পোৱা যায় কলেজৰ পৰীক্ষা, কাৰিকৰী পৰীক্ষাত সিহঁতে উচুপি উচুপি কান্দে।

বৈজ্ঞানিক চিন্তাৰ আউল লগাৰ সময়ত আমাৰ দেশৰ বৰেণ্য বৈজ্ঞানিক এ.পি.জে. আব্দুল কালামক তেওঁৰ গুৰু ডঃ বিক্ৰম সাৰাভায়ে কৈছিল—“সমস্যাৰ গৰ্ভত সমাধানৰ অংকুৰণ ঘটে।” গতিকে আশা কৰিছো আমাৰ সমাজৰ, দেশৰ বুদ্ধিজীৱীসকল ছাত্ৰ সমাজৰ সন্মুখত দেখা দিয়া সমস্যাৰ এক সুন্দৰ তথা কাৰ্য্যকৰী সমাধান উলিয়াবলৈ যত্নপৰ হ'ব। আত্ম-বিশ্লেষণ, আত্ম-চিন্তা, কৌশল আদিৰ প্ৰয়োগেৰে আমাৰ সমাজৰ ফুল কোমলীয়া প্ৰতিভাসম্পন্ন ছাত্ৰক মূল সুঁতিলৈ ওভতাই আনিব পৰা যাব। সন্মিলন, আলোচনাচক্ৰ, লিখনি, সংবাদ পত্ৰ আদিৰ মাধ্যমেৰে ছাত্ৰ সমাজক নিশ্চয় উপকৃত কৰিব পৰা যাব।

অসমৰ বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ চাৰি পুথি

পংকজ নমঃশূদ্ৰ
অংশকালীন প্ৰবক্তা, অসমীয়া বিভাগ

অসমীয়া ভাষা সাহিত্যৰ এক বিশাল অংশ বৈষ্ণৱ সাহিত্যৰাজিৰে সমৃদ্ধ হৈ আছে। এই বিশাল সাহিত্যৰাজিক লৈ ভক্তিৰ বিভিন্ন তাত্ত্বিক দিশ সম্পৰ্কে অসমীয়া ভাষাৰ আলোচনাথক গ্ৰন্থ ৰচিত হৈছে। তাৰে ভিতৰত উল্লেখনীয় অনুপম তথা শ্ৰেষ্ঠ গ্ৰন্থ চাৰিখন হ'ল—পৰম আৰাধ্য মহাপুৰুষ শ্ৰী শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱৰ—‘কীৰ্ত্তন-ঘোষা’ আৰু ‘দশম’ আনহাতে, তেওঁৰ প্ৰিয়তম শিষ্য শ্ৰীশ্ৰী মাধৱদেৱৰ দ্বাৰা ৰচিত—‘নাম-ঘোষা’ আৰু ‘ভক্তি-বত্সৱলী’। এই চাৰিখন মহান অনুপম গ্ৰন্থক একেলগে অসমৰ বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ চাৰিপুথি বুলি কোৱা হয়। এই চাৰি পুথি অসমৰ বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ চাৰিটা স্তম্ভ। সমগ্ৰ বৈষ্ণৱ সাহিত্যৰ ভিতৰত এই চাৰিখন গ্ৰন্থই শ্ৰেষ্ঠ স্থান লাভ কৰা বাবে অসমীয়া

শঙ্কৰদেৱৰ ‘কীৰ্ত্তন-ঘোষা’ নিঃসন্দেহে অন্যতম আৰু অনুপম গ্ৰন্থ। একশৰণ ভাগৱতী বৈষ্ণৱ ধৰ্ম প্ৰচাৰৰ উদ্দেশ্য আগত ৰাখিয়েই ভাগৱতৰ পৰা ভক্তি সম্পৰ্কীয় কিছুমান বহা বহা কাহিনী লৈ ‘কীৰ্ত্তন-ঘোষা’ৰ অধ্যায় সমূহ গুৰুজনাই লিখি উলিয়াই আৰু নাম প্ৰসঙ্গৰ উপযোগীকৈ ৰচনা কৰা এই পুথিখন যেনেদৰে বৈষ্ণৱ সম্প্ৰদায়ৰ এৰিব নোৱাৰা হাত পুথি, তেনেদৰে ই শঙ্কৰদেৱৰ কাব্য প্ৰতিভাৰো শ্ৰেষ্ঠ নিদৰ্শন।

মহাপুৰুষজনাই ‘কীৰ্ত্তন-ঘোষা’ পুথিখন একেখন ঠাইতে থাকি ৰচনা কৰা নাছিল। ভ্ৰাম্যমান শঙ্কৰদেৱে বৰদোৱা, হাজো, বৰনগৰ, কালাজাৰ, বৰপেটা আদি বিভিন্ন ঠাইত অমৃত স্বৰূপ কীৰ্ত্তনৰ খণ্ডবোৰ ৰচনা কৰিছিল আৰু ভিন ভিন ঠাইত সেইবোৰ সিঁচৰিত হৈ

আছিল। গুৰুজনাৰ বৈকুণ্ঠ প্ৰয়াণৰ পিছত মাধৱদেৱৰ ইচ্ছানুসৰি ভাগিন ৰামচৰণ ঠাকুৰে বিভিন্ন ঠাইৰ পৰা সাঁচিপাতবোৰ সংগ্ৰহ কৰি আনি এক সুচিন্তিত ক্ৰমত একত্ৰিত কৰি সংকলন কৰে।

অসমীয়া বৈষ্ণৱ ভক্তসকলে কীৰ্ত্তনৰ প্ৰতিটো অধ্যায়তে এই নববিধ ভক্তিৰ এখন এখন সুন্দৰ ছবি দেখিবলৈ পায় : প্ৰহ্লাদ চৰিতৰ লগতে বলিহলন’ অধ্যায়ত হৰিনাম শ্ৰৱনৰ সুফল ব্যাখ্যা কৰাৰ লগতে অজামিল উপাখ্যানত হৰিনাম কীৰ্ত্তনৰ ফলত বিপ্ৰৰ মুক্তি দেখুৱাইছে। একেদৰে ‘গজেন্দ্ৰ উপাখ্যান’ অধ্যায়তো হৰিনামৰ মহিমা ঘোষিত হোৱাৰ লগতে স্বৰণ, ভক্তি আৰু বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্য একশৰণ তত্ত্বও প্ৰকাশ পাইছে।

বৈষ্ণৱ ভক্ত প্ৰাণ ৰাইজৰ অতি আদৰৰ তথা শ্ৰদ্ধাৰ আপুৰুগীয়া সম্পদ ৰূপে পৰিগণিত হৈছে।

মহাপুৰুষ দুয়োগৰাকীয়ে একশৰণ হৰিনাম ধৰ্ম (নৱ বৈষ্ণৱ ধৰ্ম) প্ৰচাৰৰ উদ্দেশ্য আগত ৰাখিয়ে এই চাৰিপুথি (কীৰ্ত্তন, দশম, নামঘোষা আৰু ভক্তি-বত্সৱলী) ৰচনা কৰিছিল, যদিও ইয়াত ভক্তি তত্ত্বৰ বিভিন্ন দিশসমূহ প্ৰকাশ পোৱাৰ লগতে, অসমীয়া ভাষা সাহিত্যৰো বিভিন্ন দিশ উদ্ভাসিত হৈছে। তলত বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ চাৰিপুথিৰ বিষয়ে চমুকৈ আলোচনাৰ প্ৰয়াস কৰা হ'ল—

কীৰ্ত্তন-ঘোষা :

অসমৰ বৈষ্ণৱ ধৰ্মত যি চাৰিখন পুথিক আগস্থান দি অহা হৈছে তাৰে ভিতৰত মহাপুৰুষ শ্ৰীশ্ৰীমন্ত

অসমৰ বিভিন্ন সত্ৰ আৰু নামঘৰত সাঁচিপতীয়া পুথিৰেহে প্ৰচলন আছিল। ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাৰ পিতৃ হৰিবিলাস আগৰৱালাই প্ৰথমে এই সাঁচিপতীয়া পুথিৰ পৰা ‘কীৰ্ত্তন-ঘোষা’ খন ছপা কৰি উলিয়ায়। ৰামচৰণ ঠাকুৰে কীৰ্ত্তনৰ বিভিন্ন খণ্ডবোৰ সংগ্ৰহ কৰি সংকলিত কৰা বিষয়ত পণ্ডিত ডিম্বেশ্বৰ নেওগ ডাঙৰীয়াইয়ো তেওঁৰ ‘যুগনায়ক শঙ্কৰদেৱ’ নামৰ পুথিত এইদৰে লিখিছে, ‘সঁচা-কথা, শঙ্কৰদেৱৰ জীৱিত কালত সিঁচৰিত হৈ থকা এই অধ্যায়বোৰ একেলগে কৰা হোৱা নাছিল ৰামচৰণ ঠাকুৰে বিভিন্ন ঠাইৰ পৰা ইয়াক গোটেই নি দিয়াত মাধৱদেৱে “যেত যিবা কথা, থৈব লাগে থৈছে, বিচাৰি দেখিল পাছে।” আৰু “নালাগে লাৰিবে, ভাল আছে সৰে, এহি বুলি

হাসিলন্ত।”

‘কীৰ্ত্তন’ এখন কাহিনীমূলক অৰ্থাৎ ‘কীৰ্ত্তন-ঘোষা’ এখনি কাহিনী বা আখ্যানমূলক ভক্তিকাব্য। গুৰুজনাই ‘কীৰ্ত্তন-ঘোষা’-ৰ প্ৰতিটো কাহিনীৰ মাজতে প্ৰচাৰ কৰিছে উপাস্য দেৱতা শ্ৰীকৃষ্ণৰ লীলা-মাহাত্ম্য। আহ্বাদপূৰ্ণ আখ্যানৰ মাজত পৰম কৌশলেৰে সৰ্বসাধাৰণে বুজি পোৱাকৈ গুৰুজনাই প্ৰকাশ কৰিছে অনাদি অনন্ত ভগৱন্তৰ প্ৰকৃত স্বৰূপ। আখৰৰ সৈতে পৰিচয় নথকা সৰ্বসাধাৰণ ৰাইজৰ মাজত ভাগৱতী ধৰ্মৰ আদৰ্শ পানীৰ দৰে সহজ কৰি বুজায় দিয়াটোৱেই আছিল- এই আখ্যান সমূহৰ মূল লক্ষ্য। সেইবাবে অতি কম পৰিসৰৰ ভিতৰতে একোটা আখ্যানৰ সমাপ্তিৰে শ্ৰোতা - পাঠকক হৃদয় সংবেদী কৰিবলৈ যত্ন কৰিছিল।

গঠন ৰীতিৰ ফালৰ পৰা ‘কীৰ্ত্তন’ এক স্বতন্ত্ৰ শ্ৰেণীৰ সাহিত্য। গ্ৰন্থখনিত সৰ্বমুঠ ২৭ টা খণ্ড সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে। ইয়াৰ প্ৰত্যেকটো খণ্ডতে স্বয়ং সম্পূৰ্ণ আখ্যান বিবৃত হৈছে। একোটি খণ্ড দুইৰ পৰা কুৰি মানলৈকে কেইবাটাও কীৰ্ত্তনৰ সমষ্টি। প্ৰত্যেকটি কীৰ্ত্তন একোটি খণ্ড কবিতাৰ দৰে। ইয়াত সন্নিবিষ্ট খণ্ড সমূহৰ একক কাব্য বৈশিষ্ট্যৰ বাবেই ডিম্বেশ্বৰ নেওগ ডাঙৰীয়াই মন্তব্য কৰিছে- “ই এখন কাব্য নহয়, সৰু বৰ ডেৰকুৰিমান কাব্যৰ এখনি অপূৰ্ব কাব্যকোষ। ভাৰতীয় ধৰ্ম সাহিত্যত গীতা আৰু ভাগৱতে স্মৰণাতীত কালৰে পৰা যি অপ্ৰতিহত প্ৰভাব সাব্যস্ত কৰিছে, কীৰ্ত্তনো তাৰ অন্যথা নহয়। জনপ্ৰিয়তা বা প্ৰভাৱ বিস্তাৰৰ ফালৰ পৰা প্ৰাদেশিক ভাষা সমূহৰ ভিতৰত তুলসীদাসৰ ‘ৰামচৰিত মানসে’ উত্তৰ ভাৰতৰ হিন্দী প্ৰধান অঞ্চলত যি প্ৰভূত প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰি আছে; শঙ্কৰদেৱৰ ‘কীৰ্ত্তন-ঘোষা’ পুথিখনিয়ে অসমীয়া জনজীৱনত অনুৰূপ প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰি আছে। মহাপুৰুষ জনাৰ ‘কীৰ্ত্তন’ পুথিত মুঠতে ২৭ টা স্বয়ং-সম্পূৰ্ণ খণ্ড বা কাহিনী আছে: চতুৰ্বিংশতি অৱতাৰ বৰ্ণন, নাম অপৰাধ বৰ্ণন, পাষণ্ড মৰ্দন, ধ্যান বৰ্ণন, অজামিল উপাখ্যান, প্ৰহ্লাদ চৰিত্ৰ, গজেন্দ্ৰ উপাখ্যান, হৰমোহন, বলিছলন, শিশুলীলা, ৰাসক্ৰীয়া, কংসবধ, গোপী উদ্ধাৰ সংবাদ, কুঁজী বাজ্ঞা পূৰণ, জৰাসন্ধ বধ, কালযবন বধ, মুচুকুণ্ড স্তুতি, স্যমন্ত হৰণ, নাৰদৰ দ্বাৰকা দৰ্শন, বিপ্ৰপুত্ৰ আনয়ন, বিপ্ৰ দামোদৰ আখ্যান, বেদ স্তুতি, দৈৱকীৰ পুত্ৰ আনয়ন, লীলামালা, কৃষ্ণৰ বৈকুণ্ঠ পয়ান, ওৰেণা বৰ্ণন, সহস্ৰ নাম বৃত্তান্ত আৰু ঘনুচা কীৰ্ত্তন।

গুৰুজনাই ‘কীৰ্ত্তন ঘোষা’ৰ অধ্যায় সমূহ ভাগৱতৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰিছে যদিও ভাগৱতৰ ভিন্ন অধ্যায় কেইটামানো গ্ৰন্থখনত সংযোজিত হৈছে। সেই কেইটা হ’ল: ‘নাম অপৰাধ’, ‘পাষণ্ড মৰ্দন’ আৰু ‘ওৰেণা বৰ্ণন’। এই অধ্যায় কেইটাৰ কথা বস্তু-‘পদ্মপুৰাণ’, বিষ্ণুধৰ্মোত্তৰ পুৰাণ’, ব্ৰহ্মপুৰাণ, বৃহদ্ভাগৱত পুৰাণ অৰু ‘সুত-সংহিতা’ৰ পৰা সংগৃহীত। ‘কীৰ্ত্তন-ঘোষা’ একুৰি দহোটা অধ্যায়ৰ ভিতৰৰে ‘সহস্ৰ নাম বৃত্তান্ত’ নামৰ অধ্যায়টো কিন্তু, শংকৰদেৱৰ ৰচনা নহয়, সুকবি শেখৰ বট্টাকৰ

কন্দলি বিৰচিত বুলিহে অধ্যায়ৰ শেষত উল্লেখ আছে। একেদৰে ধ্যান বৰ্ণন অধ্যায়টোৰ-তৃতীয় কীৰ্ত্তনটোত মাধৱদেৱৰ নাম উল্লেখ থকাত সেই কীৰ্ত্তনটো-প্ৰক্ষিপ্ত বুলি ভাবিবলৈ বাধ্য কৰাইছে। যি কি নহওঁক গোটেই গ্ৰন্থখনৰ গুৰুজনাই বৈষ্ণৱ ভক্তি ধৰ্মৰ মূল তত্ত্ব সমূহ সহজ-সৰল ৰূপত দাঙি ধৰিছে: সেই কাৰণেই সাধাৰণ পাঠক আৰু শ্ৰোতাৰ বাবেও কীৰ্ত্তন-ঘোষা অতি উপাদেয় হৈ পৰিছে।

‘কীৰ্ত্তন-ঘোষা’ এনে এখন গ্ৰন্থ য’ত ভক্তিৰ প্ৰকাৰ, ভক্তিৰ লক্ষণ, ভগৱানৰ মহিমা আৰু কৰুণা, বেদান্ত দৰ্শনৰ বিভিন্ন তত্ত্ব আদিয়ে সুন্দৰ ভাবে ধৰা দিছে। পুথি-খনৰ আৰম্ভনিৰ ‘চৰ্ত্তবিংশতি অৱতাৰ’ অধ্যায়তেই পৰম ব্ৰহ্মৰ সগুণ আৰু নিগুণ তত্ত্ব প্ৰকাশ পাইছে। একেদৰে ‘হৰমোহন’ আৰু বেদস্তুতি অধ্যায়তো বেদান্তৰ জটিল তত্ত্ব বৰ সহজ আৰু নিটোল ৰূপত মহাপুৰুষ জনাই দাঙি ধৰিছে।

অসমৰ বৈষ্ণৱ ধৰ্মত জ্ঞান আৰু কৰ্মতকৈ ভক্তিক শ্ৰেষ্ঠ স্থান দিয়া হৈছে। তাৰে সুন্দৰ নিদৰ্শন কীৰ্ত্তন-ঘোষা ৰ ‘প্ৰহ্লাদ চৰিত্ৰ’ অধ্যায়টোত দেখিবলৈ পোৱা যায়।

“নলাগে উকতিত দেবদ্বিজ ঋশি হুইবে।

নলাগে সন্তুত শাস্ত্ৰ বিস্তৰ জানিবে।।

তপ-জপ যজ্ঞদান সবে বিড়ম্বন।

কেৱল ভক্তি তুষ্ট হোন্ত নাৰায়ণ।।”

‘কীৰ্ত্তন-ঘোষা’ত নৱ-বিধ ভক্তিবৈ উল্লেখ ঘটিছে:

“শ্ৰৱণ কীৰ্ত্তন স্মৰণ বিষ্ণুৰ

অৰ্চন পদ সেৱন।

দাস্য সখীত্ব বন্দন বিষ্ণুত

কৰিব দেহ অৰ্পন।।”

(৩৪০, প্ৰহ্লাদ চৰিত্ৰ)

শ্ৰৱণ, কীৰ্ত্তন, স্মৰণ, অৰ্চন, পাদসেৱন, দাস্য, সখীত্ব বন্দন, দেহ অৰ্পন এই নৱবিধ ভক্তি আহৰণৰ উপায় হলেও ইয়াৰ ভিতৰত মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱে শ্ৰৱণ কীৰ্ত্তনক শ্ৰেষ্ঠ বুলি কৈ ৰাখিছে- “যদ্যপি নৱবিধ ভক্তি মাধৱৰ, শ্ৰৱণ কীৰ্ত্তন শ্ৰেষ্ঠতৰ।”

অসমীয়া বৈষ্ণৱ ভক্তসকলে কীৰ্ত্তনৰ প্ৰতিটো অধ্যায়তে এই নৱবিধ ভক্তিৰ এখন এখন সুন্দৰ ছবি দেখিবলৈ পায়: প্ৰহ্লাদ চৰিত্ৰৰ লগতে বলিছলন’ অধ্যায়ত হৰিনাম শ্ৰৱণৰ সুফল ব্যাখ্যা কৰাৰ লগতে অজামিল উপাখ্যানত হৰিনাম কীৰ্ত্তনৰ ফলত বিপ্ৰৰ মুক্তি দেখুৱাইছে। একেদৰে ‘গজেন্দ্ৰ উপাখ্যান’ অধ্যায়তো হৰিনামৰ মহিমা ঘোষিত হোৱাৰ লগতে স্মৰণ ভক্তি আৰু বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্য একশৰণ তত্ত্বও প্ৰকাশ পাইছে। শ্ৰৱণ, কীৰ্ত্তন আৰু স্মৰণৰ উপৰি মুচুকুণ্ড স্তুতি, বেদস্তুতি আদি অধ্যায়ত অৰ্চন আৰু বন্দন; অক্ৰুৰৰ বাঞ্চাপূৰণ অধ্যায়ত পদসেৱন; কুঁজীৰ বাঞ্চাপূৰণ আৰু ৰাসলীলাত দেহাৰ্পন ‘দামোদৰ বিপ্ৰ’ আখ্যানত ‘সখ্য’ আৰু গোপী উদ্ধাৰ সংবাদত ‘দাস্য’- ভক্তিৰ নিদৰ্শন পোৱা যায়।

ভাষাৰ লালিত্য, ছন্দৰ ঝংকাৰ, সুৰৰ লাবণ্য, ভাৱৰ মাধুৰ্য্য, ভক্তিৰ দৃঢ়তা, চিন্তাৰ উচ্চতা, এই সকলো মিলি শংকৰদেৱৰ ‘কীৰ্ত্তন’ ৰচিত হৈছে বুলি কলেও কীৰ্ত্তনৰ বৰ্ণনা শেষ নহয়। কিয়নো ‘কীৰ্ত্তন’ অসমৰ মৌচাক। কীৰ্ত্তনত নৱবসৰ মিলন ঘটিছে আৰু সৰ্বোপৰি ভক্তিৰসে প্ৰাধান্য লাভ কৰিছে। ‘কীৰ্ত্তন’ এটা চিত্ৰ বিচিত্ৰ পখিলা সদৃশ। ইয়াক চাবহে পাৰি হাতেৰে চুলেই তাৰ সৌন্দৰ্য্য নোহোৱা হৈ যায়। সেয়ে কীৰ্ত্তনৰ সমালোচনা ইমান উজু নহয়। ল’ৰা-বুঢ়া, জ্ঞানী-অজ্ঞানী, পণ্ডিত-অপণ্ডিত সকলোৱে কীৰ্ত্তনৰ মাজতে ৰস বিচাৰি পায়। শিশুৰ কাৰণে ভক্তৰ গোপিনী সকল, বয়সস্থ সংসাৰী জনৰ বাবে ‘দামোদৰ বিপ্ৰ’ আৰু বৃদ্ধৰ বাবে অজামিল চৰিত্ৰ গুৰুজনাই বৰ সুন্দৰ ভাবে দাঙি ধৰিছে। সেয়ে ভক্তিৰ দিশটোত শিশুৰ পৰা বৃদ্ধলৈকে ‘কীৰ্ত্তন-ঘোষাত’ যেনে যি হিচাবে তাকেই পায়। আমি কীৰ্ত্তনৰ পদৰ মাজতেই উপজিছোঁ আৰু এই পদ বিলাকৰ মাজতেই ডাঙৰ-দীঘল হৈছোঁ। আই, খুৰী, মাহী, পেহী, বাইদেউ সকলোৰে মুখত কীৰ্ত্তনৰ ভগৱন্ত পুৰুষ শ্ৰীকৃষ্ণৰ লীলাৰ কথাবিলাক মৌ পিয়াদি আমি পান কৰো। ইয়াৰোপৰি-পদ, দুলড়ি, ছবি, বুনা বুমুৰি, আদি ছন্দত বৰ্ণিত আৰু নানান আলফুলীয়া অলংকাৰেৰে ৰঞ্জিত ‘কীৰ্ত্তন-ঘোষা’ গুৰু জনাৰ এক অনুপম সৃষ্টি। কাহিনী সমূহৰ মাজেৰে প্ৰকাশ পোৱা সামাজিক চিত্ৰ ৰাজিয়ে গ্ৰন্থখনক যে আৰু বেছি চিত্ৰ স্পৰ্শী আৰু মনোপ্ৰাণী কৰি তুলিছে তাত সন্দেহ নাই। শিশুলীলা খণ্ডত বৰ্ণিত শ্ৰীকৃষ্ণৰ শৈশৱৰ ঘটনা ৰাজি ‘কালিয় দমন’ত থকা গৰখীয়া জীৱনৰ চিত্ৰই কাৰ মনত বাৰু দোলা নিদিয়াকৈ থাকিব পাৰে? ‘দামোদৰ বিপ্ৰ’ উপাখ্যানৰ সেই ঘৰুৱা ছবিখন য’ত আছে - এক সুন্দৰ ল’ৰালি দিনৰ সমাজ চিত্ৰণ। এয়েই শঙ্কৰদেৱৰ সোনসেৰীয়া হাতৰ সাহিত্য প্ৰতিভা। ‘কীৰ্ত্তন-ঘোষা’ ৰ পাতে পাতে এনে অসংখ্য চিত্ৰ সজীৰ হৈ আছে।

পৰিশেষত ক’ব পাৰি, ‘কীৰ্ত্তন’ বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ প্ৰচাৰৰ বাবে ৰচনা কৰা হৈছিল যদিও ৰস, ছন্দ, অলংকাৰ আদি উপাদান সমূহৰ যথোপযুক্ত প্ৰয়োগৰ দ্বাৰা ৰসোত্তীৰ্ণ সাহিত্যত পৰিণত হৈছে। উল্লেখযোগ্য যে, কীৰ্ত্তনৰ অনন্য সুন্দৰ গুণটো হ’ল - ইয়াৰ ‘সুৰ ধৰ্মীতা’। চুটি ছন্দ আৰু নিমজ শব্দৰ সমাহাৰ হোৱা বাবেই ‘কীৰ্ত্তন ঘোষা’ৰ পদবোৰ সুৰ লগাই গাব পাৰি। গ্ৰন্থখনৰ এই গুণটোৰ বাবেই গাঁৱৰ গৰখীয়াৰ পৰা আৰম্ভ কৰি নামঘৰৰ নামুৱৈৰ লগতে গোঁসাই ঘৰৰ গোপিনী সবাইলৈ সকলোৰে মুখে মুখে ‘কীৰ্ত্তন-ঘোষা’ৰ পদ আজিও আঁঠে ফুটাদি ফুটে।

দশম:

অসমৰ বৈষ্ণৱ ধৰ্মত যি চাৰি পুথিক আগ স্থান দিয়া হৈছে তাৰে ভিতৰত দশম স্কন্ধ ভাগৱত শ্ৰেষ্ঠ। বৈষ্ণৱ সমাজে দশমক শ্ৰেষ্ঠ স্থান দিয়াৰ প্ৰধান কাৰণ হ’ল ইয়াত ভগৱান শ্ৰীকৃষ্ণৰ জীৱন - কথা বৰ্ণনা কৰা হৈছে। এক কথাত কবলৈ গ’লে দশম স্কন্ধ ভাগৱত শ্ৰীকৃষ্ণৰ জীৱন চৰিত্ৰ সদৃশ। দশমৰ এই কাহিনী ভাগ বৈষ্ণৱ সকলৰ অতি

শ্ৰদ্ধা আৰু আদৰৰ বস্তু। পুৰাণৰ সূৰ্যস্বৰূপ শ্ৰীমদ্ভাগৱতৰ বাকীবোৰ স্কন্ধৰো মূল্য যে অপৰিসীম তাত সন্দেহ নাই। কিন্তু লোক-সমাজক সহজতে আকৰ্ষণ কৰি ভগৱান শ্ৰীকৃষ্ণৰ লীলা মাহাত্ম্যৰে চমক খুৰাব পৰা গ্ৰন্থ ভাগৱতৰ আনবোৰ স্কন্ধৰ কথাতো বাদেই সমগ্ৰ বৈষ্ণৱ সাহিত্যৰ ভিতৰতে নোলাব। সেয়ে অসমৰ বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ অন্যতম চাৰি পুথি ‘কীৰ্ত্তন’, ‘দশম’, ‘ৰত্নাৱলী’ আৰু নমঘোষাৰ ভিতৰত ‘দশম’ৰ স্থান নিঃসন্দেহে সৰ্বকালৰ বাবে শ্ৰেষ্ঠ হৈ ৰ’ব।

শ্ৰীমদ্ভাগৱত ভক্তিৰসৰ সপুষ্পক ফল। এই ভাগৱতৰ ৰস আচ্ছাদনৰ ফলত তাপিত নবলোকে পৰম প্ৰশান্তি লাভ কৰিব পাৰে বুলি হিন্দু ধৰ্মই বিশ্বাস কৰি আহিছে। শ্ৰীমদ্ভাগৱত মুঠতে ঠোঁঠৰ হেজাৰ শ্লোকৰ সমষ্টি। এই শ্লোক সমূহক বাৰটা খণ্ডত বিভক্ত কৰা হৈছে আৰু প্ৰত্যেকটো খণ্ডকে কোৱা হয় স্কন্ধ। অৰ্থাৎ ভাগৱত দ্বাদশ স্কন্ধযুক্ত। তাৰে ভিতৰত দশম স্কন্ধটোৰ গুৰুত্ব সকলোতকৈ বেছি। মূৰ্ত্তিমন্ত ভাগৱতৰ দশম স্কন্ধক মুখ বুলি কোৱা হৈছে। আকাৰতো এই স্কন্ধটো দীৰ্ঘতম। বিষয়বস্তু, গঠনৰীতি, ৰচনাৰীতি, আধ্যাত্মিক তত্ত্ব, ভক্তিতত্ত্ব আদিৰ ফালৰ পৰাও ‘দশম স্কন্ধ’ বিশেষভাৱে সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ।

ভগৱান কৃষ্ণৰ আদি, মধ্য আৰু অন্তলীলাৰ বৰ্ণনা ‘দশম’ত সমুজ্জল হৈ আছে। শ্ৰীকৃষ্ণৰ জীৱন-লীলাৰ তিনিটা স্তৰৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি ‘দশম স্কন্ধ’ৰ বিষয়বস্তুক তিনিটা ভাগত বিভক্ত কৰা হৈছে-

(১) আদ্য দশম।

(২) মধ্য দশম আৰু

(৩) অন্ত্য বা শেষ দশম।

‘দশম’ত মুঠতে ৯০ টা অধ্যায় আছে। প্ৰথম অধ্যায়ৰ পৰা ৪৯ নং অধ্যায়লৈ আদ্যদশম, ৫০ নং অধ্যায়ৰ পৰা ৮০ নং অধ্যায়লৈ মধ্য দশম আৰু ৮১ নং অধ্যায়ৰ পৰা ৯০ নং অধ্যায়লৈ এই অংশক কোৱা হয় অন্ত্য দশম। এই তিনিটা স্তৰক দ্বাৰকা লীলা বুলিও অভিহিত কৰা হয়।

‘গুৰু চৰিত’ অনুসৰি মহাপুৰুষ শংকৰদেৱে দশম স্কন্ধ সম্পূৰ্ণকৈ অসমীয়ালৈ ভাঙনি কৰাৰ পৰিকল্পনা কৰিছিল কিন্তু, তেৰাৰ আদৰৰ ভক্ত অনন্ত কন্দলিয়ে গুৰুজনাৰ অৱশিষ্ট গ্ৰহণ কৰাৰ মানস কৰি প্ৰস্তাব দাঙি ধৰিলে। গুৰু জনাই তেতিয়া ভক্তৰ মনোবাঞ্ছা সিদ্ধিৰ অৰ্থে দশম স্কন্ধৰ মধ্য আৰু শেষ অংশ কন্দলিক ভাঙিবলৈ দি অৱশিষ্ট প্ৰদান কৰিলে। “বোলে আমি আদ্য কৰিম, মধ্য-শেষ কৰিবা তুমি। কৃষ্ণৰ ভক্তি লীলা বৰ্ণাই গাহিবা। সম্পূৰ্ণ কৰিব খুইছিলো; তুমি যে প্ৰাৰ্থনা কৰা হৈছে।” সেই অনুসৰি ভাগৱত দশম স্কন্ধৰ ‘গোপী উদ্ধাৰ সংবাদ’ ৰ পৰা পিছৰখিনি অসমৰ স্বনামধন্য কবি অনন্ত কন্দলিয়ে ভাঙনি কৰিলে। গতিকে দেখা যায় যে ভাগৱতৰ ‘দশম স্কন্ধ’ গোটেইখনেই মহাপুৰুষ শংকৰদেৱে ৰচনা কৰা নাই। তেৰাৰ প্ৰিয় শিষ্য অনন্ত কন্দলিয়েও অনুবাদত অংশ গ্ৰহণ কৰিছে।

সাহিত্য আৰু ধৰ্ম গ্ৰন্থ হিচাপে 'দশম'ৰ গুৰুত্ব অপৰিসীম। 'কীৰ্ত্তন-ঘোষা'ৰ দৰে 'দশম'তো নৱবসৰ মিলন ঘটিছে আৰু বসৰ লগতে প্ৰায়বোৰ পদতে গুৰুজনাই সংযোজন কৰা উপমা, ৰূপক, শ্লেষ, অনুপ্ৰাস আদি অলংকাৰ আৰু জতুৰা ঠাচৰ ব্যৱহাৰে কাহিনী সমূহক কৰি তুলিছে উজ্জল আৰু বলিষ্ঠ। উল্লেখযোগ্য যে গুৰুজনাই 'দশম'ৰ বিভিন্ন প্ৰসঙ্গত সংযোজিত কৰা সামাজিক চিত্ৰণৰ অসমীয়া সমাজৰ বিভিন্ন দিশ প্ৰতিফলিত কৰি ঘটনা সমূহক পাঠকৰ বাবে বেছ মনোৰঞ্জক আৰু আকৰ্ষণীয় কৰি তুলিছে। অসমীয়া লোক মুখত প্ৰচলিত বিভিন্ন প্ৰবাদ - পটন্তৰ আৰু যোজনাতে তেৰাই 'দশম'ৰ পৰা পদৰাজিত ব্যৱহাৰ কৰি গ্ৰন্থখনৰ কাব্যিক সৌন্দৰ্য্য বৃদ্ধি কৰিছে।

সাহিত্য হিচাপে সুন্দৰ হলেও ধৰ্মগ্ৰন্থ হিচাপেহে 'দশম'ৰ মূল্য অধিক। সাহিত্যৰ বিবিধ ৰসে জু মুৰি পাতিছে যদিও ধৰ্মগ্ৰন্থ হিচাপে 'দশম'ৰ মূল ৰস সেয়ে - ভক্তিৰসহে ভক্তিক সদায় শ্ৰেষ্ঠ স্থান দি অহা শব্দৰদেৱে সেয়ে দশমৰ এঠাইতে কৈছে :

“ভকতিসে মাতা ভকতিসে পিতা

ভকতিসে বন্ধুজন।

ভকতি সুহৃদ সোদৰ বিধাতা

ভকতিসে মহাধন।”

আনহাতে 'দশম'ত ভক্ত আৰু ভগৱন্তৰ মাজত থকা নিবিড় সম্বন্ধ স্পষ্ট ভাবে প্ৰকাশ পাইছে। ভক্তৰ মনোভূমিৰ বাবে ভগৱানে বিভিন্ন ৰূপ পৰিগ্ৰহ কৰে। যি সকলে ভগৱানক বৈৰীভাবে হলেও চিন্তা কৰে, সেই সকলেও ভগৱানৰ ৰূপাৰ পৰা বঞ্চিত নহয়। কলিমুগত শ্ৰবণ-কীৰ্ত্তনৰ বাহিৰে আন শ্ৰেষ্ঠ ধৰ্ম নাই। কৃষ্ণভক্তি, তপ, জপ, যজ্ঞ, দান, তীৰ্থস্থান আদিতকৈও শ্ৰেষ্ঠ। সেই বাবে শব্দৰদেৱে 'দশম'ৰ আৰম্ভণিতে কৈছে :

“তপ জপ যজ্ঞ মহাদান তীৰ্থস্থান।

কৌটি ভাগ নুহি কৃষ্ণ কথাসে সমান।।”

বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ উপাস্য দেৱতা শ্ৰীকৃষ্ণৰ লীলা-মালাৰ বৰ্ণনা, তেওঁৰ মাহাত্ম্য, শৌৰ্য্য, বীৰ্য্য, ঐশ্বৰ্য্য-বিভূতি ইত্যাদি দশমত ৰূপায়িত হোৱা হেতুকে দশমে শ্ৰেষ্ঠ ধৰ্মগ্ৰন্থৰূপে অসমীয়া সমাজত এখনি আচুতীয়া আসন দখল কৰি লবলৈ সক্ষম হৈছে। মহাপুৰুষ জনাৰ হাতত 'দশম' স্কন্ধৰ ভাঙনি ইমানে প্ৰাঞ্জল আৰু অনুপম হৈ উঠিছে যে পুথিখন পঢ়িলে সেইখন যে এখন অনুবাদ গ্ৰন্থ, সেই কথা মুঠেও মনলৈ নাহে। অনুবাদ বুলি মনত এটা বন্ধমূল ধাৰণা থকা বাবেহে পুথিখন অনুবাদ বুলি কোৱা হয়। মুঠতে ভক্তি তত্ত্বৰ আধাৰত ৰচিত শ্ৰীকৃষ্ণৰ শৈশৱ, কৈশোৰ তথা যৌৱনৰ প্ৰাণময় লীলা-মালাৰ কলাত্মক ৰূপায়নেই 'দশম'ক উচ্চ আসনত অধিষ্ঠিত কৰাইছে।

নামঘোষা :

মহাপুৰুষ শ্ৰীশ্ৰীমাধৱদেৱৰ বিৰচিত 'নামঘোষা' গ্ৰন্থখনি বৈষ্ণৱসকলৰ

অমূল্য গ্ৰন্থ; আৰু বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ চাৰি পুথিৰ ভিতৰত অন্যতম। 'নামঘোষা' মহাপুৰুষ মাধৱদেৱৰ আধ্যাত্মিক উপলব্ধিৰ শ্ৰেষ্ঠতম প্ৰকাশ। এই গ্ৰন্থখনি সমগ্ৰ বৈষ্ণৱ সাহিত্যৰ ভিতৰতে যেনেদৰে অন্যতম শ্ৰেষ্ঠ গ্ৰন্থ; তেনেদৰে ই মাধৱদেৱৰ জীৱনৰ কীৰ্ত্তিস্তম্ভ স্বৰূপ। বিষ্ণুপুৰী সন্ন্যাসীৰ 'ভক্তিৰত্নাৱলী'ৰ কাণ্ডমালা টীকাৰ শ্লোকৰ ভাঙনিৰে আৰম্ভ হোৱা 'নামঘোষা'ত মুঠতে এহেজাৰ ঘোষা থকা বাবে ইয়াক 'হেজাৰী ঘোষা' বুলিও অভিহিত কৰা হয়।

'নামঘোষা'ত স্থান লাভ কৰা সকলো কথাই হৰিভক্তিকেন্দ্ৰিক। আন অৰ্থত 'নামঘোষা' দাৰ্শনিক ভিত্তিৰ বেদান্ত। “সমস্ত বেদান্তৰ সাৰ” ভাগৱতৰ সত্যতত্ত্বকে 'নামঘোষা'ই প্ৰকাশ কৰিছে। 'নাম' আৰু 'ঘোষা' এই দুটা শব্দৰ দ্বাৰা 'নামঘোষা' নামটো গঠিত হৈছে। এই নামটো তাৎপৰ্য্যপূৰ্ণ নাম। ইয়াত নাম শব্দটোৱে কেৱল হৰিনামকহে বুজাইছে। 'নামঘোষা'ৰ 'ঘোষা' শব্দটোও অতি তাৎপৰ্য্যপূৰ্ণ। সংস্কৃত 'ঘোষা' শব্দৰ পৰা 'ঘোষা' হৈছে। 'ঘোষা' শব্দৰ অৰ্থ 'ঘোষা' মানে 'নাদ', 'নদ' শব্দে ঘঞ অৰ্থাৎ 'ধ্বনি'। 'নাম' উচ্চ ৰণৰ লগত 'নাদ' বা 'ঘোষা'ৰ সূক্ষ্মভাবে দৃঢ় সম্বন্ধ আছে। ব্যাসদেৱে যিদৰে যোগ অবলম্বন কৰি সমাধিস্থ হৈ নামৰূপী পৰমব্ৰহ্মৰ নাম, গুণ লাভ কৰিছিল; সেইদৰে প্ৰকৃত নামত ৰাসান্বাদন কৰিবলৈ হ'লে নাদৰ সাহায্য একান্ত আবশ্যকঃ

“ৰাম নাম মৃতসঞ্জীৱনী হৰি হৰি।

ৰাম নাম ঘুমিয়োক জানি ৰাম ৰাম।।” (৯৫৩, 'নামঘোষা')

মহাপুৰুষ মাধৱদেৱৰ সাহিত্য প্ৰতিভা বাৎসল্য ৰসৰ উদয়াচলত আবিৰ্ভূত হৈ দাস্য ভাৱৰ অন্তাচলত মাৰ গৈছে বুলি কোৱাৰ লগতে পণ্ডিত পুৰুষ ড° বাণীকান্ত কাকতিদেৱে আৰু এষাৰ মূল্যায়ন কথা কৈ গৈছিল-সেয়া হল : 'নামঘোষা' মাধৱদেৱৰ মহাপ্ৰাস্থানিক গীত। সচাঁ কথা, মাধৱদেৱে তেওঁৰ মহা প্ৰয়াণৰ আগে আগে এই অপূৰ্ব গ্ৰন্থখন ৰচিছিল আৰু এই 'নামঘোষা'ই আছিল তেৰাৰ শেষ ৰচনা। 'নামঘোষা' গ্ৰন্থখন ৰচনাৰ সংক্ৰান্তত মহাপুৰুষ শংকৰদেৱে বিহাৰলৈ যোৱাৰ সময়ত মাধৱদেৱক কৈছিল : 'বঢ়াৰপো সৰ্বস পালন কৰিবা; নাহো মানে ঘোষা নামে এলানি প্ৰেমভক্তি গ্ৰন্থ কৰিবা, আমাৰ পাছত যেন ৰৌ বৰালিৰ পৰা ডৰিকালৈকে ৰয় যেনেকৈ।’ - (গুৰু চৰিত কথা) গুৰুজনাই সেই আদৰ্শক ভক্তি সহকাৰে শিৰোধাৰ্য্য কৰি বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ চাৰিপুথি পূৰ্ণকৰি থৈ গ'ল। অৱশ্যে এই স্মৃতি গ্ৰন্থ গুৰুজনাই দেখি নগ'ল। মাধৱদেৱে নিজেও এই গ্ৰন্থ ৰচনাৰ অন্ততে মহাপ্ৰয়াণ কৰিলে। কিন্তু, তেৰাৰ ভক্ত জীৱনৰ যি পৰিপূৰ্ণ আধ্যাত্মিক অভিজ্ঞতা, সেই সকলোবোৰ ছন্দোময় ভাষাত এই 'নামঘোষা' গ্ৰন্থত থৈ গ'ল, য'ত মহাপুৰুষৰ ধ্যান ধাৰণা, ভক্তি কাকুতি, সদাচাৰ, আত্মলাঘিমা, ব্যাকুলতা বস্তুমান। চৰিত পুথিত সেয়ে উল্লেখ আছে যে - মাধৱদেৱে হেনো মহাপ্ৰয়াণৰ আগে আগে বৈষ্ণৱ সকলক আশ্বাস দি কৈছিল : “কীৰ্ত্তন-দশম গুৰুজনৰ মূৰ্ত্তিৰ সমান। 'ঘোষা-ৰত্নাৱলী' আমাৰ থাকিব

থান।” অৰ্থাৎ তেৰাই ভকত বৈষ্ণৱ সকলক বুজাইছিল যে গুৰুজনৰ পৰা তেওঁ যি পালে, নিজেও শাস্ত্ৰ বিচাৰি সেইখিনি পালে, লগতে নিজ বুদ্ধিমতে যিখিনি উপলব্ধি হ'ল - এই আটাইখিনি তেওঁ 'নামঘোষা' গ্ৰন্থতে নিৰন্ধি থৈছে, বিচাৰিলে তাতেই পোৱা যায়।

এহেজাৰ এটা ঘোষাৰে নিৰ্মিত এই 'নাম-ঘোষা'ৰ প্ৰায় চাৰিশমান ঘোষা মাধৱদেৱৰ নিজা ৰচনা। বাকী ছশমান ঘোষা ভাগৱত, বৃহদ্ভাগৱত, ভবিষ্য, ব্ৰহ্মা, বিষ্ণু ধৰ্মোত্তৰ, কুৰ্ম, নৃসিংহ, গৰুড়, নাৰদীয়, আদি পুৰাণ আৰু মহাভাৰত, ৰামায়ণ, গীতা, ভক্তিৰত্নাকৰ, ভক্তিৰত্নাৱলী, প্ৰবোধ চন্দ্ৰোদয় আদিৰ গ্ৰন্থৰ পৰা সংগৃহীত। কিন্তু, ভক্তি সম্পৰ্কীয় এই ঘোষাবোৰৰ বাছনি আৰু ভাঙনিত মাধৱদেৱৰ পাণ্ডিত্যই এনেদৰে ধৰা দিছে যে সমগ্ৰ ঘোষাখনে তেওঁৰ এখন মৌলিক গ্ৰন্থৰ দৰে হৈ পৰিছে।

মাধৱদেৱে ঘোষাবোৰক বিভিন্ন শিৰোনামাৰে বিভক্ত কৰিছে। এইবোৰ অৱশ্যে বিষয়ৰ সুকীয়া সুকীয়া বিশেষত্ব প্ৰদানত সাৰ্থক হৈছে। উদাহৰণ স্বৰূপে - ভজনা, নমস্কাৰ, উপদেশ, নিন্দা, অনুপ্ৰাৰ্থনা, মহিমা, আত্মউপদেশ, প্ৰাৰ্থনা, নামাৱলী, শৰণ, খেদ, নামমহিমা, প্ৰশংসা, বস্তু প্ৰকাশ, নিবেদন, কলিধৰ্ম নিৰ্ণয়, কৃষ্ণৰ পুৰুষ লক্ষণ, যুগধৰ্ম নিৰ্ণয়, ইশ্বৰ? নিৰ্ণয়, মহিমায়ুক্ত উপদেশ। আত্ম উপদেশ, কলিধৰ্ম, নাম, তাৎপৰ্য্য, বিৰকতি স্তুতি, আত্মনিন্দা, আশ্ৰয়, মহিমা কীৰ্ত্তন, প্ৰশংসা, ভাগৱত প্ৰশংসা, পৰম পুৰুষাৰ্থ, কাৰুণ্য, কাকুতি আৰু প্ৰাৰ্থনা নিবেদন নিঃসন্দেহে মাধৱদেৱৰ পুৰুষ ঘোষা অনুসৰি সংযোগ কৰা যথোপযুক্ত শিৰোনামা। এই ছেদবোৰৰ মাজেৰে ক'ৰবাত ভগৱানৰ প্ৰতি ভজনা, প্ৰাৰ্থনা, কাকুতি আৰু নিবেদন প্ৰকাশ পাইছে। ক'ৰবাত শংকৰদেৱৰ প্ৰতি গুৰু ভক্তি আৰু তেৰাৰ গৌৰৱ ৰবি বৰ্ণিত হৈছে। ক'ৰবাত মাধৱদেৱে দাস্য ভাবে নিজকে ভগৱানৰ ওচৰত নিৱেদন কৰিছে, ক'ৰবাত বেদান্ত তত্ত্বৰ সৰল ব্যাখ্যা দাঙি ধৰিছে। আকৌ ক'ৰবাত মাধৱদেৱৰ পুৰুষে হৰিনামত আশ্ৰিত হৈ কেৱল ভগৱানক বিচাৰিছে আৰু ক'ৰবাত ভগৱন্ত পুৰুষৰ বিভিন্ন নাম মাধৱদেৱে নিজা দৃষ্টিভঙ্গীৰে ব্যাখ্যা কৰিছে। বৰেণ্য পণ্ডিত ড° বাণীকান্ত কাকতি দেৱে 'নাম-ঘোষা'ত ভগৱান শ্ৰীকৃষ্ণৰ গুণাণু-কীৰ্ত্তন, শংকৰ স্মৃতি আৰু কবিৰ নিজা আত্মলাঘিমা প্ৰকাশ হোৱা বুলি কৈ যোৱা কথাষাৰ এইখিনিতে প্ৰনিধানযোগ্য।

পৰিশেষত ক'ব পাৰি যে, 'নামঘোষা' অসমৰ বৈষ্ণৱ সাহিত্যত এনে এখন গ্ৰন্থ য'ত বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ আটাইবোৰ মূল তত্ত্বকে দাঙি ধৰা হৈছে। অৱশ্যে কথা এটা কোৱা ভাল হ'ব যে - 'নামঘোষা'খন ওপৰে ওপৰে নিমজ আৰু সাৱলীল যেন লাগিলেও ইয়াৰ গূঢ়াৰ্থ কিন্তু বৰ জটিল।

ভক্তি ৰত্নাৱলী :

একশৰণ হৰিনাম বা মহাপুৰুষীয়া বা বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ চাৰিস্তম্ভৰ ভিতৰত একেবাৰে শেষৰ স্তম্ভত স্থান পোৱা 'ভক্তি ৰত্নাৱলী' মাধৱদেৱৰ এখন

অন্যতম গ্ৰন্থ। তেৰাৰ 'নামঘোষা'ত ৰসময়ী ভক্তিৰ গুণ - গান জিলিকি আছে যদিও এই জিলিকণি বেছি স্পষ্ট 'ভক্তি ৰত্নাৱলী' পুথিত।

'ভক্তি ৰত্নাৱলী' পুথিখন ইমানেই লোক প্ৰিয় আৰু সৰ্বসাধাৰণৰ বস্তু হৈ পৰে যে অসমীয়া বৈষ্ণৱ ভকত তথা সৰ্বসাধাৰণে ইয়াক চমুকৈ - 'ৰত্নাৱলী' বুলিয়েই জানে ঘৰুৱা মাত কথাত প্ৰচলিত "ক'বুলিব নেজানে ৰত্নাৱলী পঢ়ে" বোলা বচন ফাঁকিয়ে পুথিখনিৰ গম্ভীৰ প্ৰকৃতিৰ কথাকে সূচায়।

মূল 'ভক্তি ৰত্নাৱলী' শাস্ত্ৰখনৰ প্ৰণেতা তিব্বত নিবাসী পৰমহংস বিষ্ণুপুৰী সন্ন্যাসী। অধিক সংখ্যক শ্লোক মূল ভাগৱত পুৰাণৰ ভক্তিমূলক শ্লোক বিলাক বাছি বাছি গঠা এধাৰ মালা স্বৰূপ।

'ৰত্ন' শব্দটোৰ অৰ্থ 'দান', 'উপহাৰ', সম্পত্তি, মূল্যবান পাত্ৰৰ বিশেষকৈ নববত্নক বুজায়। 'আৱলি' বা 'আৱলী' শব্দৰ অৰ্থ শাৰী, বংশ পৰম্পৰা ইত্যাদি। সেই কাৰণে ৰত্নাৱলীৰ অৰ্থ অমূল্যবত্ন সমূহৰ এধাৰি মালা। অঠাই সাগৰত ডুব দি ডুবিলে মুকুতা সমূহ সংগ্ৰহ কৰাৰ দৰে বিষ্ণুপুৰী সন্ন্যাসীয়েও ভাগৱত সমুদ্ৰত বুৰ দি অমূল্য বত্নৰাজি সংগ্ৰহ কৰি এধাৰি অপূৰ্ব মালা গাঠি জগতক দি থৈ যোৱা দান।

মহাপুৰুষ শংকৰদেৱৰ হাতত 'ভক্তিৰত্নাৱলী' পৰাৰ আগতে তেৰাই 'ভক্তি ৰত্নাকৰ' নাম দি এখন শাস্ত্ৰ সংকলন কৰিছিল। তেৰাই হেনো খেদ কৰি কৈছিল যে 'ভক্তি ৰত্নাৱলী' শাস্ত্ৰখন আগতে পোৱা হ'লে অশেষ কষ্ট কৰি 'ভক্তি ৰত্নাকৰ' খনি সংকলন কৰিব লগা নহ'লহেঁতেনে। মাধৱদেৱে সুন্দৰীদিয়াত ৰামচৰণ ঠাকুৰৰ ঘৰত থাকোঁতে 'ভক্তি ৰত্নাৱলী'খন অনুবাদ কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰে।

'ভক্তি ৰত্নাৱলী' পুথিখনিৰ কিংবদন্তি অনেক। 'ভক্তমালা' গ্ৰন্থমতে বিষ্ণুপুৰী কাশীত বাস কৰিছিল। জগন্নাথ ক্ষেত্ৰলৈ নেয়ায় দেখি জগন্নাথ ভক্তৰ যোগেদি বিষ্ণুপুৰীক মাতি পঠিয়ালে আৰু নিজৰ ডিঙিৰ পৰা ফুলৰ মালা দি পঠিয়ালে। ইচ্ছা নাছিল যদিও, নিমন্ত্ৰণ ৰক্ষা কৰি জগন্নাথৰ অক্ষয় ৰূপ ৰাখি দৰ্শনৰ অভিলাষেৰে জগন্নাথ ক্ষেত্ৰলৈ যাত্ৰা আৰম্ভ কৰিলে। জগন্নাথ ক্ষেত্ৰলৈ গৈ বিষ্ণুপুৰীয়ে স্বৰচিত 'ভক্তি ৰত্নাৱলী' খনি জগন্নাথৰ চৰনত দি সেৱা কৰে।

'ভক্তি ৰত্নাৱলী' গ্ৰন্থত 'ন' প্ৰকাৰৰ ভক্তি আৰু সৎ সঙ্গৰ মাহাত্ম্য, বিষ্ণুভক্তিৰ শ্ৰেষ্ঠত্ব, এক শৰণৰ উপযোগিতা আদি ভক্তিমূলক তত্ত্বসমূহক আলোচনা কৰা হৈছে। 'ৰত্নাৱলী' পুথিত মাধৱদেৱে মুঠতে বাৰশ আঠোটি শ্লোক সন্নিবিষ্ট কৰিছে। মূলৰ ত্ৰয়োদশটি অধ্যায়ক এই কেইটা বিৰচনত বিভক্ত কৰিছে : 'ভক্তিবিৰচন', 'সৎসঙ্গবিৰচন', 'ভক্তিবিলেষণ', 'শ্ৰৱণ', 'স্বৰণ', 'পদসেৱন', 'অৰ্চন', 'বন্দন', 'দাস্য', 'সস্য', 'আত্মনিবেদন' আৰু 'শৰণ'।

মাধৱদেৱৰ ৰচনাৱলীৰ ভিতৰত 'ভক্তি-ৰত্নাৱলী' তেই ভক্তিৰ বিশদ আলোচনা দেখা যায়। 'ভক্তি' হ'ল এই গ্ৰন্থৰ বেটুপাত স্বৰূপ আৰু

শৰণ হ'ল-গ্ৰন্থৰ শেষ পাত স্বৰূপ। অৰ্থাৎ ভক্তি বিৰচনাত আৰম্ভ হোৱা 'ভক্তি বত্ৰালী' শৰণ বিৰচনাত পৰিসমাপ্তি ঘটিছে। সকলো বাধা বিধিৰী অতিক্ৰম কৰি ৰচনা কৰা 'ভক্তি বত্ৰালী'য়ে ভক্তি ধৰ্ম প্ৰচাৰত যে অশেষ ৰঙনি যোগালে তাত সন্দেহৰ কোনো অৱকাশ নাই। সেই বাবে অসমীয়া বৈষ্ণৱ ধৰ্ম সম্প্ৰদায়ৰ প্ৰাঞ্জল প্ৰকাশ 'ভক্তি বত্ৰালী' চাৰি পুথিৰ অন্যতম ৰূপে স্বীকৃত।

সামৰণি :

পৰিশেষত ক'ব পাৰি যে - অসমীয়া জাতিৰ জনক সমাজ সংগঠক আৰু সুনিপুণ কলাকাৰ মহাপুৰুষদ্বয়ে (শংকৰদেৱ আৰু মাধবদেৱ) বৈষ্ণৱ ধৰ্ম প্ৰচাৰ আৰু প্ৰসাৰৰ উদ্দেশ্যে গীত, পদ, নাট আদি প্ৰণয়ন কৰিছিল। প্ৰচাৰ ধৰ্মী হ'লেও মহাপুৰুষ দুয়ো গৰাকীৰ সৃষ্টি সমূহত প্ৰবাহিত হৈ আছে সৌন্দৰ্য্য বোধৰ ফলস্বৰূপ। সত্যৰ সাধনা, মঙ্গল কামনা আৰু সুন্দৰৰ আৰাধনা জগতৰ সকলো সাহিত্যৰ মূলধন। কলাই সত্য আৰু সুন্দৰৰ সৃষ্টি কৰিবলৈ যাওঁতে ধৰ্মৰ লগত থকা ইয়াৰ সম্পৰ্কটি আপোনা-আপুনি ওলাই পৰে মহাপুৰুষ দুয়োজনৰ ৰচনাবলীও ইয়াৰ ব্যতিক্ৰম নহয়। শ্ৰীকৃষ্ণৰ ঐশ্বৰিক চৰিত্ৰ মাহাত্ম্য প্ৰকাশ কৰিবলৈ যাওঁতে গুৰুজনাই অনুপম সৌন্দৰ্য্য বিকশিত কৰি

বৰণীয়া সাহিত্য সম্ভাৰৰ সৃষ্টি কৰিছিল। সেই সাহিত্য সমূহৰ ভিতৰত - 'কীৰ্ত্তন', 'দশম', 'নামঘোষা', 'বত্ৰালী' এই চাৰি পুথিৰ নামো উল্লেখনীয়।

এনেদৰে আলোচনা কৰিলে দেখা যায় যে অসমৰ বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ চাৰিপুথি অসম তথা সমগ্ৰ-সৰ্ব সাধাৰণৰ প্ৰাণৰ অতুলনীয় সম্পদ।

সহায়ক গ্ৰন্থপঞ্জী :

১. ড° বাণীকান্ত কাকতি : পুৰণি অসমীয়া সাহিত্য।
২. কলক চন্দ্ৰ চহৰীয়া : অসমীয়া সাহিত্যৰ বিচাৰ।
৩. সোণাৰামচুতীয়া : 'ভক্তিৰত্নালী' প্ৰবন্ধ 'মাধবদেৱ আৰু সংস্কৃতি' গ্ৰন্থ।
৪. ড° সত্যেন্দ্ৰ নাথ শৰ্মা : অসমীয়া সাহিত্যৰ সমীক্ষাত্মক ইতিবৃত্ত।
৫. ড° বিমল মজুমদাৰ : 'ভক্তি সাহিত্য'।
৬. ড° ভৃগুমোহন গোস্বামী : অসমীয়া-আলোচনা সাহিত্য।
৭. শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱ সঙ্ঘ : কীৰ্ত্তন-ঘোষাৰ সমীক্ষাত্মক অধ্যয়ন।

যোজনা

দেৱান ইফজুৰ ৰহমান
উঃ মাঃ, ১ম বৰ্ষ (সংগ্ৰাহক)

১
সুপুত্ৰ হলে কি কৰিব ধনে
কুপুত্ৰ হলে কি কৰিব ধনে।

২
সজালো পৰালো গ্ৰাহক লাগক বুলি
গ্ৰাহক নোলাল মাছ ডাঙৰ বুলি।

৩
মাটি কিনিবা মাজ খাল
ছোৱালী আনিবা মাক ভাল।

৪
মাছে নিচিনে নৈ
তিবীয়ে নিচিনে পৈ।

৫
ধন নাই যাৰ
মান নাই তাৰ।

৬
ধন নাইকীয়াই ধন পালে

চাৰিত পাৰি লেখে
তিবী নাইকীয়াই তিবী পালে
বুঢ়ী মাক যেন দেখে।

৭
তিবীয়ে বিচাৰে ধন ৰত্ন পৈ
মাছুৱৈয়ে বিচাৰে মাছ থকা নৈ।
তিবীৰ কথা শুনে যিটো
অধোগতি যায় সিটো।

৮
চুৰি বিদ্যা উত্তম বিদ্যা
ধৰা পৰিলে শিলৰ খুন্দা।

৯
চিপটিপিয়া পানী সুতা যেন জোক,
কথা দি কথা সোধে ফাঁকিবাজ লোক।

১০
গৰু চাৰা গধূলী
বোৱা চাবা পুৱা,
জকাই বাওঁতে চোৱালী চাবা
কোন কেনেকুৱা।

নাৰী আৰু তেওঁলোকৰ সমস্যা

চৈয়দ ময়িদুল ইছলাম বৰা
প্ৰাক্তন ছাত্ৰ

নাৰী হ'ল মানৱ সমাজৰ অবিচ্ছেদ্য অংগ। নাৰীৰ গৰ্ভতে অংকুৰিত হয় মানৱ জীৱনৰ, সমাজৰ ভৱিষ্যত। ঈশ্বৰৰ মহান সৃষ্টি নাৰীৰ মাজত আছে এক অন্য পৃথিৱী। নাৰী সম্পৰ্কে বিভিন্ন পণ্ডিতৰ মতামত আলোচনা কৰিব পাৰি। হাৰথেভে কৈছিল - "নাৰী পৃথিৱীৰ কবিতা, যেনেকৈ আকাশৰ কবিতা তৰা। আকাশত জ্যোতিৰ্ময়, দীপ্তিময়, ছন্দময় নক্ষত্ৰ মণ্ডলীৰ দৰে মানৱ জাতিৰ অদৃশ্যনিয়ন্ত্ৰ তোমালোক পৃথিৱীৰ নক্ষত্ৰমণ্ডলী।" মেলহাৰ্ভিয়ে কৈছিল - "সৃষ্টিকৰ্তাই মানুহ সৃষ্টি কৰি অনুশোচনা কৰিব পাৰে, কিন্তু তোমাক (নাৰী) সৃষ্টি কৰাৰ বাবে অনুতপ্ত হোৱাৰ কোনো কাৰণ নাই।" ঠিক একেদৰে মহাত্মা গান্ধীয়ে কৈছিল - "Remember that

নিমখ খুৱাই কন্যা সন্তান জন্মাৰ লগে লগে মাৰি পেলোৱা হৈছিল। নাৰী নিৰ্যাতন কেৱল যে ভাৰততহে হয় তেনে নহয়, গোটেই বিশ্বৰেই এটা সামাজিক সমস্যা। বিশ্বৰ ৭৫ শতাংশ মহিলাই স্বামীৰ হাতত প্ৰহৃত হয়। প্ৰায়ভাগ পুৰুষে পত্নীক মাৰধৰ কৰি নিজৰ নিয়ন্ত্ৰনত ৰাখিব বিচাৰে।

বিধৱা সকলক কলংকিতা নাৰী হিচাপে গণ্য কৰি অহা হৈছে। স্বামীৰ মৃত্যুৰ পিছত তিৰোতাৰ শিৰৰ সেন্দূৰ মটি পেলোৱা হয়। অৰ্থাৎ তেওঁক বিধৱা হিচাপে হিন্দু সমাজত চিনাকি দিয়া হয়। তাৰ পিছৰে পৰা বিধৱা নাৰীগৰাকী সমাজ তথা পৰিয়ালৰ বাবে হৈ পৰে এলাগী। এতিয়াৰ বিজ্ঞানৰ দিনতো আমাৰ সমাজ অন্ধবিশ্বাসৰ কবলত। মৌলবাদী সকলে নাৰীৰ

অধিকাৰ খৰ্ব কৰা দেখা গৈছে। আধুনিক প্ৰযুক্তি কৌশলৰ সহায়ত গৰ্ভবতী মহিলাৰ গৰ্ভস্থ সন্তানৰ লিংগ নিৰূপন কৰি কন্যা ভূন হত্যা কৰা

বৰ্তমান সময়ত বিশ্বায়নে সমাজ, মানুহক এনেদৰে গ্ৰাস কৰি আহিছে যে মানুহে নিজস্ব চেতনাবোধ আৰু সংস্কৃতি ত্যাগ কৰি শিপাহীন, নিঃস্ব, সন্তাহীন হৈ পৰিছে। নাৰীসকলো পণ্য সামগ্ৰী হিচাপে আগতকৈ বেছি ব্যৱহৃত হৈছে। নাৰীৰ প্ৰতি এনে আচৰণ অব্যাহত থকাটো সমগ্ৰ মানৱ জাতিৰ বাবেই অত্যন্ত লজ্জাজনক তথা পৰিতাপৰ বিষয়।

woman was your mother before she becomes your wife. Men make houses but women make home" ভাৰতীয় সমাজব্যৱস্থাত নাৰীক বিভিন্ন স্থানত ৰখা পৰিলক্ষিত হয়। বৰ্ষক্ৰমে চমু চমুপথে কৈছে - ভাৰতীয় হিন্দু আৰ্মমতে নাৰীৰ ভূমিকা আঠটা : ঘৰত দাসী, শয়্যাতে অঙ্গৰা, বিপদত বন্ধু, ৰোগত বৈদ্য, কৰ্মত মন্ত্ৰী, ক্ৰীড়াত সখী, বিদ্যাত শিষ্য, ধৰ্মত গুৰু।

মনু সংহিতাত আছে যে নাৰী শৈশৱত পিতৃৰ অধীন, যৌৱনত স্বামীৰ অধীন আৰু বাৰ্ধক্যত সন্তানৰ অধীন। এহাতে যেনেকৈ নাৰীক লক্ষী, দুৰ্গাৰ ৰূপত পূজা কৰি নাৰীক ঐশ্বৰ্য্য, শক্তি আৰু শান্তিৰ প্ৰতীক হিচাপে মান দিয়া হৈছে, আনহাতে নাৰীক দুৰ্বল জ্ঞান কৰি যৌতুকপ্ৰথা, উচ্ছৃঙ্খল পুৰুষতান্ত্ৰিক সমাজত বলিৰ পঠা সজোৱা হৈছে। পুৰণি সমাজত অঞ্চলভেদে

ঘটনা দ্ৰুত গতিত বৃদ্ধি পাব লাগিছে। বৰ্তমান সময়ত বিশ্বায়নে সমাজক, মানুহক এনেদৰে গ্ৰাস কৰি আহিছে যে মানুহে নিজস্ব চেতনাবোধ আৰু সংস্কৃতি ত্যাগ কৰি শিপাহীন, নিঃস্ব, সন্তাহীন হৈ পৰিছে। নাৰীসকলো পণ্য সামগ্ৰী হিচাপে আগতকৈ বেছি ব্যৱহৃত হৈছে। নাৰীৰ প্ৰতি এনে আচৰণ অব্যাহত থকাটো সমগ্ৰ মানৱ জাতিৰ বাবেই অত্যন্ত লজ্জাজনক তথা পৰিতাপৰ বিষয়। যেতিয়ালৈকে নাৰীৰ ওপৰত চলি থকা সমস্ত শোষণ-নিপীড়ন নিৰ্যাতন বন্ধ নহয়, পৃথিৱীৰ সকলো নাৰীয়ে মানুহ হিচাপে জীয়াই থকাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় মৌলিক অধিকাৰ সমূহ লাভ কৰি মৰ্যাদাপূৰ্ণ জীৱন যাপন কৰিব নোৱাৰে, তেতিয়ালৈকে মানৱ জাতিয়ে গঢ়ি তোলা সুউচ্চ সভ্যতা, বিশাল সংস্কৃতি তথা নিজকে জীৱ শ্ৰেষ্ঠ বুলি কৰি অহা দাবী প্ৰহসন হৈ ৰ'ব।

হেতেন...

নুব জ্যোৎস্না আৰা বেগম
মাতক, তৃতীয় বৰ্ষ।

কিং কিং কিং... অবিৰামভাৱে এলাম ঘড়িটো বাজি থাকিল। সি চকমককৈ সাব পায় উঠি চকুদুটা মোহাৰি লৈ একেথৰে ঘড়িটোৰ পিনে চাই থাকিল। তীব্ৰ ঘৃণা আৰু শ্ৰুত শ্ৰোত যেন তাৰ অন্তৰখন ভৰি পৰিল। হঠাৎ সি হিংস্ৰ হৈ উঠিল। একেথাপে ঘড়িটো হাতত লৈ শৰীৰৰ সমস্ত শক্তিকে সেইটো পকীবেৰখনলৈ মাৰি দিলে। এটি বিকট শব্দ কৰি ঘড়িটো চূৰ্ণ-বিচূৰ্ণ হৈ গ'ল। সিচৰিত হৈ থকা টুকুৰাবোৰলৈ চাই থাকি মুখৰ ভিতৰতে সি ভোৰভোৰালৈ ধৰিলে..... “কি হ'লহেতেন তোৰ হাঃ তই যদি আৰু কিছু সময় পিছত বাজি উঠিলহেতেন.....” হঠাৎ যেন তাৰ সম্বিত ঘূৰি আহিল। বিবাদ ভৰা অবুজ হাঁহি এটি তাৰ ওঁঠেৰে

যাক এদিন মই জীৱনৰ শ্ৰেষ্ঠতম শুভাকাংখী বুলি ভাবিছিলো সেই মানুহজনী আজি মোৰ জীৱনৰ শত্ৰুত পৰিণত হ'ল। বাবে বাবে নিজক এটাই প্ৰশ্ন কৰিছো- মোৰ দোষ কি, মোৰ পাপ কি? মোৰ ভুল হ'ল কোনখিনিত? মইটো তইক বহুত মৰম কৰিছিলো, মইটো কোনোদিনে বেয়া দৃষ্টিৰে চোৱা নাছিলো, বিশ্বাসঘাতকতা কৰা নাছিলো। তই কিয় মোৰ জীৱনটোৰ লগত খেল খেলিলে বিজয়?

বাগৰি গ'ল। সি নিজেই নিজক কৈ উঠিল — “এবা এই “হেতেন” শব্দটোৱেইটো সকলো অনৰ্থৰ মূল। এই যে মানুহবোৰে কয় — মই যদি চৰাই হ'লোহেতেন, দিগন্তৰ সিটোপাৰলৈ উৰি গ'লোহেতেন, মোৰ যদি বহুত টকা থাকিলহেতেন পৃথিৱীৰ পৰা দৰিদ্ৰতা নোহোৱা কৰি দিলোহেতেন....., ইত্যাদি কথাবোৰত জানো “হেতেন” শব্দটোৱে আওঁল লগোৱা নাই? পুনৰ সি গহীন হৈ পৰিল। তাৰ দুচকু সেমেকি উঠিল, ক'ব নোৱাৰাকৈয়ে তাৰ চকুলো বাগৰি আহিল। সি ভাবিলে “হায়! তই যদি মোৰ জীৱনলৈ নাছিলহেতেন.....!” অনুভূত তাৰ বুকু কঁপি উঠিল। বাবে বাবে সি তাৰ মগজুক ধিক্কাৰ দিলে। সি কিয় নুবুজিলে এগৰাকী সাধাৰণ ছোৱালীৰ ছলনাৰ কথা? কিয়

নুবুজিলে সি তাই তাৰ লগত প্ৰেমৰ নামত খেলা জুৰাখেলখনৰ কথা। কিয় নুবুজিলে সি তাইৰ সবলতাৰে ভৰা মুখৰ আঁৰত থকা পিঁশাচতকৈও নীচ মনটোৰ কথা? সি উচুপি উঠিল। কান্দোনক সি বাধা দি ৰাখিব নোৱাৰিলে। সি চিঞৰি চিঞৰি কান্দি কান্দি কৈ উঠিল “জুৰি মই তোমাক কেতিয়াও ক্ষমা নকৰো, কেতিয়াও ক্ষমা নকৰো.....”

প্ৰিন্স..... অ', প্ৰিন্স.....। বাহিৰৰ পৰা বিজয়ে চিঞৰি মাতেতে সি চকুখাই উঠিল। ততাতৈয়াকৈ সি চকুপানীখিনি মচি মাত দিলে — ব'বি, বিজয় মই দুৱাৰ খুলি দিছো.....। প্ৰিন্সে দুৱাৰখন খুলি দিলে, বিজয়ে ভিতৰলৈ আহি বিছনাত বহি ঘড়িটোৰ ভঙা টুকুৰাবোৰলৈ চায় চায় সুধিলে..... “হাৰে প্ৰিন্স ইমান

ধুনীয়া ঘড়িটো কোনে ভাঙিলে?” প্ৰিন্সে গহীন হৈ উত্তৰ দিলে — মই ভাঙিছো। “কিন্তু কিয়?” বিজয়ে সুধিলে। তলমূৰ কৰি প্ৰিন্সে কলে — চা বিজয় দিঠকত সাৰে থকা অৱস্থাত মোৰ এই

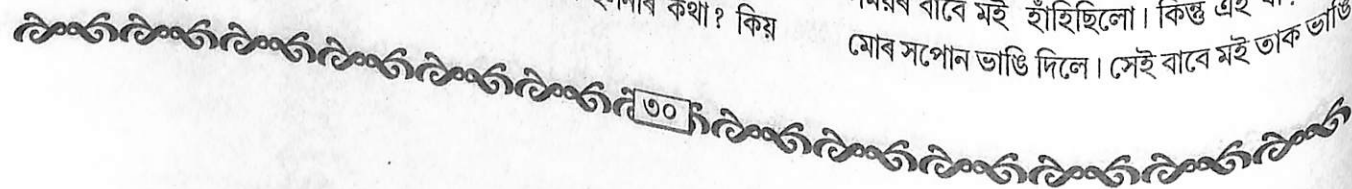
মনটোৱে অলপ শান্তিৰ বাবে হাহাঁকাৰ কৰি ফুৰে। দুশ্চিন্তা, দুৰ্ভাৱনা আৰু হতাশাই মোৰ মনটোক এনেদৰে জুৰুলা কৰি আছে যে মোৰ চিন্তা শক্তি হেৰায় যাব খোজে। মোৰ এনে লাগে যেন মোৰ মগজুটো কিছু সময়ৰ বাবে বাহিৰত উলিয়াই থৈ দিম। বিজয়ে মাজতে মাত দি কলে — “প্ৰিন্স ঘড়িটো ভাঙি তই শান্তি ললি নেকি?” প্ৰিন্সে কৈ গল — তাকেইটো ক'ব খুজিছো বিজয়। বাস্তৱৰ কক্ষতাত ঠানবান হৈ পৰা মোৰ এই মনটোৱে আজি বহু দিনৰ মূৰত অলপ সময়ৰ বাবে শান্তি পাইছিল। এটি মধুৰ সপোন দেখিছিলো অ' বিজয়। সপোন হলেও অলপ সময়ৰ বাবে মই হাঁহিছিলো। কিন্তু এই ঘড়িটোৱে মোৰ সপোন ভাঙি দিলে। সেই বাবে মই তাক ভাঙি

পেলালো। কি হ'লহেতেন যদি সি অলপ দেৰিকৈ বাজিলহেতেন.....। বিজয়ে বোবাৰ দৰে প্ৰিন্সৰ মুখৰ পিনে চাই ৰল। তাৰ মনত বহু টো খেলি যায়। এক অজান আশংকাত তাৰ বুকু কঁপি উঠে। হায়, এই নীৰব ল'ৰাজন এতিয়া পাগল হৈ যাব কিজানি। কি হ'ল বিজয়? কি চায়ছ তই? প্ৰিন্সৰ মাতত বিজয় উচপ খাই উঠে। সচেতন হৈ বিজয়ে কয় “নাই একো ভবা নাই”। প্ৰিন্স তোৰ হৈছে কি খুলি নকৰ কিয়? কিয় তই অনৰ্থক কথাবোৰ চিন্তা কৰি নিজৰ জীৱনটো শেষ ক'ব? প্ৰিন্সে এটা শেতা হাঁহি মাৰি কলে “জীৱনটো শেষ হ'বলৈ আৰু একো বাকী নাই বিজয়। যাক এদিন মই জীৱনৰ শ্ৰেষ্ঠতম শুভাকাংখী বুলি ভাবিছিলো সেই মানুহজনী আজি মোৰ জীৱনৰ শত্ৰুত পৰিণত হ'ল। বাবে বাবে নিজকে এটাই প্ৰশ্ন কৰিছো- মোৰ দোষ কি, মোৰ পাপ কি? মোৰ ভুল হ'ল কোনখিনিত? মইটো তইক বহুত মৰম কৰিছিলো, মইটো কোনোদিনে বেয়া দৃষ্টিৰে চোৱা নাছিলো, বিশ্বাসঘাতকতা কৰা নাছিলো। তই কিয় মোৰ জীৱনটোৰ লগত খেল খেলিলে হা বিজয়? কিয় আজি তই এনে এক পৰিস্থিতিৰ সৃষ্টি কৰিলে যে মই জীয়াই থকিবও নোৱাৰো, মৰিবও নোৱাৰো”। বিজয়ে প্ৰিন্সৰ ওচৰ চাপি গৈ বুজনিৰ সুৰত কলে — “প্ৰিন্স, জীৱনটো ইমান সস্তীয়া নহয় যে এটা নিৰ্দিষ্ট বিন্দুত সীমাবদ্ধ কৰি ৰাখিবি বা এটা ঘটনাৰ বাবে নিজকে শেষ কৰি পেলাবি। প্ৰিন্স, তই তোৰ মনত বেজাৰ দি থকা কথাবোৰ খুলি ক'চোন। মোক তই বিশ্বাসত লব পাৰ। নিজৰ ভাইৰ দৰে ভাবি তই সকলো খুলি কচোন। দেখিবি তোৰ মনতো বহু পাতল লাগিছে”। প্ৰিন্সে বিজয়ৰ ফালে কৰুণভাৱে চায় বয়। এটি দীঘল ছমুনিয়াহ এৰি দি সি কৈ গল... “বিজয়, তইটো মোৰ আৰু জুৰিৰ মাজত থকা সম্পৰ্কৰ কথা ভালকৈ জান?” বিজয়ে ডাঙৰকৈ হাঁহি মাৰি ঠাট্টাৰ সুৰত কলে — আৱে ভাই, মই কিয়, ৰাস্তাত কাম কৰা মানুহজনেও জানে যে জুৰিক তই বিয়া কৰাবি। প্ৰিন্স গহীন হৈ পৰিল। তাৰ দুচকু চলচলীয়া হৈ পৰিল। সি কান্দোনৰ সুৰত কলে — চা বিজয়, সেইটোৱেইটো হ'ল মোৰ জীৱনৰ ডাঙৰ ভাবুকি, ডাঙৰ দুশ্চিন্তা। পৃথিৱীখনৰ সকলোৱে জানে যে বহুদিনৰ পৰা জুৰিৰ লগত মোৰ সম্পৰ্ক, মই তইক বিয়া কৰাম.....। কিন্তু মই জানো, কেৱল মোৰ হৃদয়ে জানে যে জুৰিৰ লগত সংসাৰ কৰি মই কেতিয়াও সুখী হ'ব নোৱাৰিম। তই আচলতে মোক পুতলাৰ দৰে নচুৰাই আছে। তইৰ প্ৰেম সঁচা নহয়। তই মোৰ লগত প্ৰেমৰ নামত ভণ্ডামি কৰি আছে। বিজয়ে নীৰৱে শুনি থাকে। প্ৰিন্সে পুনৰ কৈ গল। তই এটাৰ পিছত এটাকৈ দোষ কৰিয়েই আছে আৰু মই বোবাৰ দৰে কেৱল সহ্য কৰি গৈ আছো। মানুহে জীৱনত এবাৰ ভুল কৰি তাৰ পৰা শিকনি লয়, অনুতপ্ত হৈ নিজক শুধৰাই লয়; কিন্তু একেটা ভুলকেই যেতিয়া বাৰে বাৰে কৰি থাকিব তেতিয়া সি ভুল নহয় চৰিত্ৰত পৰিণত হয়। বিজয়ে মাত দি কয় — প্ৰিন্স কি ক'ব খুজিছ খুলি কচোন।

বিজয়, ৩ মাহ আগতে জুৰিৰ Mobile অত মই কোনোবা গৌৰীয়ে

পঠোৱা অশালীন SMS পঢ়িবলৈ পাইছিলো। মই জুৰিক প্ৰশ্ন কৰাত তই সেই বিষয়ে একো নাজানে বুলি কৈছিল। কেৱল কৈছিল যে তাইৰ নম্বৰটোলৈ বহুত মিছকল আহি থাকে, SMS দি থাকে। মোক কিয় জনোৱা নাই বুলি সোধাত তই কৈছিল যে ছোৱালী মানুহৰ নম্বৰ পালে লৰাবোৰে এনেয়ে অভদ্ৰামী কৰি থাকে। সেইবোৰত লাগি কি লাভ-- মই কথাষাৰ যদিও মানি লৈছিলো ভিতৰি ভিতৰি মোৰ অন্তৰত কিবা এটি সন্দেহ উপজিছিল। আৰু ২ মাহ আগতে দুৰ্গাপূজাত মোৰ সন্দেহ সঁচা বুলি প্ৰমাণিত হ'ল। বিজয়ে মাজতে মাত দি কলে — কি সত্য গম পালি? প্ৰিন্সে কৈ গল — দুৰ্গাপূজাত যে কহিনুৰ থিয়েটাৰৰ নাটক প্ৰদৰ্শন কৰিছিল- মইও চাবলৈ গৈছিলো। জুৰিক লগ ধৰিছিলো যদিও তই যাব নোৱাৰে বুলি কৈছিল। তইক মইও নাযাওঁ বুলি কৈছিলো যদিও মোৰ মামাৰ লৰাজনে জোৰ কৰাত মইও যাব লগাত পৰিলো। আমাৰ যাওঁতে অলপ দেৰি হৈছিল। নাটক আৰম্ভ হৈছিল। হঠাৎ মোৰ চকু পৰিছিল আমাৰ দুশাৰী চকীৰ আগত বহা এহাল যুৱক-যুৱতীলৈ। সিহঁতে মানুহৰ মাজতেই অভদ্ৰামী কৰি আছিল। সিহঁতৰ মূৰ দুটা লগ লাগি গৈছিল। যিমান পাৰে সিমান দুয়ো দুয়োৰো ওচৰ চাপিছিল.....। খং উঠিছিল যদিও মনে মনে আছিলো। হঠাৎ লাইট কেইটা জ্বলি উঠিছিল.....। লক্ষ্য কৰি দেখো যে সেইয়া জুৰি আৰু গৌৰী.....। মোৰ মূৰটো ঘূৰাই উঠিছিল। মই কথমপি থিয়েটাৰ হ'লৰ পৰা ওলায় কেৱল দৌৰিছিলো ঘৰলৈ বুলি.....। সিদিনাৰ পৰা মই আজিলৈ শুব পৰা নাই বিজয়। আজি ২ মাহ মই উজাগৰে কটাইছো, কেৱল দুশ্চিন্তা আৰু দুৰ্ভাৱনাৰে পাৰ কৰিছো..... কি কৰো — কি হ'ব মোৰ এতিয়া? গোটেই জগতখনে জানে তাইৰ সতে মোৰ সম্পৰ্কৰ কথা কিন্তু এনে চৰিত্ৰৰ ছোৱালী এজনীৰ সতে কিদৰে সংসাৰ কৰো মই হা? যিয়ে প্ৰেমৰ মৰ্যাদা বুজি নাপায়, যিয়ে মোৰ অন্তৰৰ অনুভূতিক শ্ৰদ্ধা কৰিব নাজানে তাইৰ সৈতে কিদৰে জীৱনটো কটাব। বিজয় কচোন, তইয়েই ক..... প্ৰিন্সে কান্দোন ৰাখিব নোৱাৰিলে। কান্দি কান্দি সি বিজয়ৰ বুকুৰ মাজত সোমায় পৰিল। বিজয়ে তাৰ বুকুত প্ৰিন্সৰ মূৰটো সোমোৱাই লৈ শান্তনা দিবলৈ যত্ন কৰিলে। বহু সময়ৰ পিছত প্ৰিন্স স্থিৰ হোৱাত বিজয়ে ক'বলৈ ধৰিলে..... “প্ৰিন্স, তই যেতিয়া জানিব পাৰিছ যে জুৰিৰ লগত তই সুখী হ'ব নোৱাৰিবি, তই আঁতৰি আহ। সমাজে কি কয় তালৈ অক্ষিপ কৰি লাভ নাই। কান্দিলে তোৰহে চকুপানী ওলাব, সমাজৰ নোলায়। মনুষ্য জীৱন এবাৰহে পোৱা যায়, তাক কিদৰে সুন্দৰ কৰিব পাৰি তাৰ চিন্তা কৰ। জীৱনটো বহু দীঘলীয়া নহয় যে এনে হেন ঠুনুকা কথাত তই আপুৰুগীয়া সময় নষ্ট কৰিবি....।

প্ৰিন্সে যেন বুকুত বহু সাহস পালে। সি কাতৰ ভাৱে বিজয়ৰ ফালে চালে। “কিন্তু বিজয়.....”। একো কিন্তু নাই প্ৰিন্স, যিগৰাকী ছোৱালীয়ে তোৰ বিশ্বাসত কুঠাৰঘাত কৰিবলৈ কুঠাৰো ধৰা কৰা নাই তাইৰ সৈতে তই জীৱন কটাব নোৱাৰিবি। তই তাইৰ পৰা আতৰি আহ, অতি

সোনকালে আঁতৰি আহ। নিজৰ জীৱনটোৰ কথা ভাব। আনৰ কথা ইমান ভাবিব নালাগে। চা প্ৰিন্স, আচলতে জুৰি তোৰ প্ৰেমৰ যোগ্য নহয়। এটা কথা কৈ যাও, তই যদি সত্যত আছ এদিন তই জয়ী হবি আৰু তোৰ প্ৰেমে এদিন সঁচা সঙ্গী বিচাৰি পাব হয়তো তই জুৰিক নাপাবি কিন্তু কোনোবা জুহিক পাবি যি জুহিয়ে তোৰ বিশ্বাস, আস্থা, আৰু আশাক শ্ৰদ্ধা কৰিব শিকিব। মই যাও প্ৰিন্স। ১১ বছৰ ট্ৰেইনত দিল্লীলৈ যাম। ৬ মাহ পিছতহে আহিম। চাবি কিন্তু, আহি তোৰ মুখত হাঁহি দেখিবলৈ পাব লাগিব আৰু শুন, জুহি জনীক যদি বিচাৰি পাব তেন্তে মোক খবৰ দিব।

বিজয়ে প্ৰিন্সৰ হাতখনত মুঠি মাৰি ধৰিল। প্ৰিন্সে এটি শিশুৰ দৰে উচুপি উচুপি তাৰ বুকুৰ মাজত সোমায় পৰিল। হঠাৎ প্ৰিন্স সচেতন হৈ পৰিল। সি বিজয়ক কলে, বিজয় তই মোৰ বুকুৰ বোজা বহু পাতল কৰি দিলি। মই সাহস গোটাইছো মই তাইৰ পৰা আতৰি আহিম।

বিজয় যোৱাৰ পিছত প্ৰিন্স বহু সময় একে ঠাইতে বহি থাকিল। তাৰ মনত বহু ভাৱৰ হেন্দোলনি উঠিল। সি বুকুত অদম্য সাহস গোটাই লয়, সি নিজেই নিজক প্ৰশ্ন কৰে কিয় সি এজনী ছোৱালীৰ প্ৰভাৱৰ সন্মুখত নিজক বিলাই দিব? যি জনী ছোৱালীয়ে প্ৰেমৰ সঁচা অৰ্থক বুজি নাপায় তাইৰ বাবে কিয় সি নিজৰ জীৱনটো ধ্বংস কৰিব? সি তাইৰ পৰা আতৰি আহিব। আজি এই মুহূৰ্ত্তৰ পৰা সি তাইৰ কথা ভাবিবলৈ এৰি দিব। নিজৰ জীৱনটো নতুনকৈ সজাবলৈ চেষ্টা কৰিব। তাৰ মনটো ভাল লাগি গল। বুকুখন কিবা পাতল পাতল যেন লাগি গল। তাৰ আক্ষেপ হয়, ধেমেলৈ এই চেতনাখিনি যদি আৰু কিছুদিন আগতে জাগিল হেতেন। আকৌ “হেতেন” শব্দটো মনলৈ অহাত তাৰ ডাঙৰকৈ হাঁহি উঠি যায়। তাৰ হাঁহিৰ শব্দত চোতালত পৰি থকা শালিকী যুৰি ভয় খাই উৰি যায়।

উপসংহাৰ :- এবছৰৰ পিছত জুৰিৰ গৌৰীৰ লগত বিয়া হৈ যায়। প্ৰিন্সৰ জীৱনলৈও বহু সুখ আৰু হেঁপাহৰ সঁফুৰা লৈ জুহি আহে – জুহিক পায় সি বহু সুখী। আচলতে জুহিক পোৱাৰ পিছতহে সি ভালদৰে উপলব্ধি কৰিছে প্ৰেম কাক বোলে। তাৰ প্ৰতিটো ইচ্ছা- আকাংখাক শ্ৰদ্ধা কৰা, প্ৰতিটো খোজত তাৰ সুখৰ সঞ্চাৰ কৰা জুহি জনীয়ে তাৰ জীৱনটো সজায় তুলিলে। মাত্ৰ তাৰ এটাই দুখ, জুহি যদি আৰু কিছুদিন আগতে তাৰ জীৱনলৈ আহিলহেতেন ...!!!

তুমি আহিবানে

ৰুবুল আলী
স্নাতক, ২য় বৰ্ষ

তুমি বাক আহিবানে আকৌ
ক'বানে মৌ মিঠা মাতেৰে পুনৰ এবাৰ
ঠাণ্ডাত নেকাঢ়িবা খোজ মুকলি পথাৰত
নাখাবা দুই ওঁঠ কলা কৰি ছিগাৰেট আৰু
মাতাল হোৱাকৈ কেইপেগমান মদ।

নতুবা ক'বানে এনেকৈ
মই থাকিব নোৱাৰিম ভাতৰ ঢাকোন ৰাখি
তুমি সোনকালে উভতিবা তাক খেলি
কাষত নাথাকিলে মই যে অকলশৰীয়া!

বহুদিন হ'ল জানা
কোৱা নাই কোনেও এইদৰে।

তুমি নথকাৰ দিনবোৰ কটাইছো কেনেদৰে

সেই কথা ৰাতিক সুধিবাচোন

সুধিবাচোন বকুল নাইবা শেৱালী তলৰ

জোনাকী পৰৱাক।

চৰ্দ্দি লাগিছে জানা, আজি কেবাদিনো হ'ল,
ডাঙৰে কৈছিল “ভাল হ'ব চিন্তা নকৰিবা...”

তুমিও এইদৰে ক'লাহেতেন নে?

তুমি বাক আহিবানে আকৌ

ক'বানে মৌ মিঠা মাতেৰে পুনৰ এবাৰ

ঠাণ্ডাত নাকাঢ়িবা খোজ মুকলি পথাৰত

তুমি আহিবা বুলি

নাহৰ ফুল ফুলাই ৰাখিম মোৰ পদূলিত...!!

মানৱ জীৱনত দৰ্শনৰ ভূমিকা

সবিতা কলিতা
প্ৰবক্তা, দৰ্শন বিভাগ

সকলো জীৱই জীয়াই থকাৰ বাবে সংগ্ৰাম কৰাটো আৱশ্যক হৈ পৰে। ইতৰ জন্তুৰেও জীয়াই থকাৰ কাৰণে সংগ্ৰাম কৰে যদিও সিহঁতৰ কামত কোনো চেতন উদ্দেশ্য নাই। মৌ-মাখিয়ে বিভিন্ন ফুলৰ পৰা বস চুহি আনি মৌচাক সাজে, পৰৱৰ্তী শীতকালৰ বাবে খাদ্য সঞ্চয় কৰে, চৰাইয়ে বাঁহ সাজে, মকৰাই জাল তৈয়াৰ কৰে। এইবোৰ অতি জটিল কাম হ'লেও এইবোৰ সম্পাদনৰ ক্ষেত্ৰত জীৱসমূহে বুদ্ধি প্ৰয়োগ নকৰে। এই কামবোৰ সিহঁতৰ সাহসিক ক্ৰিয়া মাথোন (Instinctive action)। কিন্তু, মানুহ হ'ল জীৱশ্ৰেষ্ঠ আৰু সেয়েহে তেওঁলোকে বুদ্ধি-বিবেচনাৰে জীৱন সংগ্ৰামত ব্ৰতী হয়। জীৱ-জন্তুৰ দৰে কেৱল খাই-বৈ জীৱন নিৰ্বাহ কৰাটোৱেই মানুহৰ একমাত্ৰ উদ্দেশ্য নহয়, বুদ্ধি-বৃত্তি আছে কাৰণেই তেওঁলোকে জ্ঞান অৰ্জন কৰিব বিচাৰে

দাৰ্শনিক সকলেহে এই নিৰ্মল আনন্দৰ অধিকাৰী হ'ব পাৰে।

মানৱ জীৱন প্ৰকৃতিৰ এক আপুৰুগীয়া অৱদান। পৃথিৱীত মানুহৰ অৱস্থিতি এক আচৰিত ঘটনা। অন্য গ্ৰহ বা গ্ৰহান্তৰত যদি প্ৰাণী নাই তেন্তে পৃথিৱীৰ এই অৱস্থান বাক সঁচাকৈয়ে গুৰুত্বপূৰ্ণ নহয়নে?

বৰ্তমানলৈকে যিমানবোৰ বিষয় মানুহে অধ্যয়ন কৰিছে সেই সকলোবোৰেই মানৱকেন্দ্ৰিক। জীৱ অৱস্থানৰ বাবে অনুকূল পৰিবেশ পৃথিৱীত কিয় বা কেনেকৈ ৰচনা হ'ল? এই পৃথিৱীখন কোনে সৃষ্টি কৰিলে? ক'ৰ পৰা আহিল? ইয়াত মানুহৰ স্থান কি? —এনেধৰণৰ বিভিন্ন প্ৰশ্নই মানুহক সদায় আমনি কৰি আহিছে। এইবোৰ প্ৰশ্নৰ সমাধান মৰ্মে আদিতে দৰ্শনৰ সৃষ্টি হয় আৰু এই দৰ্শনৰ বুকুতে অন্যান্য অধ্যয়নৰ সৃষ্টি হয়।

মানৱ জীৱনৰ বহস্য উদ্ঘাটন অবিহনে মানৱৰ কল্যাণ আৰু বিকাশ সম্ভৱ নহয়। বেছিভাগ মানুহে সুখে-শান্তিৰে জীয়াই থাকিবৰ বাবে এখন অনুকূল পৰিবেশৰ দ্বাৰা আবৃত আৰু শান্তিময় পৃথিৱী বিচাৰে। যিটো অধ্যয়নে মানুহক এনে এখন পৃথিৱী ৰচনাত অবিহনা যোগাব, সেইটো অধ্যয়নেই মানুহৰ বাবে অতিকৈ প্ৰয়োজনীয় হিচাপে বিবেচিত হ'ব।

মানৱ জীৱনৰ বহস্য উদ্ঘাটন অবিহনে মানৱৰ কল্যাণ আৰু বিকাশ সম্ভৱ নহয়। বেছিভাগ মানুহে সুখে-শান্তিৰে জীয়াই থাকিবৰ বাবে এখন

আৰু এই বহস্যপূৰ্ণ জগতৰ বহস্য ভেদ কৰিবলৈ স্বাভাৱিক ভাবে ইচ্ছা কৰে। জ্ঞান লাভেই হ'ল মানুহৰ জীৱনৰ এটা প্ৰধান উদ্দেশ্য। দৰ্শন জীৱনৰ বিলাসিতা নহয়, এক অপৰিহাৰ্য অংগহে। প্ৰত্যেক ব্যক্তিক এক নিজ নিজ জীৱন দৰ্শন আছে আৰু সেই দৰ্শন বুজিবলৈ সকলোৱে নিশ্চয় চেষ্টা কৰে। কিন্তু আধুনিক যুগৰ বহুসংখ্যক লোকৰ মতে বৰ্তমান যুগ বিজ্ঞানৰ যুগ। বিজ্ঞানে আমাক সুখত থাকিব পৰা বহুতো সামগ্ৰী উপহাৰ দিছে, আমাৰ দুখ-কষ্ট বহু পৰিমাণে লাঘৱ কৰিছে। আমাৰ সকলোৰে বাবে বিজ্ঞানৰ দান অমূল্য আৰু মহান। তাক কোনেও অস্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰে। কিন্তু পাৰ্থিৱ সকলোবোৰ বস্তু ক্ষণস্থায়ী আৰু এইবোৰে আমাক পৰম শান্তি দিব নোৱাৰে। কেৱল শাৰীৰিক সুখ-সুবিধাই মানুহৰ শ্ৰেষ্ঠ লক্ষ্য নহয়। সেয়েহে মানুহে জ্ঞান বিচাৰে, আধ্যাত্মিক জীৱনলৈ হাবিয়াস কৰে। চৰম সন্তোক উপলব্ধি কৰাৰ আনন্দ অতুলনীয় আৰু

অনুকূল পৰিবেশৰ দ্বাৰা আবৃত আৰু শান্তিময় পৃথিৱী বিচাৰে। যিটো অধ্যয়নে মানুহক এনে এখন পৃথিৱী ৰচনাত অবিহনা যোগাব, সেইটো অধ্যয়নেই মানুহৰ বাবে অতিকৈ প্ৰয়োজনীয় হিচাপে বিবেচিত হ'ব। কিন্তু সেই অধ্যয়নৰ বাবে নিশ্চয় এক সুস্পষ্ট আৰু গঠনমূলক চিন্তাৰ দৰকাৰ হ'ব আৰু সেই চিন্তাই হ'ব দাৰ্শনিক চিন্তা। দাৰ্শনিক সকলেহে অকল চিন্তা নকৰে, সাধাৰণ মানুহেও কৰে। এই চিন্তাধাৰাৰ মাজত পাৰ্থক্য ইমানেই যে সাধাৰণ চিন্তাৰ মাজত সুসংবদ্ধতা নাই আৰু দাৰ্শনিক চিন্তাৰ মাজত সুসংবদ্ধতা আছে। দাৰ্শনিক চিন্তাত কোনো উন্মাদনা নাই। ই অতিশয় জটিল আৰু দুৰ্গম। চক্ৰেটিছ, প্লেটো, ডেকাৰ্ট, কান্ট, হেগেল আদি প্ৰখ্যাত দাৰ্শনিক সকলে সংসাৰৰ সমস্যাবোৰৰ সমাধানৰ কাৰণে আপ্ৰাণ চেষ্টা কৰিছিল। এওঁলোকৰ অপূৰ্ব চিন্তাশক্তি আৰু অসাধাৰণ দৃষ্টিভঙ্গীয়ে সাধাৰণ লোকক অভিভূত কৰি তোলে। মানুহক দৰাচলতে ভাৱ-প্ৰৱনতাই পৰিচালিত

কৰে। আমাৰ হৃদয় যিহেতু অতি দুৰ্বল সেইকাৰণে অসত্য বুলি জানিলেও সৰ্বজন গৃহীত ধাৰণা পৰিহাৰ কৰিবলৈ আমাৰ সাহস নহয়। কিন্তু দৰ্শনত ভাৱ প্ৰৱনতাৰ স্থান নাই। দাৰ্শনিক চিন্তা কেৱল মাত্ৰ যুক্তিৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত, অনুভূতি বা আবেগৰ ওপৰত নহয়। দাৰ্শনিক পদ্ধতি সদায় যুক্তিসংগত।

মানুহে নিজৰ ইচ্ছামতে কাম কৰি ভাল পায়; সেয়েহে মানুহৰ আচৰণৰ বিষয়ে বহু সময়ত ভৱিষ্যতবাণী কৰিব নোৱাৰি। এটা পৰমানুহৰ আচৰণ বহু পৰিমানে নিৰ্ধাৰিত হয়, কিন্তু মানুহ বহু পৰিমানে স্বাধীন। সেয়েহে মানুহৰ আচৰণ নিৰ্ণয়ত দাৰ্শনিকসকলে বিশেষ মনোযোগ দিব লগা হয়। জন্মৰ লগে লগে মানুহক কিছুমান ভৌতিক বস্তুৰ আৱশ্যক হৈ পৰে। ইয়াৰ বাবে মানুহে চেষ্টা আৰু কৰ্ম কৰিব লগা হয়। মানুহৰ দৰে অন্য প্ৰাণীয়েও জীৱন যুদ্ধত সংগ্ৰাম কৰিব লগা হয়। জীয়াই থাকিবৰ বাবে সংগ্ৰাম অৱশ্যভাৱী। কিন্তু অন্যান্য প্ৰাণীৰ সংগ্ৰাম আৰু মানুহৰ সংগ্ৰামৰ মাজত নিশ্চয় পাৰ্থক্য আছে। কাৰণ অন্যান্য প্ৰাণীৰ সংগ্ৰাম বহু পৰিমাণে প্ৰকৃতিগত, আৰু তাৰ বিপৰীতে মানুহৰ বুদ্ধি থকা বাবে মানুহে প্ৰকৃতিৰ ওপৰত উঠি কাম কৰে। অতীজত মানুহৰ আচৰণো অন্যান্য প্ৰাণীৰ দৰে আছিল। অন্যান্য প্ৰাণীৰ দৰে আহাৰ বিচাৰি ফুৰা অৱস্থাৰ পৰা মানুহে আজি কম্পিউটাৰৰ যুগত উপনীত হৈছে। কিন্তু এতিয়াও বহুদূৰ পথ অতিক্ৰম কৰিবলৈ মানুহৰ বাকী আছে। সেয়েহে ৰাধাকৃষ্ণণে কৈছে, “আমি এতিয়াও মানৱ ইতিহাসৰ প্ৰভাতী সময়তে অৱস্থিত।” (We are yet in an early hour of the morning of man's history)

মানুহক বুজিবৰ বাবে মানৱ জীৱনৰ মূল্যাংকণ এক অত্যাৱশ্যকীয় কথা। জীৱনত কি পালো, কি দেখিলো, কি শিকিলো আদিৰ মূল্যাংকণ নকৰিলে মানৱ জীৱনৰ যেন সাৰ্থকতাই নাথাকিব। সেয়েহে ইয়াৰ মূল্যাংকণ কৰা উচিত হ'ব আৰু ইয়াৰ বাবে দৰ্শন আৱশ্যকীয় হৈ পৰে। মূল্যাংকণৰ উপৰিও দৰ্শনে জীৱনৰ দিক্ নিৰ্ণয় কৰে। জীৱনটো কোন দিশে পৰিচালিত কৰিব লাগে সেই বিষয়ে আমাৰ সম্যক জ্ঞান থকাটো দৰ্কাৰ। এই জ্ঞান দৰ্শনে আমাক দিয়ে। কেৱল দৰ্শনৰ বাবে মানুহে দৰ্শন অধ্যয়ন নকৰে, বা কৰাটো উচিত নহয়। সুস্থ জীৱন যাপনৰ আহিলা হিচাপে দৰ্শন আমাৰ অতিকৈ প্ৰয়োজনীয়। চিন্তা কৰাটো আমাৰ সকলোৰে ব্যক্তিগত কথা যদিও সেই চিন্তাত সমাজ বা জীৱনৰ দায়বদ্ধতা থকাটো উচিত। মানুহে কাম কৰাৰ বাবে, নাইবা জীয়াই থাকিবলৈ সংগ্ৰাম কৰিবৰ বাবে হাত দুখন যেনেকৈ দৰকাৰী মস্তিষ্কও ঠিক তেনেকৈ জীৱন ধাৰণৰ এক দৰকাৰী অংগ।

পৃথিৱীত মানুহৰ জীৱন যাত্ৰা অমূলক নহয়। ই সৃষ্টিৰ সৌষ্ঠৱ বহু পৰিমাণে বৃদ্ধি কৰে। এই সন্দৰ্ভত কবিত্ৰাউনিঙৰ এষাৰ কথাৰ অৱতাৰণা কৰিব পাৰি। তেখেতে কৈছিল, “Life has meaning, to find its meaning is my meat and drink” জীৱনৰ এই অৰ্থ দৰ্শনেহে উলিয়াব পাৰে। দৰ্শনে মানুহৰ মাজত এক যুক্তিৰ বাতাবৰণ সৃষ্টি কৰি মানুহক যুক্তিৰ পথেৰে আগবাঢ়িবলৈ শিকায়। জীৱন আৰু জগতৰ প্ৰতি থকা নানান সংশয় আৰু সন্দেহে আমাক যুক্তিৰ সহায় লবলৈ বাধ্য কৰায়। ইয়াৰ উপৰিও প্ৰমূল্য বা আদৰ্শৰ বাস্তৱায়ন মানুহৰ আন এক

প্ৰচেষ্টা। প্ৰমূল্য নিৰ্ণয় আৰু ইয়াৰ বাস্তৱায়ন উভয়তে দৰ্শনৰ ভূমিকা আছে।

দৰ্শন জীৱনৰ এক বৌদ্ধিক দৃষ্টিভংগী। মানৱ জীৱন যিহেতু পঞ্চ কোষেৰে গঠিত সেয়েহে অকল বুদ্ধিৰে জীৱনক জুখিব নোৱাৰি। আচলতে ঐশ্বৰিক, মানসিক, বৌদ্ধিক, আধ্যাত্মিক এই সকলোবোৰ ক্ষমতাৰে দৰ্কাৰ হয় জীৱনক জুখিবৰ বাবে। সেয়েহে দৰ্শনে এই ক্ষমতাসমূহৰ সমন্বয়াত্মক অধ্যয়নেৰে জীৱনক বুজিবলৈ চেষ্টা কৰা উচিত। জগত আৰু জীৱন এই দুয়োটাই দৰ্শনৰ ঘাই বিষয়বস্তু। জীৱনক কেনেকৈ পৰিচালিত কৰিব লাগে সেইটো জনা সম্ভৱ নহ'ব যদিহে জগতত মানুহ জাতিৰ অৱস্থান ঠিক কৰি লোৱাতো সম্ভৱ নহয়। জীৱনক অৰ্থহীন বুলি ভবাটো মূৰ্খতাৰ লক্ষণ। দৰ্শনৰ কাম হ'ল জীৱনক গুৰুত্ব সহকাৰে লৈ এক মানসিক প্ৰৱণতাৰ সৃষ্টি কৰা। আইনষ্টাইনে কৈছিল, “যি নিজৰ আৰু আনৰ জীৱন অৰ্থহীন বুলি ভাবে তেওঁ কেৱল অসুখীয়েই নহয় জীয়াই থকাৰ বাবেও অযোগ্য।

বহু সময়ত দৰ্শনে আমাৰ প্ৰায়োগিক জীৱনত সহায় নকৰিলেও চিন্তা কৰাৰ উপায়ৰূপে ইয়াৰ উপযোগীতা হ্ৰাস নহয়। বহুতো চিত্ৰকৰে চিত্ৰ আকোঁতে তাৰপৰা সমাজৰ কি লাভ বা লোকচান হয় নাচায়। চিত্ৰ আঁকাৰ একান্ত প্ৰৱণতাৰ বাবেহে তেওঁ চিত্ৰ আঁকে। ঠিক সেইদৰে এক শ্ৰেণীৰ মানুহ আছে, তেওঁলোকে বিমূৰ্ত চিন্তা কৰি ভাল পায়। এক শ্ৰেণীৰ মানুহে এনে চিন্তাৰ সৃষ্টি কৰে আৰু আন এক শ্ৰেণীয়ে উপভোগ কৰে। ছেক্সপীয়েৰৰ নাটক এখন পঢ়ি যেনেকৈ ভাল লাগে সেইদৰে বহুতো ভাল লাগে একোখন দৰ্শনৰ পুথি পঢ়িও। ইয়াৰ পৰা যদি মানুহৰ আন দিশত উপকাৰ নহয়ও, তথাপি বৌদ্ধিক আনন্দ লাভেই এক প্ৰকাৰ ইয়াৰ উপযোগীতা। এই দিশৰ পৰা চালেও মানৱ জীৱনৰ লগত দৰ্শনৰ সম্পৰ্ক নথকা নহয়।

চিন্তাশীল মানুহক বহুতে দাৰ্শনিক বুলি জোকায়। দাৰ্শনিকসকল সমাজৰ লগত খাপ নোখোৱা এক আজৰ প্ৰাণী বুলি বহুতে ভাবে। বাট্ৰেও ৰাছেলে যেতিয়া সৰুতে দৰ্শন অধ্যয়ন কৰিব বিচাৰিছিল তেতিয়া পৰিয়ালৰ মানুহে তেওঁক উপহাস কৰিছিল এইদৰে— What is matter ? Never mind. What is mind ? No matter. সাধাৰণ মানুহে দৰ্শনৰ প্ৰশ্নসমূহৰ বিষয়ে এইদৰেই মত পোষণ কৰে। কিন্তু ৰাছেলে এই মনোবৃত্তিক প্ৰত্যাহ্বান হিচাপে লৈ দৰ্শন অধ্যয়ন কৰিছিল আৰু শেষত তেওঁৰ লিখনিসমূহৰ জৰিয়তে মানুহৰ জীৱনলৈ এক ইতিবাচক সঁহাৰি জনাবলৈ সমৰ্থ হৈছিল।

জীৱনক যেনেকৈ প্ৰকৃত পথলৈ ঘূৰাই অনাৰ ক্ষেত্ৰত দৰ্শনৰ প্ৰয়োজন আছে ঠিক সেইদৰে দৰ্শনকো সঠিক পথলৈ ঘূৰাই অনাৰ প্ৰয়োজন আছে। এক সঠিক দৰ্শনেহে এক সঠিক জীৱনৰ সন্ধান দিব পাৰে। এই ধুনীয়া পৃথিৱীখনক ধ্বংসমুখৰ পৰিস্থিতিৰ পৰা বচাবৰ বাবে এক আশা সঞ্চাৰী দৰ্শনৰ প্ৰয়োজন আছে। এই আশা সঞ্চাৰী দৰ্শন প্ৰণয়ণৰ দ্বাৰা আৰু তাত শৰণ লৈহে মানুহে বাসোপযোগী এখন পৃথিৱী পাব পাৰে। দৰ্শনৰ সাৰ্থকতা নিৰ্ভৰ কৰে মানুহৰ বাবে বাসোপযোগী এখন পৃথিৱী ৰচনা কৰাত।

২০০৬-০৭ বৰ্ষত আমাৰ মহাবিদ্যালয়

মহাবিদ্যালয়ৰ নৱনিৰ্মিত পুথিভঁৰাল গৃহটিৰ শুভ উদ্বোধন কৰে কামৰূপ জিলা (গ্ৰাম্য) উপায়ুক্ত শ্ৰীযুত ৰমেশ চান্দ জৈনদেৱে। বাওঁহাতে মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ ড° ৰমেন তালুকদাৰ।

মহাবিদ্যালয় সপ্তাহ উপলক্ষে মহাবিদ্যালয় চৌহদৰ চাফাই অভিযান। তহাৰধান কৰিছে অধ্যাপক আলি আকবৰ হুছেইনে

মৰ্জিনা ইছলাম
শ্ৰেষ্ঠ খেলুৱৈ (ছোৱালী)

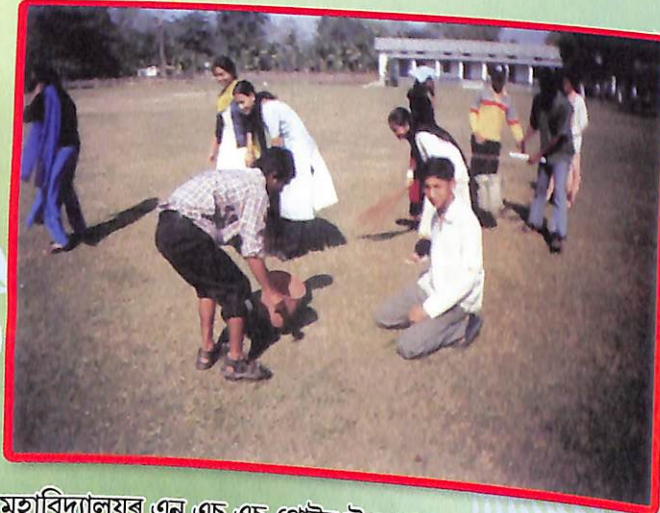
জুৰি দাস
শ্ৰেষ্ঠ গায়িকা

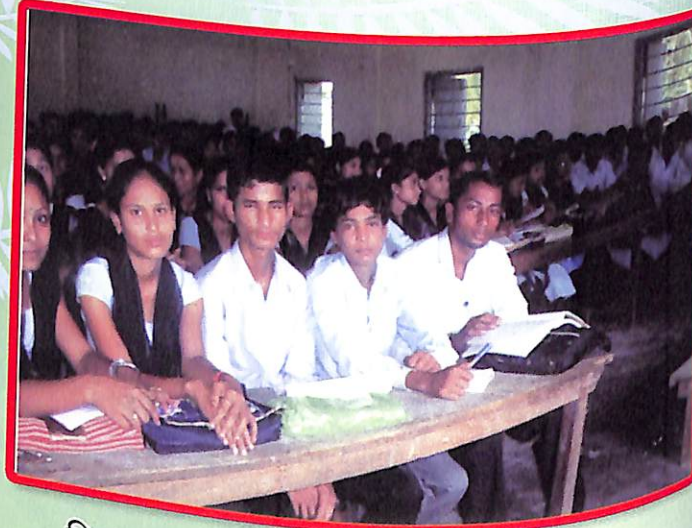
নাজিমুদ্দিন আহমেদ
শ্ৰেষ্ঠ গায়ক, আবৃত্তিকাৰ ও অভিনেতা

বিশ্ব এইড্ছ দিৱস উপলক্ষে মহাবিদ্যালয়ৰ সজাগতা অভিযান।

মহাবিদ্যালয়ৰ এন এচ এচ গোটৰ উদ্যোগত মহাবিদ্যালয় চৌহদৰ চাফাই অভিযান।

শিক্ষাৰত অৱস্থাত মহাবিদ্যালয়ৰ একাংশ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী।

ধনেশ্বৰ কলিতা
শ্ৰেষ্ঠ খেলুৱৈ

আচফিয়া চুলতানা
শ্ৰেষ্ঠ সমাজ সেৱিকা

আৰিফা ইছলাম
শ্ৰেষ্ঠ তৰ্কিক

জ্ঞান মন্দিৰ

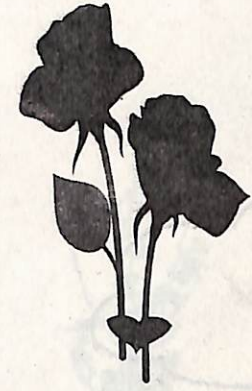
(সুৰেন দাস মহাবিদ্যালয়ৰ ৰূপালী জয়ন্তী উৎসৱত
পৰিৱেশিত সমবেত গীত)

আহমেদ মুকুট চৌধুৰী
অধ্যাপক, অর্থনীতি বিভাগ

পঞ্চ তীৰ্থ বুকুত থাপি
মহামিলনৰ সৌধ সাজি
হাজো হেন নাম পৱিত্ৰ উত্তম
গুন গৰিমাৰ নাই যে শেষ,
জ্ঞান পিপাসু অলেখ জনৰ
তেজ ঘামেৰে প্ৰতিটো প্ৰাণৰ
প্ৰতিষ্ঠা লভিলে তাৰেই বুকুত
সুৰেন দাস কলেজ।।

মাধৱে পাতিছিল ধোপৰ গুৰি সত্ৰ
প্ৰচাৰিব হৰি গুন নাম
সমীপতে উজ্জলি আছে
বিদ্যা মন্দিৰ এইয়া পৱিত্ৰ ধাম।।
অজ্ঞান আন্ধাৰ বিনাশ কৰি
জ্ঞানৰ মুকুতা-মণি বুটলি আনি
প্ৰতিভা কৰিবলে উন্মেষ
উপজিলে আমাৰ আপোন
সুৰেন দাস কলেজ।।

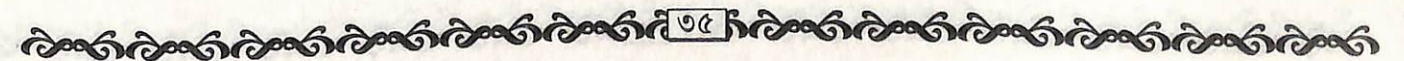
লখাই তৰাৰ সেউজীয়া পাৰতে
জ্বলি আছে জ্ঞান বন্তি
হাজো ৰাইজৰ আশীষে বেলত
জীয়াই থাকিব চিৰদিন।।
দুখীয়া নিচলাইও চেনেহ যাচি
চানেকি ৰাখিছে পোহৰ প্ৰীতিৰ
এইখন মিলনৰ দেশ
চিৰজীৱি হওঁক আমাৰ
সুৰেন দাস কলেজ।

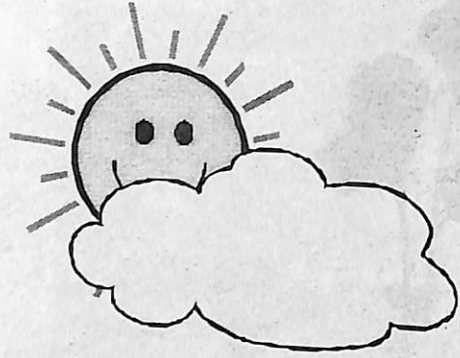

প্ৰেম

তনুজা তালুকদাৰ

প্ৰেম প্ৰেম মাথো প্ৰেম।
কাৰোবাক সন্মুখত পোৱাটোৱেই যদি প্ৰেম
তেনেহলে মোৰ প্ৰেম নহয় কৃত্ৰিম।
নিৰ্ভেজাল মোৰ প্ৰেম
নিষ্কলুষ মোৰ প্ৰেম
নকৰো প্ৰেমক কাৰো
ওচৰত বিক্ৰী
বিচৰা নাই কাৰো সামিধ্য
আঁতৰাব খোজা নাই প্ৰাণ তৃষণ
আৰু বিচৰা নাই কেতিয়াও
গাৰ কাপোৰৰ দৰে
ঘনাই সলাব প্ৰেমিকৰ নাম।
মাথোঁ চিনিচো প্ৰেমক
বুজিছো মাথোঁ প্ৰেমক
এক স্বৰ্গীয় অনুভূতি হিচাপে।
লবনে কোনোবাই আকোঁৱালি
মোৰ এই প্ৰেম
দিবনে সাজিব মনত অযুত সপোন?
প্ৰেমৰ ফুলৰ মালাধাৰি
মন মন্দিৰত কৰিম অৰ্পণ
প্ৰেমৰ মূৰ্তিৰ সন্মুখত।

দুখৰ চকুলো

আনছেৰ আলী
স্নাতক, তৃতীয় বৰ্ষ

বুকুৰ নিজানত

মাজ নিশাৰ সপোনত

কাৰ বিননি বাজে

মোৰ হৃদয়ৰ মাজত।

উদাস হৃদয়ৰ

নিৰাশাৰ মাজত

নজুলে আশাৰ বস্তি

প্ৰেয়সীৰ মানস পটত।

হাঁহিৰ জোৱাৰ

ওঁঠৰ ফাঁকত তোমাৰ

বেদনাৰ জোলোঙা লৈ

সহিব নোৱাৰো প্ৰিয়তমা।

বুকুত অগনি জ্বলে

নিজানত চকুৰ পানী সৰে

শিলাময় হৃদয় বিদাৰি,

আহিবা নে মোৰ কাষলৈ?

তিল তিলকৈ জহি-খহি

মই প্ৰেমৰ বাটৰুৱা

তোমাৰ হৃদয়ৰ বাটেৰে গৈ

মই এতিয়া ভাগৰুৱা।

জগতত পগলা

এই মোৰ পৰিচয়

হিয়া ধুনি কান্দিবলৈ

তোমাৰ ওচৰত লাগে ভয়।

তুমি

টিকেদ্রজিত কুমাৰ
স্নাতক, প্ৰথম বৰ্ষ

নৈৰ ঘাটত অকলে বহি
তোমাৰ স্মৃতিৰে কথা পাতে
স্মৃতিৰ চকুলো সৰে।
মই জানো তুমি মোৰ কথা নাভাৰা
তোমাৰ ব্যস্ত সময় সূচীত মই নাই
তথাপি তোমাৰ প্ৰেমেৰে জুৰুলা এই হৃদয়
অপেক্ষাৰত মোৰ এই যৌৱন।
পাহৰিলা নেকি টিলিঙা মন্দিৰত
টিলিঙা আৰি খোৱা সেই শপত আৰু
নিৰ্জনতাত কটোৱা সেই সময়।
তোমাৰ ব্যস্ত সময় অপব্যয় নকৰো
তোমাৰ সুখৰ সংসাৰ নাভাঙো
তুমি সুখী হোৱা
তোমাৰ সুখতেই মোৰ সুখৰ ঘৰ!!!

প্ৰতিধ্বনি

মঃ চাইদুৰ বহমান
স্নাতক, ২য় বৰ্ষ

মনৰ বনত কপৌ ফুলা নাই

দুগালত নাই জবাৰ লালী

মদাৰ ফুলৰ সুগন্ধি

আজিও যে মোৰ প্ৰিয়।

যোৱাবাৰৰ দৰে

এইবাৰ ডাৱৰ নেনামিল

শ্যামল ধৰা তৰাং হৈ বল

বুকুৰ কোমল ঘাঁহনিত।

দলঙৰ মূৰ দুটা খহিছে

বাৰিষাৰ বানে উটুৱাই নিছে কাৰোবাৰ ঘৰৰ মুখচ

তথাপিও শেষ নহয় বুকুৰ কথা

নিঃসীম আশা বুকুৰ ভিতৰত

এইবেলি বহাগতে আদৰিম

এবুকু মৰমৰ মাজত তোমাক।

মুক্তি

নাৰ্জিমুদ্দিন আহমেদ
স্নাতক, ২য় বৰ্ষ

সিহঁতে একাৰে একাৰে বাট বুলে

একাৰ সিহঁতৰ সহোদৰ।

বগাৰ মাজত ৰঙা চতিয়াই

সিহঁত কোন,

সিহঁত সংগ্ৰামী নেকি

নে ৰক্তপিপাসু?

ভাতুৰ তেজেৰে

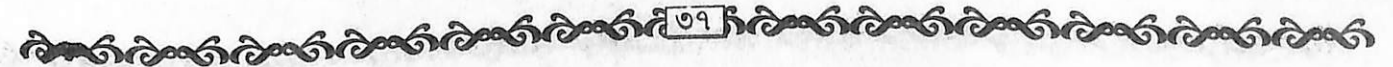
মাতৃৰ চৰণ ধুৱাই

জাতীয় সত্ৰা বিচৰা

সিহঁতক হেনো মুক্তি লাগে

কিহৰ মুক্তি!

মানৱতাৰ নে দানৱতাৰ?

বর্ণা

প্রণিতা মালাকৰ
স্নাতক, প্রথম বর্ষ

বর্ণা তুমি কি যে ধুনীয়া
চাই থাকিলে চাই থাকিব মন।
দুটি পাহাৰৰ মাজেৰে তুমি
বেগেৰে বৈ অহা সমভূমিলৈ,
সেই বেগেৰে তুমি আহিবানে
মোৰ জীৱনলৈ, জীৱন লগৰী হ'বলৈ?
তোমাৰ শীতল পানীৰ শীতলতাৰে
মোৰ উতলা মনটোক শীতল কৰি
পেলাবানে?
তোমাৰ বেগেৰে অহা পানীয়ে যিদৰে
শিলবোৰ মিহি কৰি পেলাই তেনেকৈ
মোৰ ওখোৰা-মোখোৰা হৃদয়খনৰ
শিঠিলতা দূৰ কৰিবানে?
তোমাৰ সেই পৰিস্কাৰ পানীৰে
মোৰ লেতেৰা মনটোক পৰিস্কাৰ
কৰি তোমাৰ লগত মিলিব দিবানে?
বর্ণা তুমি কি যে ধুনীয়া
চাই থাকিলে চাই থাকিব মন।

আশাবোৰ দলিয়াই নিদিবা

বিৰাজ মেধি
স্নাতক, প্রথম বর্ষ

আশাবোৰ দলিয়াই নিদিবাসোন,
হৃদয়ত সাঁচি ৰখা সেউজীয়া মৰমবোৰ
ফুল হৈ ফুলিবলৈ দিয়া।
তোমাৰ পৰাই আৰম্ভ কৰি
তোমাৰ ভালপোৱাকে সাৱতি আছে
তাত তুমি বাধা নিদিবা, কিয়নো
মোৰ পৰা তোমালৈ তোমাৰ পৰা মোলৈ
এখনি নীলা সাগৰ।
তাতে সিঁচি দিয়া আশাৰ কঠীয়া
কিজানিবা ফুল হৈ ফুলি উঠে এদিন
হৃদয়ত সাঁচি ৰখা সেউজীয়া আশাবোৰ।।

তোমালৈ মনত পৰে

জিতুমনি দাস
স্নাতক, প্রথম বর্ষ

পদূলিমুখৰ নাহৰজোপা দেখিলে
তোমালৈ মনত পৰে মোৰ।
চাপৰিৰ কহঁৱাৰ আগত ওলমি ৰোৱা একাৰবোৰে
এতিয়া ইতিকিং কৰে মোক।
পোহৰৰ আঁৰে আঁৰে
একাৰৰ ফাঁকে ফাঁকে
তোমালৈ মনত পৰে...
এতিয়াও নুবুজিলো কিমান কৰুণা
বুকুত সাৱতি ঘৰ বান্ধিছিলো সোন,
গৰখীয়াৰ বাহী হৈ আজিও বুকুত বাজে
সেই কৰুণাৰ সুৰ।

প্ৰেম

মৰ্জিনা ইছলাম
স্নাতক, ২য় বর্ষ

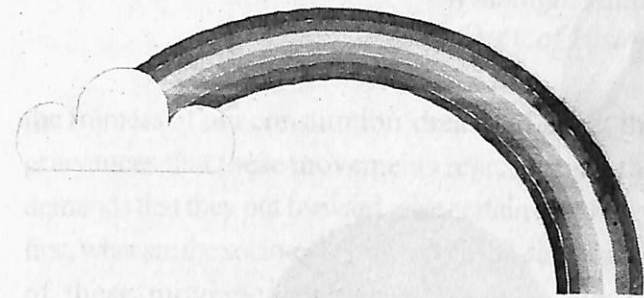
তোমাৰ মৰম
মোৰ আজন্ম সহচৰ
দুখৰ পৰা সুখলৈ
জন্মৰ পৰা মৃত্যুলৈ।
নুসুধিবা তুমি
কিমানখিনি জুৰি আছে হৃদয়
অথবা, কিমান সুখেৰে সুখী এই যৌৱন।
অহা বাটেৰেই তুমি উভতি গ'লা
এৰি থৈ গ'লা বাৰিষাৰ ভৰুণ নৈ
এতিয়া তোমাৰ বাবেই অপেক্ষাৰত
মৌন ওঁঠ মুখৰ ভাষা।

আবেগিক মন

যোছনা আৰা শইকীয়া
স্নাতক, ২য় বর্ষ

এজাক ধুমুহাই
আমনি কৰি যায় মোক।
অথহীন এক কাল্পনিক তৰংগই ছুই যায়
জানোচা হেৰুৱাম তোক
হেৰাই যায় মনৰ মানুহ।

এনেদৰেই চটফটাই শেষ হৈ যাম
যেতিয়ালৈকে নাপাওঁ
তোমাৰ প্ৰেমৰ ঘৰ

অপেক্ষা

নয়ন জ্যোতি বৈশা
উচ্চতৰ মাধ্যমিক, ২য় বর্ষ

তোমাৰ বাবেই অপেক্ষাৰত জীৱন
বিশাল এই হৃদয়।
ধুমুহাই ভাঙি থৈ গলেও মোৰ বুকুৰ পঁজা
তোমাৰ অনুভৱত
বিচাৰি পাবা মোৰেই ছবি।
কিয় আহো বুলিও থমকি ৰোৱা
খোলো বুলিও নোখোলা
আগ চোতালৰ নঙলা।
মই জানো,
এদিন তুমি মোৰ দেশলৈ আহিবা
আন্ধাৰৰ পৰা পোহৰলৈ মোক নিবলৈ.....

সেই আশাৰেই মোৰ এই অপেক্ষা।

তুমি যে আছিল মোৰ নিচেই আপোন

দেৱান হাবলাল বৰুৱা
স্নাতক, ২য় বৰ্ষ

অন্তৰ উজাৰি অহা হুনিয়াহবোৰে
চৌপাশ আৱৰি ৰাখে
এবুকু বেদনা লৈ কত উজাগৰী নিশা
পাৰ হয় কোনে জানে!
স্মৃতিৰ পটত মাথো তোমাৰেই ছবি
নয়নতো তোমাৰেই মুখ
কোনো মচিব
সংগোপনে ৰখা সেই আমৰণ দুখ?
আশাৰ জোৰাৰ বাকু আনিলে কোনে
পৰ্বতৰ চূড়াত আজি
ভূমিকম্পৰ কঁপনি তুলিলে কোনে
মৰমৰ বান্ধোন ছিঙি
কিয় গুচি গলা
পাহৰিলা নেকি তাহানিতে
অন্তৰ উজাৰি দিয়া প্ৰতিশ্ৰুতি?
সকলো আছে আগৰ দৰে
সময়ো বাগৰি যায় কোবাল গতিৰে
মাথো তুমি নাই
দুচকুত অপ্ৰাপ্তিৰ বৰষুণ।

যি নহ'ল

প্ৰাঞ্জল মালাকৰ
স্নাতক ২য় বৰ্ষ

মোৰ প্ৰেম প্ৰেম হৈ ৰ'ল
প্ৰেমিকা কৰবাত্তে ৰ'ল
মোৰ আশা আশা হৈ ৰ'ল
আশাবোৰ বাস্তৱ নহ'ল
মোৰ গান গান হৈ ৰ'ল
সুৰ দিয়া নহ'ল
মোৰ কবিতা কবিতা হৈ ৰ'ল
কবিতাবোৰো আধৰুৱা হৈ ৰ'ল।

Ethnic Movements in North-East A Crisis of the Nation-State

Nityananda Kalita
Head, Dept. of History

The last three decades in North East India is characterized by an awakening or re-awakening, marked by a collective social identification, which is different from those non-state organizations formed during the period of freedom movement in between 1916 to 1947. More than thirty organizations that were formed during the period of freedom struggle which had the objective of cultural re-awakening and social reform. The people behind these organisations used these platforms for cultural re-awakening and social reform, and they had no contradiction with the ideals of a nation state. In contrast to this, a strong feeling of assertion based on ethnicity echoes in the movements of the last three-decades. 'Greater autonomy under sixth schedule of the constitution' or 'creation of separate state within the Indian Union', 'secession from Indian union', 'demand for SC/ST status' are the multiple forms that these awakenings has sustained. The strategy adopted for such movements has not remained always democratic as a result of which the youth finds ground to involve in violence and terrorist activities, sometimes against the state, sometimes against the rival communities and sometimes within communities. Further, Government's efforts to play down the differences by granting autonomy bore no fruit, rather it has Balkanized the whole of north-eastern region..

The situation constitutes an important aspect of the crisis of the state. On the one hand it has legitimized the denial of civil rights to ordinary citizen by perpetuating all kinds of violence by defying all constitutional norms. This very act of violence challenges the unity and integrity of Indian nation that

the framers of our constitution dreamt of. Now, the grievances that these movements represent and the demands that they put forward raise certain questions: first, what are the socio-economic-political dimensions of these movements? Secondly, in an age of globalization when the capital is being increasingly internationalized why are the people not responding by internationalizing themselves? Thirdly, why are the people asserting self-identification by 'race' or 'ethnic group' instead of being 'national'? Fourthly, has globalization reduced the credibility of a nation-state?

The usual response to these questions by the media and Assamese intelligentsia is: "the tribes always behave that way". According to some progressive thinkers, the caste Hindu domination of the Assamese middle class is responsible for the development of tribal or ethnic consciousness in North-East. In his book *Janagosthiya Samasya: Atit Bartaman Bhabishyat*, Indibar Deuri, one of the pioneer thinkers on the ethnic problems in North-East, discusses a unique phenomenon. According to him, during the post-independence period the British education system led to the emergence of the middle-class of the high caste Hindu. The tribal groups as a result had to compete for power and privileges. The high cast Hindu middle class was however not in favour of giving up the status so long they had enjoyed. This resulted in a movement headed by the affluent tribal sections which, they believed, would mitigate all discriminations and raise the tribes to a higher status. The Tribal League formed in 1933 had a broader perspective. It demanded "constitutional safeguard" for all the major and minor tribal groups and 'tribal

status' to the state of Assam as a whole. The formation of Plains Tribal Council in 1967 and demand for 'Udayachal' transformed the movement into a movement of Bodo people only. Another scholar Shivanath Barman in his book *Asomar Janajati Samasya: Aitihasik Utsa Sandhan* discusses how the factors like (a) British policy of *divide et impera* (b) role of Christian missionaries (c) racial discrimination of the caste Hindu people (d) guardianship of Assamese chauvinist (e) economic exploitation and (f) rise of middle class attribute to the rise of tribal movement in Assam.

Although the factors discussed above explain the local background and sentiments manifested in different tribal movements in North East, they fail to explain the rise of ethnicity. In fact, ethnicity has a global dimension. The population of all the nations is more or less diverse in respect to ethnicity or race. Such population divisions are socially important; statistical reports of race and ethnic groups are commonly available. The categories used for such groups differ from nation to nation. It is for this reason that "International comparisons of ethnic and racial groups are imprecise."

Ethnicity relates to culturally contingent features, and characterizes all human groups. It refers to a sense of identity in a group that shares common language and cultural traits. Every individual of the society is a member of a cultural (ethnic) group, and sometimes he is associated with more than one such groups. Most of such groups feel to varying degrees of intensity that their way of life, their food and dress habit, value and so forth are superior to those of other groups.

The practices of colonial denomination in order to gain control of vast areas have played a determining role in creation of ethnic realities, often in disarray following the decline of slave trade, the colonizers had

to re-organize, and for this purpose needed local intermediaries. In the absence of states or of a depended or feudal class, the colonizers invented the 'chief' and rigged him out with powers he had never previously had. But what exactly was he to be 'chief' of? It was then that the colonial administrators and the military, poor amateur anthropologist that they were invented 'tribes.' It was the British administrator who started anthropological survey in the North East India after the treaty of Yandaboo, not for any other pursuit but for convenience of administration. Regarding the anthropological survey of the British one of the senior officers Herbert Ritzley comments that it was done "not so much in the interest of anthropological research, but as indispensable aids to the work of civil administrator."

In the early 90s the disintegration of Yugoslavia and the collapse of the Soviet Union led to the emergence of several new states, unstable and ethnically mixed, which turned to violence between them. After the collapse of the Soviet Union, many of the successor states seemingly intractable ethnic and religious divisions, and same made irredentist territorial claims against their neighbours. Armenia and Azerbaijan, for example, suffered from intermittent violence over ethnic enclave and borders. In the 1990s in Bosnia and Herzegovina, ethnic division and intervention by Yugoslavia and Croatia led to widespread fighting between Serbs, Croatia and Bosniacs (Moslem). Between 1992 and 1995, Bosnian Serbs and Serbian military groups conducted a nearly 1,400 day seize of Bosnia's capital Sarajevo in an effort to break Muslim resistance.

The Balkan area comprising of the countries like Slovenia, Croatia, Bosnia, Herzegovina, Serbia, Montenegro, Macedonia, Albania, Bulgaria, Romania, and Moldova first witnessed the division of

multinational state into smaller ethnically homogeneous entities following the First World War and break up of the Ottoman empire. So the term *Balkanization* was used to refer to ethnic conflicts in a multi-ethnic state. The term is now invoked to explain the disintegration of some multi-ethnic state and their devolution into dictatorship, ethnic cleansing and civil war. Balkanization occurred in places other than Balkans, including Africa in the 1950s and 60s, following the dissolution of British and French colonial empire there.

The tribal movements in North East can also be seen as a part of the rise of ethnicity else where in the world. These movements not only represent the age-old grievances of the tribal people, but are also swept over by anti-state ideologies and practices. In an age of globalization, the legitimacy of a nation state for the unity and economic development for its population has been reduced. The ruling class no longer enjoys the credibility of their programs of economic development. The ruling class being in desperate strait, to retain their power, and their rival fraction, trying to base their legitimacy upon the ethnic aspirations.

Samir Amin, one of the most profound thinkers on the changing nature of capitalism, analyses the phenomenon from the standpoint of the movement of capital accumulation that governs all contemporary systems, both local and global and in relation to successive and contrasting phases of this movement, its period and its times of crisis. To him, after the collapse of the Soviet model, capitalism with unfettered market forces and accelerating globalization enters into a new area. He integrates his economic arguments about the nature of the crisis with the political arguments based on his vision of human history not as simply determined by material realities, but on the product of social responses to those realities. To him, the rise of ethnicity is a political response to economic

globalization, which is something that the bourgeois democratic or secular ideologies, be they socialist or Marxist, have always underestimated and 'various questions relating to political management of the chaos produced by the utopian and unrealistic project of running the world like a 'market''. He also criticizes the 'believe' in the West that 'continuous growth was permanent' and 'believe' in the third world that 'building the nation would eventually resolve the problems of under development' as illusion.

Until 1980s the space of economic management of capital accumulation coincided with that of its political and social dimensions. The European nation state that provided the model of modernity was followed by the third world countries, and after the second world war they sought to reproduce by the model of autocentered national development (ofcourse open to the international economy) which included the construction and modernization of state. The ruling classes based their legitimacy upon the programme of such economic development. In this context, the multi-ethnic ruling classes of Asia, Africa and Eastern Europe based their legitimacy upon the economic development. Until recent times strong expansion of world capitalism favoured the programs of economic development.

With the acceleration of globalization, the coincidence of space has come to an end. As a result world capitalism faces a new contradiction. The centres of gravity of economic forces commanding accumulation shifts outside the frontier of individual states. On the other hand, there is no political, social, ideological and cultural framework at the world level that can give coherence to the overall management of the system. In its political dimension, then, the management of the crisis consists in trying to suppress one contradiction i.e. state. Now, the only way of

management of the society is by 'market'. Therefore anti-state ideology and practices have been common. Anthony Giddens, a sociologist, member of the House of Lords and former director of London School of Economics, advocating a third way opines, "nature of nation state is changing dramatically due to globalization. It is reducing the sovereignty of the nation with respect to global events which we need collaboration and transnational institutions to deal with".

References:

1. Deuri, Indibar: Janagosthiya : Atit Bartaman Bhabisyat. Journal Emporium, Dec 2001. pp-144-146.
2. Barman, Sivnath: Asomor Janajati Samasya. Aitihasyik Utsa Sandhan. Progressive Book House. 1995, pp-25-73.
3. Michal. S. Teitelbaum: Ethnic and Racial Composition: Encyclopedia Britannica, 2006 edn.
4. Amin, Samir: Capitalism In the age of Globalization. Management of Contemporary Society. Pp-63.
5. Choudhury P.C.: H.C. PA T.C. Pp 94-104.
6. Robert W. Pringle: Balkanization. Encyclopedia Britannica, 2006 edn.
7. Amin Samir: Capitalism In the age of Globalization. Management of Contemporary Society.
8. Amin Samir: Capitalism In the age of Globalization. Management of Contemporary Society.
9. Giddens Anthony: The Times of India, Bhubaneswar, Wednesday, 31 October, 2007. Interview with Yamini Lohia.

Some Thoughts on Reading

Collected by -
Sanghamitra Hatkhowa
B.A. 1st Year

Reading serves for delight, for ornament, for ability.--The crafty contemn it; the simple admire it; the wise use it.-- Bacon

Always have a book at hand, in the parlor, on the table, for the family; a book of condensed thought and striking anecdote, of sound maxims and truthful apothegms. It will impress on your own mind a thousand valuable suggestions; and teach your children a thousand lessons of truth and duty. Such a book is a casket of jewels for your household.--- Tryon Edwards.

Get a habit, a passion for reading; not flying from book to book, with the squeamish caprice of a literary epicure; but read systematically, closely, thoughtfully, analyzing every subject as you go along, and laying it up carefully and safely in your memory. It is only by this mode that your information will be at the same time extensive, accurate and useful.-- W. Wirt.

Much reading, like a too great repletion, stops us, through a course of diverse, sometimes contrary opinions, the access of a nearer, newer, and quicker invention of your own.--Osborn.

The pleasure of reading without application is a dangerous pleasure. Useless books we should lay aside, and make all possible good use of those from which we may reap some fruit.--Forster

Marxist Perspective on Human Rights

Ramen Medhi
Dept. of Political Science

The concept of "Human Rights" is as ancient as human civilization. The story of mankind is marked by efforts to ensure respect for the dignity of human beings. Human rights are simply defined as the rights which every human being is entitled to enjoy and protect. The struggle for the recognition of human rights and the struggle against political, economic, social and cultural oppression, and against injustice and inequalities have been an integral part of history of all human societies.

The Marxist perspective on human rights can be traced in the writings of Karl Marx, F. Engles, V.I. Lenin and a host of other thinkers broadly belonging to the Marxist school of thought. Marxist theory repudiates the liberal notion of atomized and alienated individuals, motivated by enlightened self-interest. It insists on the social nature of man. Besides, it lives in a co-operative network of human relationships. Rights, for Marx, are the products of capitalist society which are designed to maintain the privileges of the ruling classes. But in the communist society where everybody realizes his creative potential rights are no longer needed.

In fact, the Marxist concept of human rights puts emphasis on social rights rather than individual rights. Dominated by the writings of Marx, the argument runs that full realization of an individual's self is possible only within the context of a society. In as much as an individual should be concerned with his development, the society should be concerned with his development, the society has an interest in facilitating the advancement of individuals. The overwhelming responsibility of the state towards its subjects demands that economic and social rights should have predominance over the individual ones. Such conceptualization of the nature of the society precludes the existence of the individual rights rooted in the state of nature, which are prior to the state.

Marx is very much critical of liberal views of human

rights. Marx in his *On the Jewish Question*, considers it as the ideological expression of bourgeois egoism (social atomisation). Marx points out that the so called rights of man are nothing but the rights of egoistic man, of man separated from other men and from the community. He goes on to extend his basic postulate by emphasizing the necessary connection between bourgeois society and the notion of human rights.

Writing in the *Holy Family*, Marx and Engles state that the recognition of the rights of men by the modern state has no other meaning than the recognition of slavery by the ancient state. The individual man in the modern state is linked with other men only by the ties of private interest and unconscious natural necessity. It follows that the very notion of human rights, according to Marx and Engles, is linked to the competitive struggle. This is the hallmark of the bourgeois society. Besides, it is based on the vision of society and the individual as inherently separate and antagonistic units. Thus, human rights are viewed as instruments for carrying out adversary relations between competing, primarily atomistic individuals. Marx points out that the process of bourgeois exploitation holds the entire society at the mercy of market forces. It has an alienating, depersonalizing and dehumanizing impact on man. The institutionalized imposition of the capitalist will on man alienates him from his nature besides alienating him from his activity, himself and from other men.

According to Marx, society does not consist in relations between the individual and the individual but between classes, be it the farmer and landlord or worker and the capitalist. He believed that the alienation of man could end only with the establishment of communism-- when classes would be alienated, exploitation would cease and the state would wither

away. Class struggle would eventually result in the victory of the working class. It was only then that exploitation would come to an end. Marx depicted communism as the fulfillment of the individualistic goals, which liberalism had proclaimed but had been unable to realize. It was thus the nature of the community that determined the rights and fate of man. It was only in a communistic community that every individual could be a true individual. With the workers obtaining effective control over the means, conditions and results of their labour the process of controlling the immediate direct political power in the society would reach its logical culminations.

In concluding remarks, two points need to be noted. First, the Marxist perspective on rights has been successful in highlighting the socio-economic freedoms and the concept of equality which was largely ignored by the liberal theory. Secondly, the Neo-Marxists have begun to recognize the emancipatory potential of the rights to better the livelihood of the marginalized. Rights, in Marxist-Leninist doctrine, comes from law, which comes from government and which reflects the underlying economic relationships of any society. As rights are derived from a fundamental economic relationship, from the place of the individual in a pattern of production, it is not surprising to accept that economic and social rights come before civil and political rights.

Notes and References:

- Yasin Adil-ul, Archana Upadhyay. *Human Rights*. Akansha Publishing House: New Delhi, 2004.
 Verma S.P. *Modern Political Theory*. Vikas Publishing House pvt ltd. 2005
 Baylis John and Smith. *The Globalization of World Politics*. O.U.P., 2005.
 Narang A.S. *Democracy in India*. NCERAT : New Delhi, 2003.
 "South Asia Politics" (journal), June 2006.
 Asirvatham Eddy and Mishra K.K. *Political Theory*. New Delhi, 2001.

Letter to the Editor

Sir,

This gives me immense joy to know that you are putting all efforts to publish the college magazine. I wish you all the best for your noble endeavour. But right now some thoughts are entering my mind which I want to pen down.

Suren Das College was established with high expectations. It was expected that the college would produce some good students who in the course of time would guide the society in its multifarious activities. And it must be admitted that till date this centre of higher learning has produced a big number of good students, forgetting the evil elements, who are taking care of the society. But I do feel that still we are to traverse a long way. Globalisation brings about great changes all around. The market is expanding, but the hearts of people are shrinking day by day. This augurs bad--man lives in society and he must put trust on the fellow human beings. Then what could we do? To improve upon this and a host of other things we must target the youth--they are the spine who could really rejuvenate the society, and I feel this is where lies your responsibility. The college magazine must highlight those things which would help in binding the society, which would resist the evaporation of culture, so on and so forth.

Dynamism is always welcome--we the students of this college must be dynamic. We must change according to the changing situations and circumstances. But at the same time we must hold fast to our own culture--our culture is our root. Otherwise even a gentle breeze will be enough to uproot us. Finally, I do hope this college magazine will make us more informative and richer.

Diganta Malakar
B.A 1st Year.

A Few Stray Thoughts on Friendship....

Manjusri Baruah,
Deptt. of English

Strange as it may seem, the Seri Indians of Northern Mexico had no word for "friend," and friendly relationships did not exist among them at one time. An existence without friends? It is just unthinkable. Friendship may be said to be the warmest of human relationship bringing two like-minded persons close. We can say that making friends is something like building an auxiliary family for oneself.

Historical records reveal that most human beings form alliance of one kind or another beyond their immediate families. When a person becomes a part of wider circle he or she finds a practical support—something on which one can rely on. If you are sick a close friend may drive you to the hospital, or if an unforeseen tragedy strikes you, a friendly neighbour may help you to come out of the ordeal.

How do we choose our friends? Friendship is nothing but freedom to be ourselves in the company of another person, and perhaps that is why the word "Friend" and "Free" come from the same root. Sharing some common interest or being partners in some like-minded activity is how normally friendship starts, growing into a mutual trust and an openness of mind and a deep-bonded affection.

We are normally attracted to a person with whom we can share our values and attitudes. A colleague or a neighbour can be our friend because of our closeness. We also happen to be friends who are of the same level of understanding and of an equal level of economic standing. At the same time we find some friends who are very dissimilar in their ways and habits. A quiet person may be very friendly with a boisterous uninhibited person. Perhaps they complement each other.

The striking qualities that make friendship such a wonderful relationship is that it is always oozing with warmth and affection, loyalty and trust. If there is a dearth of these traits, definitely something is amiss in the relationship. If it can stand the test of time and the

relationship stays strong despite going through bad weather, we can say that the bond of friendship is strong. Many a time problems of the family, moving away to a different place, or a demanding career may sometimes come in the way of a continuing friendly relation. If the bonding is deep friendship stays, but if it is shallow it will slowly fade away. A friend must always feel that they are getting as much as they are giving. When Raja Ali Mohammad comes all the way from the Gah village in Pakistan to meet his old school friend, our Prime Minister Dr. Monmohan Singh, after six decades in New Delhi, we can only say that the emotional reunion could be possible because the seeds of friendship were sown way back on a very fertile soil.

There has been many instances when a friend may move away on demand of his career and become very affluent in course of time. This may sometimes mar a relationship, because the person who is not so affluent does not feel very comfortable in the company of the rich friend. The latter may be very generous, but when generosity is not reciprocated a drift is bound to come.

A friendly relation continues, develops and becomes strong only if the friends have time for each other, energy to keep it going and a kind thought for each other. Many friends may be thrown apart due to their professional calling, and one may be at the other end of the world. But despite such odds the relationship stays and that too on a strong footing. Our sincere thanks goes to the Department of Telecommunication. E-mails, mobile phones have really made our world cosy, close and comfortable.

Friendship is after all giving and getting. The warm ambience that a friendly relation exudes does keep the wheels of life well oiled. Sachin Tendulkar named his daughter 'Sara'. *Sa* comes from Sachin and *Ra* comes from his friend, the great cricketer Brian Lara. How deep their bonding is does not the name "Sara" alone testify?

Autobiography, its Art and Charles Dickens

Biswajit Kalita
Dept. of English

The term autobiography is a combination of three Greek words, *autos*, meaning self, *bios*, meaning life, in the sense of the course of life or way of living, and *graphe*, meaning the act of writing (Hobbs 26). This apart, autobiography results from an unwritten "pact" between writers and their readers, and this "autobiographical pact" is sealed by the author's signature, a signal that the author, narrator and protagonist of the narratives are the same person" (Hobbs 2). M. H. Abrams defines, "autobiography is a biography written by the subject about himself" (15).

However, this definition of autobiography brings to light two external differences between autobiography and biography; first is of authorship, and the second is that autobiography and biography reveals the same person in two different lights. The answer to this question of dissimilar representation of the same person is obvious—one reveals how the biographer comprehends the life and personality of his subject, whereas the other reveals how the subject perceives or judges himself. But this answer again begs a serious question: is there any misrepresentation of truth in autobiography as it is the life story of a person written by the person himself, therefore partial? If this is so, the "autobiographical pact" between the reader and the autobiographer is threatened—the "pact" that the autobiographer would tell the truths of his life and the readers would believe them unquestionably. Considering this scope for misrepresentation of truth perhaps Schlegel opines, "Pure autobiographies ... are written either by neurotics who are fascinated by their own ego [I], as in Rousseau's case; or by authors of a robust artistic or adventurous self-

love, such as Benvenuto Cellini. ... Another great group among the autobiographers [*Autobiographen*] is formed by the autopsuists [self-deceivers]" (Hobbs 27). The autobiographers are 'autopsuists' because, as Somerset Maugham declares, "No one can tell the whole truth about himself" (Finney 22). George Orwell even declares, "autobiography is only to be trusted when it reveals something disgraceful" (ibid.). George Barnard Shaw also holds, "All autobiographies are lies" (ibid.). These observations establish the fact that finding of perfect truths—truths that are true to facts—in autobiography is impossible. So, it won't be wrong to scrutinise the nature of truth in autobiography.

Standing at a particular point of time the autobiographer reveals different hues of life. This may be a pointer to the fact that if a person writes a number of autobiographies at different points of time of his life they would reveal different viewpoints to the same set of incidents, as it is a universal phenomenon that understanding of life varies as man goes on accumulating experiences. In this regard Brian Finney makes a significant observation: "This suggests that like Leiris one could spend a lifetime writing different versions of one's life story, because of the relative nature of autobiographical truth" (Finney 71). Further, there is the danger of conscious or unconscious omissions by the autobiographer. For instance, W.B Yeats had to assure his father that in his autobiography the treatment of the people "long since dead" would be "amiable" and "discreet" (Pascal 66). Ruskin comments in his preface to *Praeterita* that he will write "at length on things that give me [Ruskin] joy, passing in total silence things which I [Ruskin] have no pleasure in reviewing,

and which the reader would find no help in the account of" (Pascal 67). Stendhal writes in the preface to his autobiography *Vie de Henry Brulard*: "I feared to deflower the happy moments that I have encountered by describing and anatomising them. Well, that is what I shall not do, I shall jump happiness" (ibid.). Moreover, before publication the autobiographer revises his draft-autobiography, and in so doing the autobiographer revises his points of view. This means that no autobiography can incorporate absolute truths.

Experiences accumulated by a person in the entire life span are too abundant to give all of them a place in an autobiography. This always pauses problems for the autobiographer. Further, if all the experiences gathered by the autobiographer are given a place they would spoil the unity and coherence of the work, and the work would simply turn out to be a book of records and facts rather than a well-plotted autobiography. Brian Finney recognizes this problem and observes that the autobiographers should "make explicit to the reader what aspects of themselves they are seeking to reveal within their work" (22-23). Nancy Hale also suggests, "I would once more recommend that the writer, if possible, instead of relating the events of his life chronologically, in sequence, choose some point in which to stand, as on a spring board, from which he can dive into the past and then return once more. Otherwise he is apt to drown, literally speaking, in the successive waves of the past, and the reader with him. What he needs is a standard of judgment in the present" (187).

In fact, every good autobiography incorporates only the important events of an autobiographer's life rather than things jumbled up. And this seems justifiable because in an autobiography the center of interest is the self. Roy Pascal says, "Its centre of interest is the self, not the outside world, though necessarily the outside world must appear so that,

in give and take with it, the personality finds its peculiar shape. ... This coherence implies that the writer takes a particular standpoint, the standpoint of the moment at which he reviews his life, and interprets his life from it. The standpoint may be the actual social position of the writer, his acknowledged achievement in any field, his present philosophy; in every case it is his present position which enables him to see his life as something of a unity, something that may be reduced to order" (9). Regarding selection of material Nancy Hale says that they should be determined on the basis of potentialities for future development: "There is no point in writing about your sixth birthday party unless something came of it, by, perhaps, your having met your dearest friend of life on that occasion" (194). Catherine L. Hobbs discusses a controversy regarding the autobiography *I, Rigoberta Menchu: An Indian Woman in Guatemala* written by Nobel Peace Prize Winner Rigoberta Menchu. *The New York Times* reported that the book contained events that Menchu had never experienced. Menchu countered that the events did occur but she admitted that they were not always her personal experiences. She said that she also wove in the experiences of others she knew, writing as a representative being to raise international awareness of the plight of her people in Guatemala. This composite experience, she argued, helped to make the book truer (32-33). This stand of Menchu in regard to communal representation of reality cannot be ignored, for literature cannot turn a blind eye to the social factors. Nancy Hale also supports the view of Rigoberta Menchu, "This means that one must, in such writing, select material that will give the reader a feeling of participation, of identification. ... Therefore I think I am right if I say that what the writer should try to do if he writes about his life is to evoke; to awaken an echo in other lives; to arouse a consciousness where perhaps formerly there was none" (195). These

considerations take us to the point that one should not look for scientific truth in an autobiography as it is no other than a work of art. Literature is no science to furnish scientific truths, "Aristotle tells us that every study has its own degree of certainty and that the well-trained man accepts that degree and does not look for a greater one. . . . The error that is made by literary scholars when they seek for a certainty analogous with the certainty of science has been so often remarked that at this date little more need to be said of it" (Trilling 412).

Trilling further says, "Up to a point the scientific study of art is legitimate and faithful; the great thing is that we should recognize the terminal point and not try to push beyond it, that we should not expect that the scientific study of, say, literature will necessarily assure us of the experience of literature; and if we wish as teachers to help others to the experience of literature, we cannot do so by imparting the fruits of our scientific study" (413).

Jean-Jacques Rousseau may be an eye opener in regard to the controversy of the nature of truth in autobiography. In his first, unpublished draft of the most famous *Confessions* he says, "No one can describe the life of a man as well as himself. The real, inner life is known only to himself" (Hale 183). This observation assures that autobiography is not about mere representations of absolute truth, but about the representations of "inner life" of the autobiographer. Brian Finney in this regard opines, "What all these approaches have in common is a recognition that autobiography specifically presents the writer with an opportunity to pursue the truth about himself from within the self" (23). Philip Lejeune insists on this point and defines autobiography as a "retrospective prose narrative written by a real person concerning his own existence, where the focus is his individual life, in particular, the story of his personality" (Hobbs 2). This definition makes clear the following points about autobiography: (a) it is written in prose, and a narrative (b) it is the life story of a person written by the person himself (c) the author, narrator and the protagonist must be identical, and (d) the narrator takes a retrospective point of view toward the past (Hobbs 2). Lejeune further states that "Who am I?" in an autobiographical text is "answered by a narrative that tells 'how I became who I am'" (ibid.). This means that autobiography is a "review of a life" where the writer, standing at a particular moments of his life, or mind, portrays himself and his facts of life as he understands them (Pascal 3), or "autobiography is a shaping of the past. . . . It establishes certain stages in an individual life, makes links between them, and defines, implicitly or explicitly, a certain consistency of relationship between the self and the outside world. . . ." (Pascal 9). And this is how autobiography differs from diary and letters and such personal writings. In an autobiography self is the focal point though both experiences from inner and outer world come into shape the personality. Moreover, the autobiographer is not only a mere analyst, he is a philosophic historian, and the autobiography is his "philosophical history" (ibid.). These discussions distinguish autobiography from other forms of personal writing such as memoir, reminiscence and diary. Roy Pascal says, "the diary, however reflective it may be, moves through a series of moments in time" (3). But the letters are written in certain moments of life, chiefly to transmit message. But the differences between autobiography and memoir-reminiscence are very difficult to discern. One cannot show any autobiography that is not at the same time a memoir or reminiscences, and memoir-reminiscences without the autobiographical appeal or impetus. Roy Pascal in this regard speaks of "attention": "In the autobiography proper, attention is focused on the self, in the memoir or reminiscence on others" (5). Thus, in autobiography proper the author's intention is focused centrally on the self

or on the personal things and experiences of his private and public life, his achievements and failures and on his total personality. On the other hand in memoir and reminiscences the attention or focus moves away from the central figure and settles on extra-personal things. The relationship of a man to the inner and outer world may be conceived actively or passively. The distinction between autobiography and memoir reminiscences mainly depends on this consideration. In autobiography the consideration is active whereas in memoir-reminiscences it is passive. In the latter the author simply plays the role of an observer or a narrator. But, again, what is the difference between memoir and reminiscences? Roy Pascal's observation may be taken in this regard: "One could distinguish memoir from reminiscence by saying that memoir concerns itself with public events, reminiscence with private relationships. The difference is primarily one of content, and does not affect the manner of composition or writing" (see footnote, Pascal 5).

In the background of these facts on autobiography, Charles Dickens's novels can be studied as an extension of his own story through the respective protagonists. The idea emerges because every individual is self-assertive and he derives pleasure by sharing his experiences with the fellow human beings. The urge is more in the writers, some of who prefer writing autobiography whereas the others resort to fiction. Even if it is not so, every individual is always guided by the past experiences the impressions of which remain glued to the subconscious mind. In this regard Linda Anderson says:

The past creates the foundation for the present and the future and illuminates the flaws and diversions as well as the normal pattern for individual growth. . . . The past, then, lying dormant or latent within the subject, seems to come from outside their lived experience

as a momentous and violent shock, causing them retrospectively to recast their sense of themselves and the life they have led (61).

Moreover, repression also plays an important role in shaping up an individual personality, which is no other than a storehouse of all unfulfilled desires or traumatic past events and experiences that are forced out of the conscious-preconscious into the realm of the unconscious. This storehouse of traces has a strong influence on all human actions (Krishnaswamy, et al 49). This idea of repression propounded by Sigmund Freud can be applied in case of Dickens. Dickens had a troublesome youth. He had to work as a labourer in a blacking factory due to financial constraints at the home front. This experience caused him acute pain that followed him like a shadow throughout his life. Even the achievements of fame and recognition could not remove the pain within him. In the words of Dickens himself, "The deep remembrance of the sense I had of being utterly neglected and hopeless; of the shame I felt in my position; of the misery it was to my young heart to believe that, day by day, what I had learned, and thought, and delighted in, and raised my fancy and my emulation up by, was passing away from me, never to be brought back any more; cannot be written. My whole nature was so penetrated with the grief and humiliation of such considerations, that even now, famous and caressed and happy, I often forget in my dreams that I have a dear wife and children; even that I am a man; and wander desolately back to that time of my life" (Forster 1:22-23).

Besides, the person whom he admired most, his father John Dickens, was arrested for failing to repay the debts and was kept in the Marshalsea debtor's prison. This hurt him much. Dickens kept these incidents secret for a considerable length of time until they were revealed to his friend and biographer John Forster. So, if what the psychoanalysts

like Freud say about repression is true then it can be assumed that Dickens would certainly try to present the repressed thoughts in his novels, and this is what is actually noticed. He presents in disguise some persons he personally knew. So, a study of his novels in light of his biographies may reveal the truths, and to find out the facts a sincere research is needed.

Works Cited

- Abrams, M.H. *A Glossary of Literary Terms*. Third ed. Madras: Macmillan India Ltd., 1995.
- Anderson, Linda. *Autobiography*. London: Routledge Taylor & Francis Group, 1988.
- Finney, Brian. *The Inner I: British Literary Autobiography of the Twentieth Century*. London: Faber and Faber, 1985.
- Forster, John. *The Life of Charles Dickens*. 2vols. London: J.M.Dent & Sons Ltd., 1948.
- Hale, Nancy. *The Realities of Fiction: A Book About Writing*. London: Macmillan & Co., 1963.
- Hobbs, Catherine L. *The Elements of Autobiography and Life Narratives*. New York: Pearson Longman, 2005.
- Krishnaswamy, N., John Varghese, and Sunita Mishra. *Contemporary Literary Theory: A Student's Companion*. Delhi: Macmillan India Ltd., 2001.
- Pascal, Roy. *Design and Truth in Autobiography*. London: Routledge & Kegan Paul, 1960.
- Trilling, Lionell. "The Sense of the Past". *The English Critical Tradition: An Anthology of English Literary Criticism*, Vol.2. Ed. S. Ramaswami & V.S. Sethuraman. Madras: Macmillan India Ltd. 411-424.

Note: This list of Einstein quotes, given below are collected from internet source. I can not assure their authenticity. They are given because they are interesting and enlightening(Editor).

Collected Quotes from Albert Einstein

Collected by
Jyotsna Saikia
BA 1st year

- "Any intelligent fool can make things bigger, more complex, and more violent. It takes a touch of genius — and a lot of courage — to move in the opposite direction."
- "Imagination is more important than knowledge."
- "Gravitation is not responsible for people falling in love."
- "I want to know God's thoughts; the rest are details."
- "The hardest thing in the world to understand is the income tax."
- "Reality is merely an illusion, albeit a very persistent one."
- "The only real valuable thing is intuition."
- "A person starts to live when he can live outside himself."
- "I am convinced that He (God) does not play dice."
- "God is subtle but he is not malicious."
- "Weakness of attitude becomes weakness of character."
- "I never think of the future. It comes soon enough."
- "Science without religion is lame. Religion without science is blind."
- "Anyone who has never made a mistake has never tried anything new."
- "Great spirits have often encountered violent opposition from weak minds."
- "Everything should be made as simple as possible, but not simpler."
- "Science is a wonderful thing if one does not have to earn one's living at it."
- "The secret to creativity is knowing how to hide your sources."
- "The only thing that interferes with my learning is my education."

Value education: Role of the Teachers

Dr. Binapani Talukdar
Department of Education

Value education is a planned educational programme aimed at the development of values in students. No conscious individual can really ignore the importance of value education.

Education is a powerful instrument for bringing about changes or improvement in human behaviour. The main function of education is to bring about all-round development of an individual, also to mould a well-balanced personality. As such, it plays an important role in shaping up the destiny of a society.

Value education that needs to be looked upon as an essential factor for the over all qualitative improvement of education is being neglected to a great extent. The present day society witnesses a rapid degradation of moral, social and human values. Self-degradation of moral, social and human values, self-respect, respect for others, tolerance, patience, self-control and such other virtues are losing ground as time is ticking on. Violence, corruption, robbery, murder, child lifting and crimes as such are becoming everyday occurrences. And in fact they are the sequels of the crisis of values. In light of this, it can rightly be asserted that value based education is the only way for solving the gripping problems of the present day society.

Value oriented education is thus the call of the hour. Development of value in a child is largely dependent on the surrounding environment and social conditions, as students learn values firstly from their respective homes and then from the society. Needless to say, value judgment should be taught to the students at primary to secondary level. It is therefore important to find out some strategies to inculcate value in the students.

To steer life in the right path and to embellish behaviour with good quality, one must have the sense of value. And this need of value education has been

rightly emphasised by the different Education Commissions of India set up from time to time. The National Policy on Education of 1986, for example, very strongly recommends the need of value education. However, worth mentioning that value oriented education need not be a separate subject to be taught by specialist teachers, rather it can be an integral part of the existing system, with little or some modifications however.

The first place to start value education is the home followed by the school and community. In this regard the schools can play the most prominent role, because it is the only place where desirable values in the pupils can be ingrained through different curricular and co-curricular programmes. At present, everybody including the parents and teachers are much concerned about the need of value education. Some measures are also being taken in this regard. But the ways adopted are not appropriate. It is important to note however that value cannot be taught through the mere words of the books; they can be inculcated in the students through the daily round of activities.

The role of teachers is quite significant in the development of society. They are in fact the individuals who can influence the future generation towards a healthy value base. They can mould the students into good citizens who would shoulder the responsibilities of the respective households and then of the nation in days to come. However, it must be mentioned that the success of any education system depends on the quality of the teachers, so performance of the teachers is the most crucial input in the field of education.

The teacher has a vital role to play in the effort to educate the students and in the process of nation building. It is the responsibility of the teacher to guide

and inspire and illumine his student. Teachers should provide freedom to the students as well as maintain discipline; he should be very realistic, natural and practical while inculcating values such as punctuality, honesty, truthfulness, self confidence, self reliance, the most essential condition for living a healthy and happy life.

Value oriented education is an important issue at present. And most importantly the teacher must not sit idle and give a deaf ear to the burning issues. The teachers at different levels—from pre-primary to higher levels—through general and vocational education, can develop values in the students. He can develop the important values in the students through an integrated approach. Through the curricular subjects, and through co-curricular activities values such as, sympathy, empathy, courtesy, equality, tolerance, self-confidence, secularism, discipline, respecting others, dignity of labour, accountability, forgiveness, obedience, so on and so forth can be developed. Teachers in fact are the architects of the future of the students.

Ever since the Vedic period the teachers are entrusted with the responsibility of developing knowledge and moulding character of the students. The Kothari Commission (1964-66) viewed, "the destiny of the India is being shaped in the classroom." Through illustration and such other devices, the teachers can motivate the students and inculcate the values in the students either by curricular or co-curricular activities. Well known as it is, youths of today are concerned about unemployment and such other burning issues. Leaving aside muddle-headedness, the teacher should guide them to select a right vocation. The teacher should encourage the students to eradicate social evils like purdha-system, dowry, child marriage, untouchability and dispense with superstitious beliefs. He should also put greater emphasis on maintenance of peace everywhere. Farther, songs of love, secularism, unity, co-operation, national unity and creativity should be in his lips always. He can also advise the students to

undertake yoga and meditation programmes. The teacher, on his part, should develop leadership skills and undertake social responsibilities and promote positive leisure activities. Innovative ideas should always be encouraged by them. Counseling programmes should be arranged from time to time so that students can solve their problems. The successful alumni of the school should also be invited sometimes to inspire the younger students.

The teacher is the principal agency for implementing educational programmes at various levels. The teachers must make an effort to light a candle and sow the seeds of value education instead of cursing the darkness.

To conclude, values cannot be developed through teaching alone. As value system is related with the effective domain of a person, to ingrain value it is necessary for a person to live in an atmosphere of value consciousness. And it is largely the educational institutions that are responsible to create such an atmosphere. Further, in the world of confusion and conflict it is the teacher who has to help the students to develop their own value system. Again, teacher-parent collaboration is essential for the success of value education programmes.

Muharram: the tragic tune of Karabala

Ali Akbar Hussain
Head, Dept. of English

The name Muharram means which is 'forbidden' or 'taboo'; hence 'sacred', the first month of Islamic Calender. In connection with this festival, the prophet ordered that his followers should observe certain additional customs on the 'Ashura' or the tenth day—bathing, the wearing of apparel finer than ordinary, the applying of antimony (Surna) to the eyes, fasting, prayer, cooking of more food than ordinary, making friends with enemy, associating with pious and learned divines, taking compassion on orphans and giving alms to them. The month derives its special importance from the festival observed in honour of the martyrs.

In certain historical and religious works it is mentioned that on the tenth day of Muharram the following events occurred: the first fall of rain, appearance of Adam and Eve upon earth and the propagation of the human race, the creation of the ninth heaven (arsh, a term applied in the Koran to the throne of God), the divine mission granted to the spirits of ten thousand prophets, the creation of paradise and hell etc.

There are various accounts of the history of martyrdom of their Highness Imam Hasan and Hussain. It was caused at the instigation of Yazid who, wretched from all eternity, was the ring leader of this tragic drama, and it was preordained that he should be the author of their martyrdom. That is, though the hand of the Almighty does not appear visibly in either, yet He is the author of both.

In A.D. 639 the Khalifa Umar conferred the government of Syria on Muawia, son of Abu Sifian, of Ummaya dynasty. In A.D. 676, his son Yazid was declared heir apparent and Muawia set out for Mecca with the object of securing of the assent of the leading dissentients at Medina, led by his Highness Imam Hussain, second son of Ali who was elected khalifa in 655 A.D. on the death of Usman, the third Khalifa,

and was murdered at Kufa in 661. Muawia died in 680 and Yazid succeeded him. The enmity between Yazid and Imam Hussain goes on. On account of matrimonial conspiracy Hussain died by poison in 669-70. Hussain left alone in his distress was invited by the man of Kufa, and he sent his cousin, nephew of Ali, Muslim-ibn Uqail who urged him to come and win his revenge on Yazid. So Hussain went to Kufa in A.D. 680. Muslim, in fear of attack, concealed himself in the house of a man named Hani. When Abdullah, the new governor came, he ordered Hani to surrender Muslim and on his refusal had him scourged to death. Muslim too was slain and his two sons suffered martyrdom at the hands of a man named Haris with whom they sought refuge. When Hussain heard of these events, he fell into despair and an order came from Yazid that Hussain was to be slain. Yazid's army encamped on the bank of the Euphrates and that of Hussain at a place called Karbala. In the end Hussain with his family gained martyrdom. Thus the fight of a democrat against a tyrannic dictator came to a tragic end.

A folkloristic study of this Muharram Festival reminds us of the various rites and rituals practised in different parts of the world. The Muharram Festival begins on the evening when the new moon becomes visible. During the ten days of mourning the tomb visitation (Ziyarat) is done. Special buildings are provided in which they set up the standards (alms), the cenotaphs of the martyrs (taziya, tabut), the royal seats (shahnishin), the representation of Buraq. Sometimes there buildings are decorated with sereen made of mica and other glittering substances. In Yujrat, in Lucknow and Ajmir the people recite Fatiha, sing dirges (nahha, marsiya), make lamentation and beat their breasts. Food over which the Fatiha is said is given to the poor women doing the breast-beating (

sinazani), a *shia* practice prohibited to *sunnis*, call out with scream, "Hae! Hae!" etc. Every night during these ten days the funeral elegies are sung by boys trained for the duty, and Faqirs and friends keep vigil. In Ajmer an exciting spectacle is provided by the people of Indarkoti Muhalla in which a crowd of man armed with swords dance and throw their weapon about in wild confusion.

In the Karabala plain a great crowd assembles, where sweet meats are sold and food are sold, tumblers, bear and monkey leaders perform, and swings are set going. Water and sherbet are dispensed to the thirsty. When the standards and cenotaphs are brought to the water edge, the Fatiha is recited in the names of the martyrs over food and sweet meats, some of which are distributed and some regard it as sacred and brought home.

Some Thoughts on Love

Collected by -
Asfia Sultana
B.A. 2nd Year

A man loved by a beautiful and virtuous woman, carries with him a talisman that renders him invulnerable; every one feels that such a one's life has a higher value than that of others. - Mad. Dudevant.

The woman that has not touched the heart of a man, before he leads her to the altar, has scarcely a chance to charm it when possession and security turn their powerful arms against her. - Mrs. Cowley

There is nothing holier in this life of ours than the first consciousness of love--the first fluttering of its silken wings--the first rising sound and breath of that wind which is so soon to sweep through the soul, to purify or to destroy. - Longfellow.

A man reserves his greatest and deepest love not for the woman in whose company he finds himself electrified and enkindled but for that one in whose company he may feel tenderly drowsy. - George Jean Nathan.

Peasant Movement: Role of Raijmel

Amulya Kalita
Dept. of History

Organisation of Mels:

The history of peasant movements in Assam in the late 19th century begins with the role of *Raij Mels* (Popular Assembly). The dissatisfied peasants of the Brahmaputra valley organised themselves into *Raijmel* or popular assembly to redress their grievances and to resist the government's attempt to collect revenue at the enhanced rates.

However, *mels* were not mere organisation of the Assamese peasantry for building up a resistance to revenue enhancement or other economic injustice of British rule. A *mel* in Assam was a 'time honoured institution' and a 'recognised feature' of Assamese social life. For a period when legal and constitutional remedy was unthinkable, it was the only means through which the people could hope to obtain protection from the oppression of the local functionaries.¹

The *mel* had originated in the early *khel* or clan. The *mel* was held in every village in Assam when there was breach of peace or privilege. It was led by the village elders. The verdict of the *mel* was a popular one. The accused was bound to accept it. Very often disputes were settled amicably and there was less chance of grumbling. The *mels* meted out justice to the guilty. In case the accused refused to accept the verdict, he was excommunicated. The idea of excommunication was identical to exile. During the days when there was no safety matches and supply of drinking water, the accused was deprived of getting fire from others and fetching water from public ponds.² In case any dispute was not settled in the *mel* within the jurisdiction of the *melkis* of concerned, the same was settled by the *melkis* of the adjacent villages. Such a *mel* was known as

Raijmel. So the *Raijmels* (popular assembly) were much more than an ordinary village *mel* (Panchayat). Amalendu Guha refers that the word *Raij*, in Assamese means people in general or in the context of a particular locality. It is derived from the word *Rajya* which meant an administrative fiscal unit in some parts of medieval Assam. An Assamese proverb says, "The people are (your) sovereign and the clan (your) Ganga." Hence, *Raijmels* were much more than what we understand elsewhere by a village panchayat.³

The *mels* were loosely organised. There was no question of formal membership or regular meetings. Generally, all the people of a village or a few villages would have to gather together to form an assembly or *mel*. The leadership of the *mels* was usually in the hands of local elders and the more important of the local landholders. The *Dolois* of the temples exercised control of the *mels*. Towards the end of 19th century a section of western educated intelligentsia comprising of advocates, teachers etc. began to take the lead in the *mels*.

Reference may be made to the village councils that existed in ancient India. Such councils were formed with the village elders. Of the two institutions, i.e. *Sabha* and *Samiti*, the former was a popular one.⁴ Kautilya refers to the council of village elders who settled the land disputes. The grants issued by the ancient Hindu kings of Assam reveal that there was administrative decentralisation in ancient Assam, and the *Visayapati* was in touch with the non-official bodies, i.e., the Council of Elders, which administered justice. According to B.K. Barua the *mels* and *Raijmels* might have been the form a village judiciary.⁶

During the Ahom period, the importance of *mels* institution was rooted in social custom and

tradition. Minor cases were settled in the village *mels* and *Raijmels* were held for the redress of the grievances of the public. One such *Raijmel* was held in protest of the oppressive actions of Sundara Narayana, the tributary king of Darrang. Another *Raijmel* was held in the wake of the Moamoria uprising during the reign of Ahom king Gaurinath Singha. People expelled from Upper Assam plundered in Darrang. A *Raijmel* was convened to review the situation, and decided to recall the *paiks* of Darrang from Guwahati, where they were engaged in the service of Bar Phukan and threatened with hostilities if any further oppressions were attempted.

In the early stages of the Company's rule in Assam, the institution of *Raijmel* was a recognised feature of administration. The authorities often looked to them for the support of their administrative measures. But when the *mels* increasingly opposed the government policy of imposition of new taxes or enhancement of the land revenue, they were repressed by of the government. The British officers often treated them as unlawful assemblies, constituted for the purpose of demonstrating the number of *ryots*. R.B. McCabe, the Deputy Commissioner of Kamrup, described the *mel* as an embodiment of collective strength of the people. He also compared the *mels* with the Nihilists of Russia.⁷

The British officials considered that if British paramountcy was to be preserved in Assam, the *mels* must be crushed. It so happened that the policy of Lt. Sconce (Deputy Commissioner of Nagaon), of frequently disrupting the *mels* drove the *ryots* of Phulaguri to the warpath. The policy of the government failed to produce the desired result. Thereafter the peasant militancy found a new expressions through organised protest and demonstrations.

Agitation:

The increasing demand on land revenue of the colonial

government aroused the *mels* to militancy. The first historic *Raijmels* was held at Phulaguri in Nagaon District. It was held on 15th August 1861 and continued for five days. The people were shocked at having seen the police force employed for disbanding the *Raijmel*. Eventually, the peasants turned violent and attacked the police party in operation. Lieutenant Singer was beaten to death.

In the next three decades *mels* took more violent form in Kamrup and Darrang Districts. The government demand on revenue in Assam in the settlement of 1893 was raised by about 53 percent on the average. In some areas it was increased from 80 to 100 percent. Under such circumstances, the *ryots* had to once again look towards the *Raijmels* for protection. The *ryots* discussed in the *mels* merely matters relating to the increasing and unbearable economic burden imposed on them by the enhanced taxation. They also expressed their firm determination to resist any government attempt to collect revenue even at the cost of their lives.

With the progress of time *Raijmels* began to exercise tremendous power. The people belonging to different castes, creed and religion united themselves in the common battle against the excessive increase of revenue. The peasants were now joined in their fight against government by the artisans and in some cases, the non-cultivating landowners.⁸ Their (land owners) anger was not because of the frustration of the peasants due to hike of revenue, but because of their self-interest. Most of the landowners had sub leased to tenants. They feared that it would be impossible to realise the increased revenue from them and as a result their profit as middleman would be cut down. Such fear made the landlords anxious and they opted for instigating the peasants against the government decision. They commanded the peasants to oppose the government, but they themselves worked behind the persons. So, their role in this uprising was diabolical. When the government took the path of repression, these so-called leaders betrayed the

peasants and disappeared.

The condition of the *ryots* was like that of a scapegoat. On the one side they had to face the *Tehsilders* who said, "If you do not pay tax, your property will be attached". On the other side there was the *raij* i.e. embodiment of the orders of the *mels* which stated, "If you do pay, you are cursed and excommunicated."⁹ The *ryots* followed the command of their leaders due to fear of ostracism with the concept that 'it was the *raijar hukum*' or popular order.

The *Raijmels* were held in Rangia, Lachima, Pati Darrang Barama, Barbhag, Hajo, and other places like Khetri of Kamrup District. A *mel* was held at Balagaon, near Rangia on 24th December, 1893. On their way back they looted a large number of huts near the Rangia bazar (market). To put pressure on the government the people launched a vigorous no-rent campaign. The *mels* at Rangia encouraged the *ryots* of Lachima and some other places of North Kamrup to oppose enhancement of land revenue.

The *Raijmels* were also influential in Darrang District. In different times *Raijmels* were held to deliberate on the injustice done by the government in the district of Darrang. *Raijmels* appear to have emerged as a social force of the peasantry during the period 1707-69. This emerged as a forum of protest of the peasantry against the unjust taxation imposed by the Ahom King on the subjects of Darrang. It is on record that 4,000 peasants of Darrang went in a body under the leadership of Fatik Hazarika and Kalia Mainapoa to the Ahom capital Rangpur to protest against the oppressive and unbearable taxes to the Ahom King Lakhminath Singha in 1769. This protest demonstration was organized by the peasantry of Darrang under the guidance of the *Raijmels* and the government was forced to cancel the order of enhanced assessment in Darrang.¹⁰ Thereafter the *Raijmels* became active again in Darrang in the wake of the fresh outbreak of the Moamarias in the reign of Gaurinath Singha. This time the *Raijmel* became active because of the oppression

meted out to the people of Darrang by the fugitives from the Ahom territory living in Darrang. About 260 headmen of villages assembled in *mel* and decided to recall 6,000 *mul* serving at Guwahati under the Ahom Bar Phukan. They also decided not to support the cause of the Ahom monarchy against the Moamoria rebels and threatened hostilities if any further oppression were attempted. The important leaders of this movement were Fatik Hazarika, Swarup, Kalia Mainapoa, Bhutar Knowar and others.

The *Raijmels* were again held at Patharughat under Mangaldai Sub-division of the district of Darrang in the year 1868. The increase of revenue in Darrang was reached upto 83.62 percent in 1868-69. The people of Patharughat consisting of both Hindu and Muslims convened *Raijmels* and took decision not to pay revenue at the enhanced rates. They put a demand before the government to reduce the rate of revenue and not to transfer the relinquished holdings to other than the peasants. Even the infuriated *ryots* besieged the Colonel A.C. Comber, Deputy Commissioner and J.J.S. Driberg, the Sub-divisional Officer for the night.¹¹

The most tragic incident took place at Patharughat of Darrang on 28th January 1894. It was on 24th January 1894 that a *mel* was held in Sipajhar area. The *mel* was attended by thousands of *ryots* coming from distant places like Mangaldai and Kolaigaon. Similar *mels* were held at Patharughat and other places. On receiving information from the Sub-divisional Officer, the Deputy Commissioner of Darrang had arrived at Patharughat on 27th January 1894. While he was coming to this place the officer saw a number of notices, issued on behalf of the *raij* (people) being pasted on the trunks and branches of the trees from which he came to know that the proposed *mel* at Patharughat would be held on the 28th January. The purpose of convening this *mel* was (I) to reaffirm the peasants determination to resist payment of revenue at the revised rate, and (II) to transmit their unhappiness to the Deputy Commissioner in the hope that he would

be able to reduce the burden of taxation at his own discretion.

A large crowd, therefore, assembled in front of the rest house where the Deputy Commissioner was staying. They refused to move unless their appeals were heard and their demands were met. Instead of reconciliation, the government employed the police force to suppress the *Raijmel*. All sorts of atrocities were let loose as follow up action. Police resorted to firing to disperse the peasants at Patharughat. Still the peasants were adamant to their demands. From time to time they began to assemble at the *namghar* (Prayer halls) and mosques to discuss the repressive measures of the government.¹²

Thus, the *Raijmel* remained powerful towards the end of 19th century. The British Government of India, on the other hand, had a very stern attitude towards the *mels*. McCabe, the Deputy Commissioner, Kamrup issued a notice on 10th January 1894 that the assembly or *mels* in the district of Kamrup has resulted in riot and criminal instigation. Any persons joining such assembly after the issue of notice will be punished according to law.¹³ This was also happened in Darrang. The Government by following the policy of repression was able to subdue the *ryots*. Most of the *ryots* were kept in jail. The landholders who had ordinarily instigated the peasants now kept themselves away from the uprising and pretended to be the law-abiding bulf. The arrested peasants had to suffer imprisonment. As stated by Manorama Sarma, the 1894 *ryots* marked the last large scale organization of the *Raijmels* and brought an end to the important role played by the *mels*.

However, it cannot be concluded that *Raijmel* movement was entirely a futile exercise. It heralded the beginning of a new era of peasant awakening in Assam by effectively upholding the value and utility of organized resistance to governmental injustice. In the post 1894, the popular *Raijmels* were converted into more representative and broad based organization like

Ryot Sabhas with active support of the Assamese middle class. They maintain close links with national organizations.

Notes and References:

1. Assam Secretariat Records, Commissioner's Office File No 401, 1861-63, Hopkinson to the Secretary to the Government of Bengal, 8th November 1861.
2. Shanto Barman, "The Raij Mel in Assam: An observation" in *Assam Research Society Journal*, Kamrup Anusandhana Samiti, vol. xxxiii, No-1 Giwahati, 1993, p.68.
3. Amalendu Guha, *Planter Raj to Swaraj: Freedom Struggle and Electoral Politics in Assam 1826-1947*, (Delhi: Peoples Publishing House, 1988.Reprint). P.53
4. K.P.Jayaswal, *Hindu Polity*, (Bangalore: No Publisher, 1968). pp 12-20.
5. B.K.Baruah, *A Cultural History of Assam*, vol.1,(Guwahati:Lawers', 1966). Pp. 58-61.
6. Barman, *op. cit.*, P69.
7. Home (A) Proceedings, September 1894, No 252, McCabe to the Commissioner of Assam Valley Districts, 12 January 1894, (Dispur: State Archives
8. Guha, *Op. cit.*, P54.
9. McCabe to the Commissioner of Assam Valley Districts, *op. cit*
10. S.K. Bhuyan, *Anglo-Assamese Relations, 1771-1826*, (Guwahati: Lawers', 1974).pp 269-270..
11. H.K.Barpujari (ed), *Political History of Assam*, vol. I, (Guwahati: Publication Board of Assam, 1977). P 95.
12. Barman, *op.cit.* P71.
13. Assam Secretariat Proceedings, Home (A) Sept.1894, Rangia, Lachima, Patharughat Riots, No.257, (Dispur: State Archives).

Chemicals in Agriculture: A Threat to Ecology

Jayanta Kr. Das
Head, Dept. of Geography

Table III:
Consumption of Different Pesticides

Pesticide	Consumption(in %)	
	In world	In India
Herbicide	47.5%	15.76
Insecticide	29.5%	80.45
Fungicide	17.5%	80.45
Others	5.5%	2.33

Research on this area proves that continuous use of chemicals carry negative effects on the environment. Some elements of the chemicals used in agriculture through machines are found to be mixed with the atmosphere-- wind carries these particles of the chemicals to distant places and pollutes a wide expanse of the atmosphere. Man breathing this polluted air becomes victim of many diseases, sometimes the effect is fatal.

The chemicals used in agriculture also lead to water pollution. A major part of these toxic materials is washed away by the rain water to the rivers, streams, lakes, seas etc. and as a result the water bodies get polluted. The polluted water, on the other hand, badly affects the aquatic animals and plants. Moreover, people may also die by taking these polluted aquatic animals like fish. Again if the dead plants are in the water for a long period of time they decompose and makes the water impure. The decomposed plants emit a harmful gas which also destroys the aquatic plants and animals.

Chemicals are toxic, hence their presence in soil change or alter the fundamental soil processes.

Population explosion is an issue that continues to plague India in General and Assam in particular. This ever growing population leads to the demand of goods and commodities. To meet the growing demand, it is essential to increase the production of food-crops through modernization of agriculture. And it is for this reason that the farmers use scientific methods of agriculture. Farmers now use different kinds of chemicals such as chemical fertilizer, pesticide, insecticide, so on and so forth. These substances are toxic and rather harmful for plants, animals and human beings, though our farmers are not aware of their toxic effects. And they are unaware because of illiteracy. The resultant effect is ecological imbalance.

The application of pesticide and insecticide in India had been 2000 metric ton in 1990 which jumped to 8500 metric ton in 1999.

Table: I
Application of Pesticide and Insecticide in India

Year	Amount
1955	2000
1990	12000
1999	85000

Source: Payobhara, Vol. 37, No.6
The total agricultural land under insecticide was 6 million hectare in 1960 which soared to 80 million hectare in 1980 and then to 125 million hectare in 1990.

Table: II
Area under Insecticide in India

Year	Amount (in metric ton) .
1960	6
1980	80
1990	125

Source: Payobhara, Vol. 37, No.6
The table below shows the consumption of different pesticides in India and in the world in comparison.

These substances also affect soil composition and structure. Further, these substances disturb the natural growth of the earthworms which decreases soil fertility and productivity.

Application of chemical fertilizer, pesticide and insecticide etc. used in agriculture contribute largely to the destruction of useful bacteria essential to retain the fertility of the soil. But our farmers are blind to these factors and use the chemicals only for selfish interest, for increasing the yield of their agricultural products. Consequently the natural manure present in the soil decrease drastically. It also affects the water content making the soil hard which is not at all helpful for cultivation.

Chemical fertilizer, pesticide etc. have polluted our food crops also. As a result the actual taste of our food items are gone, and they cannot be preserved for a long time. Many developed countries of the world have prohibited the use of the pesticides, as they have harmful effects on living organisms. Pesticides can even enter our body through skin, lungs or the digestive tract. Nausea and vomiting, disorder of bowels, diarrhoea and involuntary contraction of muscles are some diseases caused by poisonous food. Not merely that, the polluted food items affect the growth and development of insects, snakes, birds etc. and the ecological balance is being shattered everyday.

It is seen that due to illiteracy and ignorance mostly of our farmers, also for the presence of the middle men who want more benefit the ecological balance is being lost everyday. But, again, the farmers are not aware of the alternative ways. Biological manure is a good alternative, but our farmers lack sufficient knowledge and information of this. If the Government and the NGO's come forward for

educating the farmers of the different alternative approaches, application of these chemicals can be reduced. The Government should undertake necessary measures to reduce or completely stop the application of these substances. Seminars and workshops on the use of biological manures and pesticides should be held for educating the farmers, and this is the call of the hour. In this case the common people as well as the enlightened ones should also come forward to offer a helping hand to the Government.

ছাত্ৰী জিৰণী কোঠাৰ সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন

প্ৰতিবেদনৰ আৰম্ভণিতে সুৰেন দাস মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ মহোদয়কে প্ৰমুখ্য কৰি শ্ৰদ্ধাৰ শিক্ষাগুৰু সকল, মহাবিদ্যালয়ৰ কৰ্মচাৰী বৃন্দ, ছাত্ৰ একতা সভাৰ সদস্যবৃন্দ তথা মহাবিদ্যালয়ৰ সমূহ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীলৈ আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা নিবেদন কৰিছো। লগতে এই পবিত্ৰ শিক্ষানুষ্ঠানটিৰ ২০০৬-২০০৭ বৰ্ষৰ ছাত্ৰী জিৰণী কোঠাৰ সম্পাদিকা পদত বিনা প্ৰতিদ্বন্দিতাৰে নিৰ্বাচিত কৰি এবছৰৰ বাবে সেৱা আগবঢ়াবলৈ মোক সুবিধা দিয়াৰ বাবে মহাবিদ্যালয়ৰ সমূহ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীলৈ আন্তৰিক ধন্যবাদ আৰু কৃতজ্ঞতা য়াঁচিলো।

কাৰ্য্যভাৰ গ্ৰহণ কৰিয়েই ছাত্ৰী জিৰণী কোঠাৰ প্ৰধান অসুবিধাবোৰ পৰ্যায়ক্ৰমে দূৰ কৰাৰ অৰ্থে অধ্যক্ষ মহোদয়ৰ ওচৰত প্ৰাক কথন দাঙি ধৰিছিলো যদিও অৰ্থৰ অভাৱতেই হওঁক বা আন অসুবিধাৰ বাবেই হওঁক ইয়াক ভৰা ধৰণে পূৰণ কৰিব পৰা নগল। তাৰবাবে মই সমূহ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ ওচৰত ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা কৰিছো।

কাৰ্য্যভাৰ গ্ৰহণ কৰাৰ কিছুদিন পিছতেই মহাবিদ্যালয় সপ্তাহ অনুষ্ঠিত হয়। এই অনুষ্ঠানত আমাৰ ছাত্ৰী জিৰণী কোঠা বিভাগৰ তৰফৰ পৰা এখনি দৰা-কইনা প্ৰতিযোগিতা আয়োজন কৰিছিলো। তাত বিভিন্ন দলে অংশ গ্ৰহণ কৰিছিল আৰু তাৰ মাজৰ পৰা তিনিটা দল নিৰ্বাচিত কৰা হৈছিল।

মোৰ এই কাৰ্য্যকালত বিভিন্ন ধৰণে পৰামৰ্শ আগবঢ়োৱা অধ্যক্ষ মহোদয়, তত্ত্বাবধায়িকা মীনা দেৱী বাইদেউ, বিষয়কান্ত শৰ্মা ছাৰ, জয়ন্ত কুমাৰ দাস ছাৰ, ৰঞ্জু ঠাকুৰীয়া বাইদেউ আৰু ধৰিত্ৰী দাস বাইদেউৰ ওচৰত মই চিৰ কৃতজ্ঞ। সদৌ শেষত বিভিন্ন সময়ত বিভিন্ন ধৰণে সহায়ৰ হাত আগবঢ়োৱা সুৰেন দাস মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ একতা সভাৰ সদস্য বৃন্দ, বন্ধু-বান্ধৱীৰ লগতে শিক্ষাগুৰু সকললৈ মই ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছো।

জয় আই অসম

জয়তু সুৰেন দাস মহাবিদ্যালয়।

ধন্যবাদেৰে

চুমি তালুকদাৰ

সম্পাদিকা, ছাত্ৰী জিৰণী কোঠা

সাংস্কৃতিক সম্পাদকৰ প্ৰতিবেদন

প্ৰতিবেদনৰ আৰম্ভণিতে অসমীয়া জাতি, সংস্কৃতিৰ হ'কে প্ৰাণ আৰ্হুতি দিয়া বীৰ শহীদসকললৈ মোৰ সশ্ৰদ্ধ প্ৰণিপাত জনাইছোঁ।

সুৰেন দাস মহাবিদ্যালয়ৰ ২০০৬/০৭ বৰ্ষৰ ছাত্ৰ একতা সভাৰ সাংস্কৃতিক সম্পাদক হিচাপে নিৰ্বাচিত কৰাৰ বাবে সমূহ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী, বন্ধু-বান্ধৱী আৰু কৰ্মীবৃন্দলৈ আন্তৰিক অভিনন্দন জ্ঞাপন কৰি মোৰ কাৰ্য্যকালৰ চমু প্ৰতিবেদন দাঙি ধৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰিছোঁ।

সমাজ জীৱনৰ বিভিন্ন কৃষ্টি, জীৱন-চৰ্যাৰ ৰেহকপৰ সমষ্টিয়েই হ'ল সংস্কৃতি। অৰ্থাৎ, সমাজৰ অংগীভূত সদস্যৰূপে মানুহে আহৰণ কৰা জ্ঞান, বিশ্বাস, কলা, ৰীতি-নীতি, আচাৰ ব্যৱহাৰ, উৎসৱ-অনুষ্ঠান, অভ্যাস আৰু অন্যান্য সামাজিক সামৰ্থ্যৰ সামগ্ৰিক ৰূপেই হ'ল সংস্কৃতি।

সাংস্কৃতিক সম্পাদকৰ কাৰ্য্যভাৰ গ্ৰহণ কৰাৰ কিছুদিন পিছতেই অইন বেলিৰ দৰে এই বেলিও মহাবিদ্যালয় সপ্তাহ উলহ মালহেৰে উদ্‌যাপন কৰা হয়, আৰু বিভিন্ন সাংস্কৃতিক প্ৰতিযোগিতা সমূহ অনুষ্ঠিত কৰি বিজয়ী ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক বঁটা প্ৰদান কৰা হয়।

মোৰ কাৰ্য্যকালত সু-চিন্তিত দিশ-পৰামৰ্শ আগবঢ়োৱা শ্ৰদ্ধাৰ শিক্ষাগুৰু তথা বন্ধু-বান্ধৱীসকলক এই হেগতে আন্তৰিক ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছোঁ।

সদৌ শেষত মহাবিদ্যালয়ৰ উজ্জ্বল ভৱিষ্যত কামনা কৰি প্ৰতিবেদনৰ সামৰণি মাৰিলোঁ।

জয় আই অসম

জয়তু সুৰেন দাস মহাবিদ্যালয়

ধন্যবাদেৰে—

নাজিমুদ্দিন আহমেদ
সাংস্কৃতিক সম্পাদক

সমাজ সেৱা বিভাগৰ সম্পাদকৰ প্ৰতিবেদন

প্ৰতিবেদনৰ কলমৰ আৰম্ভণিতে দেশ আৰু জাতিৰ অস্তিত্ব ৰক্ষা আৰু মুক্তিৰ বাবে দৃঢ় সংগ্ৰাম কৰি ভাষা, সংস্কৃতিৰ পূজাৰ বেদীত আত্মাহুতি দিয়া, কলিজাৰ কেঁচা তেজ ঢালি মহান ত্যাগেৰে আমাক আজি পৰ্য্যন্ত যুঁজি থাকিবলৈ প্ৰেৰণা দিয়া বীৰ শহীদ সকললৈ আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা নিবেদিতছোঁ।

পোনতে আমাৰ এই মহাবিদ্যালয়ৰ সেৱা কৰিবলৈ সুবিধা দিয়াৰ বাবে সমূহ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীলৈ মোৰ হিয়া ভৰা মৰম আৰু শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীসকললৈ শ্ৰদ্ধা যাচিলোঁ।

সমাজ কল্যাণৰ হ'কে কৰি যোৱা সেৱাই হৈছে সমাজ সেৱা। পঢ়া-শুনাৰ মাজেৰে সমাজৰ কল্যাণৰ অৰ্থে কিবা এটা কৰাটো প্ৰতিজন ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ কৰ্তব্য।

সমাজ সেৱাৰ দায়িত্ব লোৱা মানেই গুৰুভাৰ লোৱা। ইয়াক কাৰ্য্যকৰী কৰিবলৈ হলে প্ৰয়োজনানুসাৰে অৰ্থৰো অতি আৱশ্যক। তথাপিহে কতৃপক্ষৰ অৰ্থ সাহায্যৰে যিখিনি সেৱা কৰিবলৈ পৰা যায় তাৰ যত্নৰ অলপো ক্ৰটি কৰা নাই। মোৰ কাৰ্য্যকালত সুৰেন দাস মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰতিটো বিষয়তে মই আগ-ভাগ লওঁ।

মোৰ কাৰ্য্যকালত মহাবিদ্যালয়ৰ বাৰ্ষিক কলা-ক্ৰীড়া মহোৎসৱ আৰম্ভ হোৱাৰ দুই তিনি দিনমান আগতে মহাবিদ্যালয়ৰ চৌহদ সুন্দৰভাৱে পৰিস্কাৰ কৰা হয়।

প্ৰতিবেদনৰ মোখনি মৰাৰ আগমুহূৰ্তত যিসকল শিক্ষাগুৰুৰ উপদেশ আৰু মৰম ভৰা সঁহাৰিৰে মোক অনুপ্ৰেৰণা যোগাইছিল সেই পৰম পূজনীয় অধ্যক্ষ ডঃ ৰমেন তালুকদাৰ, মাননীয় শ্ৰীযুত সুবোধ চন্দ্ৰ চৌধুৰী, প্ৰসন্ন কুমাৰ চহৰীয়া, মঃ আলী আকবৰ হুছেইন, অমূল্য কলিতা, ডঃ লোপা ডেকা বৰুৱা, বিশ্বজিৎ কলিতা, ভাৰতী মেধী, নন্দিতা চলিহা, মঃ মুকুট চৌধুৰী, জয়ন্ত কুমাৰ দাস, পংকজ নমঃ শুদ্ৰ, নিত্যানন্দ কলিতা আৰু ৰাজীৱ দাস আদি ছাৰ সকলৰ ওচৰত মই চিৰ কৃতজ্ঞ।

মোৰ কাৰ্য্যকালত সকলো প্ৰকাৰে সহায় কৰা, মুন, দিগ, নজৰুল, চাইনুল হক, চায়েদ, দেৰাজ, ধন, জামাল, ৰূপম, মোস্তাফা, ৰেজাউল কৰিম, অহেদুৰ, বিশ্বজিৎ দাস, তুলিকা দাস, গীতাঞ্জলী, তুলিকা, আৰজিদা, জেবিফা ৰহমান, ৰঞ্জু মালা, আছপিয়া, ৰুণা লাইলা, জুলি, মৰ্জিনা আৰু ৰিম-জিমলৈ হিয়াভৰা মৰম জনাইছে।

মোৰ কাৰ্য্যকালত জ্ঞাত-অজ্ঞাত ভাৱে যদি কিবা ভুল কৰিছোঁ তাৰ বাবে সমূহ শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰী তথা ছাত্ৰ-ছাত্ৰী, বন্ধু-বান্ধৱী সকলৰ ওচৰত ক্ষমা মাগিছোঁ।

মাৰিলোঁ।

জয়তু সুৰেন দাস মহাবিদ্যালয়।

জয় আই অসম।

ধন্যবাদেৰে —

মঃ ৰমজান আলী

সম্পাদক, সমাজ সেৱা বিভাগ।

শৰীৰ চৰ্চা বিভাগৰ সম্পাদকৰ প্ৰতিবেদন

প্ৰতিবেদনৰ আৰম্ভণিতে অসমৰ অস্তিত্ব বক্ষাৰ বাবে প্ৰাণ আৰ্হি দিয়া বীৰ শ্বহীদ সকললৈ মোৰ শ্ৰদ্ধাঞ্জলী নিবেদিত। লগতে ধন্যবাদ জনাব বিচাৰিছোঁ সুৰেন দাস মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলক, যি সকলে মোক বিনা প্ৰতিদ্বন্দ্বিতাৰে নিৰ্বাচিত কৰি শৰীৰ চৰ্চা বিভাগৰ সম্পাদকৰ পদত অধিষ্ঠিত কৰিছিল।

শৰীৰ সুস্থ হৈ থাকিলে মন সুস্থ হৈ থাকে। স্বাস্থ্য লাভৰ উপায় হৈছে শৰীৰ চৰ্চা। শৰীৰ ভালে ৰাখিবলৈ হ'লে আমি শৰীৰ চৰ্চা কৰিবই লাগিব। আমাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক এই দিশলৈ মনোযোগ আকৰ্ষণ কৰিবলৈ মই চেষ্টা কৰিছিলোঁ। শৰীৰ চৰ্চা বিভাগটোত লগা আৱশ্যকীয় সামগ্ৰীৰ অভাৱ এতিয়াও আছে, মহাবিদ্যালয়ৰ কৰ্তৃপক্ষই আগন্তুক দুবছৰৰ ভিতৰতে ইয়াক দূৰ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিব বুলি আশা ৰাখিলোঁ।

অৱশেষত মোৰ কাৰ্য্যকালত সকলো ধৰণে সহায় কৰা, পৰামৰ্শ আগবঢ়োৱা এই মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী তথা মোৰ বন্ধু নিপন, নয়ন, জগন্নাথ, ৰিতু, প্ৰফুল্ল, নমিতা, বন্বা, নিলীমা আৰু তৃষণক ধন্যবাদ জনালোঁ।

প্ৰতিবেদনৰ শেষত মোৰ কাৰ্য্যকালত অজানিতে হোৱা ভুলৰ বাবে সকলোৰে ওচৰত ক্ষমা প্ৰাৰ্থী হৈ ৰলোঁ। এই মহাবিদ্যালয়ৰ সৰ্বতো প্ৰকাৰৰ উজ্জল ভৱিষ্যত কামনা কৰিছোঁ।

জয়তু সুৰেন দাস মহাবিদ্যালয়।

জয় আই অসম।

ধন্যবাদেৰে —

প্ৰাণজিৎ মালাকৰ
সম্পাদক, শৰীৰ চৰ্চা বিভাগ

খেল বিভাগৰ সম্পাদকৰ প্ৰতিবেদন

প্ৰতিবেদনৰ আৰম্ভণিতে বিভিন্ন সময়ত অসমৰ জলন্ত সমস্যাজি উত্থাপন কৰিবলৈ গৈ প্ৰতিবাদ সাব্যস্ত কৰোঁতে যিসকলে নিজৰ জীৱন অসমী আইৰ চৰণত অৰ্পণ কৰিলে সেই সকল মহান শ্বহীদৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধাঞ্জলি অৰ্পণ কৰাৰ লগতে সেই সকলৰ প্ৰতি সমবেদনা জনাইছোঁ।

সুৰেন দাস মহাবিদ্যালয়ৰ ২০০৬-২০০৭ চনৰ ছাত্ৰ একতা সভাৰ খেল বিভাগৰ সম্পাদক হিচাপে নিৰ্বাচিত কৰাৰ বাবে সমূহ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী, বন্ধু-বান্ধৱী আৰু কৰ্মী বৃন্দলৈ মই মোৰ কাৰ্য্যকালৰ চমু প্ৰতিবেদন দাঙি ধৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰিছোঁ।

শৰীৰ সুস্থ আৰু সৱল কৰিবলৈ হ'লে খেল ধেমালীৰ অতি আৱশ্যক। শৰীৰ সুস্থ থাকিলেহে দেহ-মনত উৎসাহ বাঢ়ে। খেলত সদায় খেলুৱৈ সুলভ মনোভাৱ লৈ অংশ গ্ৰহণ কৰিলেহে খেলৰ প্ৰকৃত মূল্য পোৱা যায়। পুৰণি কালত মানুহৰ খেল-ধেমালিৰ প্ৰতি যি আকৰ্ষণ আছিল, বৰ্তমান যুগত তাতকৈ বহুগুণে বৃদ্ধি পাইছে।

বৰ্তমান যুগত খেল-ধেমালি এক অপৰিহাৰ্য অংগ হৈ পৰিছে।

মহাবিদ্যালয়ৰ খেল বিভাগত থকা অভাৱ সমূহ দূৰ কৰিবলৈ মহাবিদ্যালয় কৰ্তৃপক্ষক তলৰ ব্যৱস্থা কেইটা কাৰ্য্যকৰি কৰিবলৈ অনুৰোধ জনালোঁ।

১। মহাবিদ্যালয়ৰ খেল পথাৰখন উন্নত কৰিব লাগে।

২। প্ৰচুৰ পৰিমাণে খেলৰ সামগ্ৰী যোগান ধৰক।

৩। সকলো ধৰণৰ প্ৰশিক্ষণৰ বাবে প্ৰশিক্ষকৰ ব্যৱস্থা হওক।

খেল সম্পাদকৰ কাৰ্য্যভাৰ গ্ৰহণ কৰাৰ অলপ দিনৰ ভিতৰতে আইন বেলিৰ দৰে এই বেলিও মহাবিদ্যালয় সপ্তাহ চাৰিদিনীয়া কাৰ্য্যসূচীৰে উদ্‌যাপন কৰা হয়। খেল ধেমালিৰ শুভ উদ্বোধন কৰে মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ শ্ৰীযুত ৰমেন তালুকদাৰদেৱে।

শেষত সকলো প্ৰকাৰৰ দিহা-পৰামৰ্শৰে মোক সহায় কৰা শিক্ষাগুরু তথা বন্ধু-বান্ধৱী সকললৈ ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰি প্ৰতিবেদনৰ সামৰণি মাৰিলোঁ।

জয়তু সুৰেন দাস মহাবিদ্যালয়।

জয় আই অসম।

ধন্যবাদেৰে —

ৰাইফুদ্দিন আহমেদ
সম্পাদক, খেল বিভাগ

ছাত্ৰ একতা সভাৰ বিষয়ববীয়া সকল (২০০৬-০৭ বৰ্ষ)

চকীত বহি (বাওঁফালৰ পৰা) : জেকিৰ দেৱান (আলোচনী সম্পাদক), নাজিমুদ্দিন আহমেদ (সাংস্কৃতিক সম্পাদক), চুমি তালুকদাৰ (ছাত্ৰী জীৱণি কোঠা সম্পাদিকা),
 শ্ৰীমত হৈ (বাওঁফালৰ পৰা) : জয়নাল আৰেদিন (সদস্য), বমজান আলি (সমাজসেৱা সম্পাদক), মৰ্তজা আহমেদ (সদস্য), আনজুমা বেগম (সদস্য), প্ৰানজিৎ মালিকৰ
 কটোত দেখা নগ'ল : নজৰুল হুছেইন (সাধাৰণ সম্পাদক), ফাৰুক আব্দুল্লা (সহসাধাৰণ সম্পাদক), দিপাংকৰ ডেকা (উপ সভাপতি) জুবি দাস (তৰ্ক বিভাগৰ সম্পাদিকা)

২০০৬ বৰ্ষত শিক্ষামূলক ভ্ৰমণৰ অংশ হিচাপে পুৰীলৈ যোৱা ছাত্ৰ-ছাত্ৰী, অধ্যাপক-অধ্যাপিকাৰ
একাংশ ছিফা লেণ্ডত।

মহাবিদ্যালয়ৰ ৰূপালী জয়ন্তী উপলক্ষে উলিওৱা সমদলত অংশ গ্ৰহণ কৰা ছাত্ৰীৰ একাংশ।